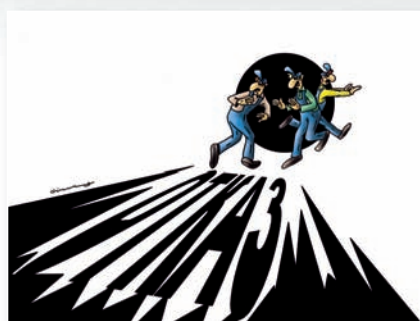

СТЕЧАЈ У „ЗАСТАВА КОВАЧНИЦИ“

Растурена к'о бугарска скупштина

СИНДИКАЛНО ОРГАНИЗОВАЊЕ
КОД ПРИВАТНИКА

Идеш на посао као
на робију

СТРАНА 7

КГ ЦРВЕНИ КРСТ РЕЦЕПТ
ЗА СРБИЈУ

Оброци од вишкова
хране

СТРАНА 12

ПРЕДЛОГ УДРУЖЕЊА
„КРАГУЈЕВАЦ НАШ ГРАД“

Кнежев арсенал за
музеј прве индустрије

СТРАНА 15

НОВИ ПОДВИЗИ КРАГУЈЕВАЧКИХ
ЈЕДРИЛИЧАРА

Опловили Медитеран под
шумадијском заставом

СТРАНА 17

www.granice.rs
mlekara
Granice
011/ 82 32 762

ФИЛИГРАН
ЗЛАТО - СРЕБРО
БАНАТСКО ДВОРИШТЕ - ПЕШАЧКА ЗОНА - КРАГУЈЕВАЦ

RD-SOLAR
S I S T E M
DISTRIBUCIJA
UGRADNJA
SERVIS
SOLARNIH SISTEMA
034 326 529; 069 658 410
www.rdsolar.rs

Reciklaža kertridža i tonera
dobar kertridž
mir u kući
RefillM
Karadordeva 51, www.refillm.com
Tel. (034) 33 77 98 (034) 34 01 03 (064) 287 64 64

Najbolji hot dog u gradu
Hot Dog
Dijagonalno od Pozorišta
Danićeva 10

Опасна тишина

Једина тачна вест из политичког живота Крагујевца у прошлој седмици је да – вести нема. Постоје само нагађања, претпоставке, пуштање пробних балона из политичких кухиња, а готова решења о новој „уподобљеној“ власти у граду пласира само петпарачка штампа, која се и заснива на инсинуацијама, а не информацијама.

Није да се ништа не дешава, напротив, али сва дешавања о којима се спекулише смештена су у зону која је недоступна јавности. То је у складу са стилем рада данашње политичке касте која је од политике као најјавније делатности, јер се бави управљањем друштвеним заједницама, направиле строго конспиративан посао, ако се послом може и назвати муљање по буџацима, трговање мандатима и функцијама, до мунђавања под светљима међу које ни мува не сме да улети.

Једино се поуздано зна да је Српска напредна странка једне прошлонедељне вечери окупила представнике малих странака које су сада део владајуће коалиције. О чему су причали и да ли су се нешто договорили није обзнањено, чак ни у форми празних протоколних страначких саопштења за јавност. Недоступни су били и сами „преговарачи“, тако да једино стоји хипотеза, опет на основу рекла-казала канала општења, да су напредњаци решили да током октобра преузму власт у Крагујевцу.

С друге стране, из владајуће групације једино се могло чути да нема званичног захтева за сазивање седнице градске Скупштине по хитном поступку на којој би се проверило ко тренутно има већину међу 87 градских одборника.

Једини поуздан утисак је да се нервоза увукла међу све актере градске политичке сцене, да је температура и те како повишена и да скоро сви избегавају јавна појављивања. Очигледно је да се чекају некакви распети или нови заплети на тему хоће ли бити промена у градској власти без избора, односно такозваним прекомпоновањем, при чему су претенденти познати, али пресудну улогу могу имати мале странке као „језички на ваги“.

Најнеспорнија чињеница у актуелним крагујевачким комбинацијама је да су грађани – бирачи из свега апсолутно искључени. Не да се ни за шта не питају, већ ни о чему ништа не смеју ни да знају. Они су безлична маса са

третманом стада које, додуше, може да блеји попут погубљених оваца којима су предводници са звонима далеко измакли. Штавише, ни они политички „сврстани“, формални чланови странака, али без функција и утицаја, не знају шта се дешава, што је лако проверити и у необавезним сусретима на улици.

У Крагујевцу нема те врсте политичке кризе да би се расписивали ванредни локални избори, међутим симптоматично је да нико од политичких првака са аспирацијом за преузимање власти није ни поменуо могуће изборе, без обзира што их закон не условљава. Да ли њих „воља грађана“ не занима или мисле да је она „доказана“ изборима на другим политичким нивоима, при чему наопако интерпретирају јасно дефинисане појмове легалитета и легитимитета власти?

Или ће, понајпре, бити да се, уз часне изузетке, људи који се данас у Србији баве политиком у њу разумеју до „разине“ курсиста у партијским политичким школама, где се прескачу лекције о демократији, правима грађана, јавности рада итд.

Удаваче без мираза

У контактима са привредницима из предузећа са списка објављеног уз јавни позив за приватизацију пет стотина и кусур фирми у реструктурирању и у државном (некад друштвеном) власништву, неретко чујемо да држава није ништа конкретно урадила на проналажењу и анимацији потенцијалних купаца и инвеститора. Највећи број приспелих писама о заинтересованости потичу од компанија и других привредних субјеката из земље и иностранства са којима су предузећа и досад имала какве-такве контакте или од оних који су се самоиницијативно јавили на овај позив.

У контакту са надлежнима у Агенцији за приватизацију, међутим, наилазимо на констатацију да су то злонамерне (!?) оцене и да је Агенција урадила шта је требало да уради: расписала је јавни позив и сваком ко се Агенцији јавио – а таквих је стопедесетак – давала је додатна објашњења. Такве су и законске обавезе Агенције, кажу у прес служби ове државне испоставе. На питање да ли је Агенција позивала и анимирала потенцијалне купце или инвеститоре, кажу да то није посао

Карикашура Горан Миленковић

Агенције и понављају да њихова обавеза почиње и завршава се расписивањем јавног позива, па ко се јави – јави се.

Другим речима, покушај државе да са својих (буџетских) плећа скине баласт ових предузећа требало би, ваљда, сам по себи да буде добар мотив улагачима да похитају и уложе свој приватни новац у нешто што ова држава деценију и више не може нико да „утопи“. Или је још „већи“ мотив за заинтересованост да купе оно што је већ неуспешно продавано, па су купци врло брзо исправљали такве непромишљености раскидом купопродајног уговора (сетимо се смедеревске железаре). Верује ли неко у тако шта? Тешко.

Кад се овакви и слични политико-економски потези већ чине, привредници (и не само они) очекују да ће се онај ко расписује такав јавни позив и пре расписивања потрудити да створи што повољнију атмосферу за реализацију трансакције, што ће рећи кад се удаје млада без мираза, барем не причати и да је ћопава. Ова очекивања тим су заснованија кад се зна да је интересовање потенцијалних купаца или партнера у десетак случајева већ спласло због инертног односа државе према њиховој намери да уложе новац у домаће некад перспективне, а

сада фирме у поодмаклој фази пропадања.

Политичка елита која и те како добро зна шта све може да се постигне добро усмереним маркетингом и лобирањем, што је научила у многим изборним кампањама, овога пута се није одлучила да тај модел примени и на предузећа којих би да се ратосиља. Најава реформских захвата за преокрет стања набоље у привредном амбијенту није сама по себи довољна да би инвеститори похрилили у Србију. Нити су оптимистичке изјаве начин да се то постигне.

Кад смо већ код оптимизма, додајмо још нешто. Иако из Агенције за приватизацију наглашавају да до краја поступка неће давати информације о томе колико има заинтересованих фирми и за која предузећа влада реално интересовање купаца и инвеститора (кажу, ради се тек о писмима о заинтересованости, а не о конкретним потезима), министар Сертић је обнародовао податак о 1.732 поднуде за 403 предузећа. По министровој изјави за РТС у време саопштавања ових података, број пристиглих понуда био је велико изненађење које говори да је Србија привлачна инвеститорима.

Овакву, у време саопштавања политички потребну оцену, министар је потом „кориговао“.

– Бојим се да постоји мало озбиљних понуда за куповину фирми у реструктурирању, упркос броју писама о заинтересованости. Првог дана кад сам се појавио у медијима и када смо причали о 1.732 пријаве о заинтересованости за куповину, многи су рекли то је феноменално јер имамо 500 предузећа за продају, што значи да ће бити борбе. Али, није тако. Има фирми које на спекулативан начин желе да дођу до неког капитала, првог дана октобра казао је Сертић за Радио-телевизију Војводине.

Кад се о овоме дода да тек предстоји тријажа приспелих писама о заинтересованости, па тек затим (можда) јављање тих фирми на појединачне јавне позиве за приватизацију сваког предузећа понаособ, онда је могуће наслути шта све тек предстоји.

При свему као да се заборавља да у јавном позиву наведена 502 предузећа сада запошљавају више десетина хиљада радника (тачан број није објављен) чија судбина пресудно зависи од исхода овог поступка. Није свеједно хоће ли им фирма о(п)стати или ће се колективно преселити на тржиште рада, а посебно им није свеједно ако се то догоди – а није морало да се догоди, да се урадило све што је требало и могло.

034/330-870 suncemarinkovic.com

Jedinstveni energetski efikasni prozori u dekorima drveta po ceni belih PVC Fokus 9000 prozora

orah

zlatni hrast

mahagoni

Акција је продужена до 31. октобра

ЖИТОПРОДУКТ
 Крагујевац, Војводе Путника 70
 Телефони: 034 370 303
 370 215, 370 072, 370 135, 370 192
zitoprodukt@nadlanu.com

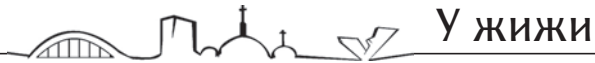

Брашно по произвођачким ценама

Произвођачке цене, гарантовани квалитет белог, лиснатог, печеног, замрзнутог пецива

Све врсте хлеба и пецива у нашим објектима: ТЦ Аеродром, Мала пијаца, код улаза у Житопродукт, у кругу Заставе, у Улици Драгослава Срејовића 5

ПОНУДА ВОЈНИХ ОБЈЕКТА У ЗАКУП

Не, хвала министру

КАСАРНА „РАДОМИР ПУТНИК” ОПЕТ НА ПРОДАЈУ

Пише Јаворка Станојевић

Нескорисани војни објекти које Војска није успела да прода могли би ускоро да буду понуђени локалним самоуправама које су заинтересоване да их узму у закуп са намером да се ови напуштени простори коначно ставе у функцију. Ово је почетком месеца на радном састанку са партнерима, међу којима су, поред чланова Националне алијансе за локални економски развој, били градоначелници и представници општина, највише министар одбране Братислав Гашић.

Иако је Крагујевац у више наврата показивао интересовање за куповину касарне „Радомир Путник” и имао идеје за искоришћавање напуштених и нерационално коришћених зграда касарне „Милан Благојевић”, Војне болнице и Дома војске, представници града нису показали интересовање за најновију понуду Министарства одбране.

Упркос томе што тврди да би локална власт била пресрећна када би некадашњи војни објекти, уместо што пропадају, били у функцији члан Градског већа за инвестиције и развој Небојша Васиљевић каже да њихов закуп граду није ни исплатив, ни потребан. Васиљевић, наиме, објашњава да су евентуални закупци који би желели да се удоме у напуштеним војним зградама институције под патронатом републике, па би држава из своје касе морала да им плаћа закупнину. Ту, пре свега, мисли на Филолошко уметнички факултет који планира да закупи Дом војске и Апелациони суд који не може да се усели у зграду Уреда док Институт за јавно здравље не добије свој кров над главом.

■ Захтеви државе

- Сматрам да би било бесмислено да, у ситуацији када градски буџет једва успева да исфинансира рад локалних органа, град даје новац за закуп простора који би користиле институције чији оснивач је Република. Ми смо само једном насели када смо, да би ослободили зграду Уреда за потребе Апелационог суда, дали силне милионе, најпре за закуп привременог смештаја, а потом и за градњу нове зграде Амбуланта бој четири. Уз то смо још плати-

Град није заинтересован да плаћа закуп војних објеката за смештај институција чији је оснивач држава, као што су ФИЛУМ и Апелациони суд, јер о томе треба да брине оснивач, каже градски већник Небојша Васиљевић

ли и сређивање зграде Команде гарнизона у коју је овај суд привремено усељен. Када смо ми испунили свој део обавеза остало је да се министарства здравља и правосуђа договоре где ће удомити Институт за јавно здравље. Иако је од тада прошло доста времена решење није нађено. Последње о чему се преговарало је било да се Институту уступи зграда Војне болнице, а да ми обезбедимо грађевинске услове за изградњу Војне амбуланта у дворишту. Сада се испоставило да ни од тога неће бити ништа. Недавно смо, наиме, примили представницу

Министарства правде која је, уз образложење да су услови у којима ради Апелациони суд срамота и за град и за државу, дошла да тражи да им ми обезбедимо зграду од 3.500 квадрата. Када смо објаснили да ми такву зграду немамо стигао је захтев да им град подели земљиште за градњу новог објекта. Такви захтеви, у контексту чињенице да у граду постоји огромна неискоришћена војна имовина која пропада, су не само неприхватљиви, него би се мог-

ЗАШТО СЕ НЕ ПРИМЕНИ ИСКУСТВО БИВШЕ ИСТОЧНЕ НЕМАЧКЕ: НЕБОЈША ВАСИЉЕВИЋ

ВОЈНА БОЛНИЦА БИЛА У ПЛАНУ ЗА ГРАДСКУ БОЛНИЦУ

ло рећи и да противрече логици здравог разума, објашњава Васиљевић.

Према његовим речима, иако град снажно подржава развој Универзитета, локална власт сматра да је обезбеђивање просторних услова за рад ФИЛУМ-а ствар Министарства просвете које је, као оснивач, дужно да обезбеди услове за рад сваком, па и овом факултету. Због тога се локална самоуправа неће појавити као потенцијални купац Дома војске у који би ова високошколска институција требало да буде привремено смештена, Васиљевић, наиме, објашњава да је ФИЛУМ, на име компензације за земљиште на коме се некада налазила зграда Друге гимназије, добио плац од 1,53

КАСАРНА „РАДОМИР ПУТНИК”

У клинчу са демократама

Град Крагујевац је више пута покушавао да купи касарну „Радомир Путник” на којој се, на плацу од око 10 хектара, налазе и две бомбардовањем оштећене зграде означене као вредно културно- историјско наслеђе под државном заштитом. Пореска управа, надлежна за процену вредности, је најпре испоставила цену од четири милиона евра, али је накнадном проценом вредност исте касарне подигнута на близу 35 милиона евра. Пошто је крагујевачка градска власт, у то време, била у лошим односима са Демократском странком која је држала Министарство одбране са министром Драганом Шутановцем и контролисала рад Пореске управе, којом је руководио Крагујевчанин Драгутин Радосављевић, оволики скок цене приписивао се политичком реваншизму демократа.

Касније је ова касарна скинута са листе Мастер плана да би се део комплекса, површине око 7 хектара, поново нашао на листи војне имовине која се нуди на продају. Од имовине Војске Србије која се продаје на списку је још Дом војске површине 6.599,63 квадрата, део војног комплекса у Честину који се простире на 9,45 хектара као и 52,27 ари земљишта у Трошници и 2,5 хектара у Илиној Води.

хектара вредан 750 хиљада евра, чиме су обавезе града према овом факултету подмирене.

- Ми смо, наравно, итекако заинтересовани да у Крагујевцу постоје и Апелациони суд и тужилаштво и ФИЛУМ, али сматрамо да локална самоуправа није адреса на коју треба упућивати захтеве да им обезбеди услове за рад. Уместо што покушавају да нам пребаце своју одговорност разна министарства, која будући да чине једну Владу ваљда раде у некој координацији, морала би да се питају - да ли је икако могуће да њихови представници седну и направе листу потреба свих државних органа. Потом би, ако смо сви једна држава која има једну касу коју сви ми пуно, било логично да се изврши рационална расподела имовине како би се све ставило у функцију развоја читавог друштва и свих грађана, каже Небојша Васиљевић, додајући да, док се то не догоди, Крагујевац нема ни намеру, ни паре да финансира републичке институције.

Касарна „Радомир Путник” се својевремено нашао међу 450 објеката које је Војска Мастер планом предвидела за продају, па је повучена са листе, да би се део комплекса површине 69.000 квадрата поново нашао у пла-

МАСТЕР ПЛАН

Продато само 75 објеката

Мастер планом Министарства одбране предвиђена је комерцијализација 450 војних комплекса, али је до сада продато само 75. Део преосталих објеката Војска Србије попући ће из продаје и поново користити, а локалним самоуправама које су и даље заинтересоване да преузму објекте који остану у понуди, а немају средства за откуп, биће дата прилика да их закупе. Министар Гашић наводи да продају успоравају нејасна и некомплетна имовинско-правна и катастарска документација, процедуре које су у случају продаје војне имовине сложеније, нерешљиво прецењена вредност објеката, као и недовољно квалитетно оглашавање продаје.

Гашић схвата да локалне самоуправе имају проблем са финансијама због чега објекти обухваћени Мастер планом не могу да се продају. Пошто Војска не може да их опреми и има велике трошкове чувања усвојено је низ аката којима ће се омогућити да сви домови војске буду дати локалним самоуправама на коришћење, а да се за средства која уложу у обнову умањи износ закупнине. Као успешне примере комерцијализације војне имовине министар одбране истакао је Суботицу која је направила индустријску зону и Земун где ће на месту касарне бити примењен модел изградње насеља Степа Степановић на Вождовцу. Према подацима Министарства одбране, доса-

МИНИСТАР БРАТИСЛАВ ГАШИЋ

дашња продаја објеката из Мастер плана донела је приход од 185 милиона евра, од чега је већи део суме (169 милиона евра) наплаћен кроз станове за припаднике Војске Србије.

••• ну за отуђење. Иако се не зна да ли ће се ова касарна наћи међу имовином која се нуди у закуп, Васиљевић каже да је ова опција за градску власт апсолутно неприхватљива,

■ Отпада и куповина

- Чак ни куповина, о којој смо раније озбиљно преговарали са Министарством одбране, више није опција о којој можемо размишљати, јер су прошла златна времена када је град имао новца за тако велике инвестиције. Ако би се коначно знало шта Војска планира са овом касарном која, осим две срушене зграде, има само један колико-толико употребљив објекат некадашње кухиње у коме су смештене издиглице, и када би се урадила потребна урбанистичка решења, могли бисмо да уђемо у причу комерцијалне градње у којој би Војска могла да рачуна на 21 проценат вредности изграђеног. Сматрамо да је ова понуда коректна, јер би град на овом простору, који се налази на изузетној локацији, могао да гради објекте који су му потребни, а Војска би заузврат добила станове који им итекако недостају, објашњава наш саговорник, уз опаску да су шансе за овакав договор мале.

Пошто нису обухваћени актуелним Мастер планом касарна „Милан Благојевић“, која осим великог броја неискоришћених зграда има и око тридесет хектара земљишта на врло атрактивној локацији, војни комплекс у Дивостину, који се простире на више десетина хектара, и зграда некадашње Команде гарнизона се, за сада, неће наћи међу имовином коју би град могао да користи. Ову чињеницу, у ситуацији када читава земља грца под теретом кризе, Васиљевић види као политички проблем, јер државом доминира политика незнања која није кадра да направи разлику између личних и општих интереса.

- Мада је, својевремено, постојао план да се део објекта касарне „Милан Благојевић“ употреби за градску болницу која је Крагујевцу, због великог броја пацијената из других градова који се лече у Клиничком центру, преко потребна, неко је сматрао да је боље да те зграде пропадају него да буду уступљене здравству. Било је, такође, и планова да се ова касарна, која је намењена војном школству, делимично прилагоди развојним потребама крагујевачког Универзитета. Било је ту озбиљних и веома интересантних предлога да се овај простор претвори у савремени универзитетски кампус по угледу на светске универзитетске центре, али Војска, као један веома крут организам који се споро мења, није имала слуха за такве идеје, каже Васиљевић.

Мада Војска није планирала да продаје Гарнизонску амбуланту, коју Крагујевчани зову Војна болница, још увек није познато да ли ће и под којим условима ова зграда бити понуђена у закуп. Васиљевић каже да је град одустао од идеје да овде смести градску болницу. Такође наглашава да закупљивање зграде није опција о којој би локална самоуправа размишљала због става да овај проблем захтева трајно решење.

Када се подвуче црта испада да је Војска у Крагујевцу пуцала у празно, јер град нема интерес да размишља о најновијој понуди министра Гашића. Уместо да се распитује о детаљима члан Градског већа задужен за инвестиције поставља питање- због чега у бројним владама које су од октобра 2000. године продефиловале није било памети способне да огромну војну имовину стицану народним новцем стави у функцију одрживог развоја свих грађана као што су то урадиле друге земље које су прошле кроз транзицију, попут Источне Немачке која је све војне комплексе ставила на располагање локалним заједницама.

СТЕЧАЈ У „ЗАСТАВА КОВАЧНИЦИ“

Остварене најгоре слутње

Девет година након приватизације фабрика је пала у стечај и 280 радника је остало без посла, што су запослени одавно предвидели јер су све ове године упозоравали надлежне да са власником из Бугарске Валентином Захаријевим фирми нема опстанка. Сада, по ко зна који пут, траже да се испита пословање и открије како је до свега дошло

Пише Милош Пантић

Најстарија ковачница на Балкану, за чији се датум оснивања узима 1857. година, доживела је 30. септембра отварање стечаја у Привредном суду у Крагујевцу након 157 година постојања. Опстала је век и по у свим досадашњим режимима и системима, једно време седамдесетих година прошлог века била и међу најмодернијим фабрикама те врсте у овом делу Европе, али није успела да преживи приватизацију.

Фабрику је 2005. године купио бугарски предузетник Валентин Захаријев за износ од 151,7 милиона динара, што је тада вредело 1,78 милиона евра, али уз обавезу да инвестира три милиона евра и преузме враћање дугова предузећа од 2,3 милиона евра. На аукцији у Београду представник бугарске фирме „Интерструст“, која се појавила као купац и у власништву је Захаријева, на велика звона је најавио да ће нови власник већ у првој години инвестирати чак 10 милиона евра, али од великих обећања није било ништа.

Тако је свих ових девет година од када је фабрику преузео Захаријев и прошло у знаку великих

ДА ЛИ ЋЕ КРОЗ РЕОРГАНИЗАЦИЈУ СТАТИ НА НОГЕ ИЛИ ОТИЋИ „ПОД ЛЕД“

обећања и малих остварења. Већ након годину дана синдикати фабрике почели су са протестима и захтевима Агенцији за приватизацију да преиспита пословање и поништи куповину. Били су незадовољни зарадама, условима рада и начином на који је испуњена обавеза новог инвеститора, а појавиле су се и сумње да нови газда део прихода пребацује у своју бугарску компанију. Све те пријаве Агенцији за приватизацију, полицији и правосудним органима нису дале резултата и догодило се оно што су запослени одавно предвидели – стечај.

■ Син наплаћује од оца

У Привредном суду стечај је отворен 30. септембра на захтев бугарске фирме „Феротранс 2003“, за коју синдикати фабрике тврде да је власништво сина Валентина Захаријева, па је тако син отерао у стечај фабрику свог оца, што у старту изазива сумње у законитост пословања. Захаријев млађи је доставио доказе да му „Ковачница“ дугује 2,6 милиона евра, а како је потврђено да је фирма у

непрекидној блокади 96 дана, испунили су се сви законски услови да се стечај прогласи.

Занимљиво је да је син Захаријева ова потраживања откупио од два предузећа – „Интерструста“, чији је власник његов отац, и од бугарске фирме „Стил комодитис“, што показује да је у једном периоду једна фабрика истог власника, ова у Крагујевцу, дуговала његовој фабрици у Софији велика средства. Да ли је реч о позајмици у новцу или репротеријалу у Привредном суду немају податке.

Од увођења стечаја догађаји се развијају великом брзином и по сили закона. За стечајног управника суд је именовао Предрага Јанковића из Крагујевца, након што је првоименовани управник из Јагодине Станислав Здравковић у истом дану дао оставку из здравствених разлога. Већ 6. октобра стечајни управник Јанковић почео је да уручује решења о отказу за свих 280 запослених у „Ковачници“. Јанковић објашњава да је то једина мера коју закон предвиђа и да нема другог избора. Ипак, пошто предузеће има уговорене послове за познате купце,

у наредној фази биће донета одлука да се производња настави, а радници ће се ангажовати да раде по уговору о делу.

Видевши да се спрема стечај, чланови Самосталног синдиката фабрика су 26. септембра издали саопштење у коме наводе да су тог дана посетили Привредни суд и демонстрирали против поступака који их воде у беду и сиромаштво уз помоћ државних институција. Они су затражили, у тренутку када 300 радника остаје без посла, да државне институције не дозволе увођење стечаја и да испитају пословање „Ковачнице“ од периода приватизације.

„Југослав Стојановић, Самостални

синдикат: Ми смо тражили поништење приватизације јер се брзо видело да од повећања производње и броја запослених нема ништа. Напротив, производња је стално падала, а од 630 свели смо се на 280 запослених

миналних активности“, написали су синдикалци у саопштењу. Све ово није спречило отварање стечаја јер је Привредни суд морао да примени закон.

■ Пад производње

Да фабрика клизи ка стечају видело се и у јуну ове године када су запослени ступили у генерални штрајк због смањења плата и регреса. Директор Ђорђе Пецељ тада је предвидео да је стечај могућ у децембру ове године, јер тада доспева прва рата дуга предузећа према држави за порезе, који укупно износи око 300 милиона динара. Дуг према сину власника фабрике тада није помињан, а директор је објаснио да је криза у пословању настала због смањених поруцбина домаћих предузећа за које се раде откивци – ИМТ-а, ИМП-а, „ФАП-а из Прибоја и „Застава камиона“, док су поруцбине страних купаца из Немачке, Француске и Канаде остале на истом нивоу.

РАДНИЦИ СУ ШТРАЈКОВИМА У ВИШЕ НАВРАТА УПОЗОРАВАЛИ НА ЛОШЕ СТАЊЕ

ИСТОРИЈАТ ФАБРИКЕ

Оснивач кнез Александар

Највећу улогу у оснивању „Ковачнице“ има кнез Александар Карађорђевић који је 1851. године донео одлуку да се државна Тополивница пресели из Београда у Крагујевац. Први почеци „Ковачнице“ датирају од 1857. године када је у оквиру Тополивнице формирано одељење ковачнице, које је имало 10 пољских погона. „Ковачница“ је радила у оквиру Тополивнице до 1862. године.

Године 1928. пуштена је у рад нова „Ковачница“ за ковање у калупима са сопственом термичком обрадом. На садашњој локацији фабрика је изграђена и пуштена у рад 1958. године, да би у издању и величини каква је данас била изграђена и отворена у јулу 1970. године. У то време била је најсавременија ковачница

на Балкану, а међу првима у Европи. Капацитет је био 15.000 тона отковака годишње, а повећање капацитета на 20.000 тона омогућено је новим улагањима осам година касније. Током бомбардовања 1999. године фабрика је тешко оштећена, али је посла годину и по дана улагањем државе потпуно обновљена и оспособљена за производњу.

СОЦИЈАЛНО-ЕКОНОМСКИ САВЕТ ГРАДА УЗ РАДНИКЕ**Да се испита пословање**

Чланови Социјално-економског савета града Крагујевца 3. октобра су подржали иницијативу запослених и упутили Скупштини града на разматрање предлог да градски парламент донесе одлуку о формирању комисије која би утврдила чињенице о томе шта се десило са „Застава ковачницом“ од поступка приватизације 2005. године па до стечаја који је проглашен 30. септембра.

„Имајући у виду да је реч о једној од најстаријих фабрика, основаној 1857. године, као и да запослени верују у будућност „Ковачнице“, обавеза је локалне самоуправе да заштити своје суграђане који су практично остали без посла“, каже се у саопштењу Савета и додаје да радници имају право да знају шта се догодило са њиховом фирмом, како је дошло до приватизације, како су извлечена средства од стране власника Валентина Захаријева, који је, како показују званични подаци, приватизовао 23 компаније, од којих је 21 сада у стечају.

Комисија би требало да утврди чињенице у сарадњи са тужилаштвом, МУП-ом и судством и све то саопшти јавности. Локална самоуправа града Крагујевца учиниће све да буде максимално кооперативна и у комуникацији са стечајним управником, рекао је председавајући Савета Душан Обрадовић.

Новоизабрани председник овог Савета Бранко Петрашиновић каже да је ово тело свесно да Скупштина града нема овлашћења да доноси било какве одлуке везане за приватизована предузећа, али је намера Савета да градски парламент искористи свој ауторитет да би се дошло до чињеница о томе шта је све у овој фабрици рађено, јер је у питању егзистенција неколико стотина наших суграђана.

Пецел је тада за проблеме окривео тешку ситуацију у домаћем металском комплексу и навео да предузеће има и потраживања од домаћих фирми у реструктурирању од 100 милиона динара, које тешко може да наплати. Али, додао је да имају потраживања и од других домаћих фирми, и то вишеструко већа, али није хтео да наведе тачан износ.

Показало се да је директор добро предвидео догађаје, али су га они прстигли за два месеца.

Заменик председника Самосталног синдиката у фабрици Југослав Стојановић не слаже се са директором око узрока пада производње и каже да су поручбине са свих страна почеле да се умањују због лошег квалитета откивака до којег је довео слаб квалитет челика.

Ми смо убрзо по приватизацији затражили да се она поништи јер је нови власник каснио са обавезним инвестирањем. Агенија му је продужила рок за шест месеци и инвестирање је признато, а уложио је постројење за хладно ковање и неколико робота, при чему ништа од тога није стављено у погон и није радило ни дана. Заправо, ми смо тражили поништење продаје јер се брзо видело да од најављеног повећања производње и броја запослених нема ништа, већ се догађа супротно. Производња је стално падала, а од око 630 запослених из године у годину свели смо се на 280 људи, закључује Стојановић.

Сада синдикат, како каже, предлаже да се у оквиру стечаја Захаријеву врате машине које је уложио и то упола цене. Још увек актуелни директор „Ковачнице“ Ђорђе Пецел на отварању стечаја 30. септембра најавио је да ће поднети стечајним судији Браниславу Јововићу предлог реор-

ганизације преузећа. То је могућност коју оставља закон да фирма настави са производњом и на тај начин почне да враћа дугове повериоцима. Рок за достављање плана реорганизације је 90 дана, а директор је такав документ најавио већ за месец дана. У оквиру плана реорганизације постоје разне могућности, од кредитног задуживања фирме, преко продаје неких делова предузећа.

И стечајни управник Предраг Јанковић каже да нада у опстанак фабрике кроз реорганизацију има реалне основе и да се и сам за ових неколико дана уверио да предузеће има тржиште и опрему са којом може да ради. Уколико се усвоји програм, који могу да поднесу и повериоци, и садашњи власник, и запослени, тада би се брисала ознака да је фирма у стечају и она би наставила нормално да ради, а радници би поново заснивали радни однос.

Ипак, како каже Јанковић, усвајање програма реорганизације највише зависи од поверилаца и они ту имају последњу реч. Како је велики поверилац и држава, и то већи од Захаријева млађег, видеће се каква ће коначна одлука бити.

Да државне институције имају намеру да уложе све што им је на располагању да ова фабрика опстане после свега што се у њој догађало потврдио је крајем јуна у Крагујевцу министар за рад и социјалну политику Александар Вулин. Он је тада рекао радницима „Ковачнице“ у штрајку да имају право да се боре за своје интересе, али да мора да се поштује приватна својина у фабрици и да ће држава подржати запослене како би ова најстарија ковачница опстала. После тога, међутим, из државних структура нико се више није оглашавао.

ДИРЕКТОР ЂОРЂЕ ПЕЦЕЉ НАЈАВИО ПЛАН РЕОРГАНИЗАЦИЈЕ „КОВАЧНИЦЕ“

МИЛИОНИ ДАТИ НА ОБУКЕ „ЗАСТАВИНИХ“ РАДНИКА, А 95 ОДСТО БЕЗ ПОСЛА**Џаба енглески чистачици и физикалцу**

Током 2011. и 2012. године скоро 900 бивших радника „Застава аутомобила“ похађали су обуке које би им наводно дале шансу за нови посао, али 95 одсто њих никада се нису запослили, кажу у Удружењу ових радника. Инжењери сада надниче и скупљају старо гвожђе, други живе од социјалне помоћи, а има и оних који су без икаквих прихода

Пише Марија Раца

Од 890 радника „Застава аутомобила“ који су јануара 2011. године остали без посла и изјаснили се да пристају на обуке како би касније лакше нашли посао, њих 95 одсто данас не ради. Тако тврде у Удружењу бивших радника „Застава аутомобила“, где на папиру имају имена и судбине око 650 људи. Данас инжењери беру јабуке и шљиве под надници и скупљају старо гвожђе, ма-

СПИРДАЛИ СУ СЕ СА „ЗАСТАВИНОМ“ СИРОТИЊОМ: ДРАГАН АДАМОВИЋ

шински техничари чисте кафиће, неки преживљавају од социјалне помоћи, а неки се хране у народној кухињи. Сви они прошли су по бар две обуке, неки и више.

Као у ужасној шали, неквалификовани радници послати су на часове енглеског, металоглодачи

су учили за цвећаре, аутолакирери похађали часове информатике. Већина њих са којима су „Крагујевачке“ разговарале, данас се смеју тим обукама, а за њих је држава наменила у 2011. години 81.500.000 динара!

Након доласка „Фијата“ и опште еуфорије око тога, децембра 2010. године Влада Србије усвојила је социјални програм решавања вишка запослених у „Застава аутомобилима“. Утврђено је да радници треба да похађају обуке 24 месеца да би се стручно оспособили за проналажење другог посла. За то време добијали су накнаду за случај незапослености и новчану помоћ, првих годину дана по 22.000 динара, других 19.000. За похађање обука до средине јануара 2011. године изјаснило се 890 радника. Направљен је каталог обука и

ЈЕДНО ОД ПРОТЕСТНИХ ОКУПЉАЊА БИВШИХ РАДНИКА ФАБРИКЕ АУТОМОБИЛА**КРАГУЈЕВАЧКЕ – ДОСТАВА НА АДРЕСЕ – КУЋНЕ ИЛИ ПОСЛОВНЕ**

Контакт телефони: 034 333-116 и 333-111; е-маил: redakcija@kragujevacke.rs

Уколико се претплатите на Недељне новине „Крагујевачке“, разносач штампе ће вам сваког четвртка, у време које ви назначите, на адресу где станујете или радите достављати ваш примерак новина

Претплата на 3 месеца – 910,00 динара
Претплата на 6 месеци – 1.820,00 динара
Претплата на 12 месеци – 3.600,00 динара

Уплату извршити на рачун банке Intesa 160-0000000152459-54 са назнаком „достава новина“.

Доставу је могуће вршити на територији града Крагујевца

ПРЕТПЛАТА НА ЕЛЕКТРОНСКО ИЗДАЊЕ

Поред штампаног издања, недељник „Крагујевачке“ доступан је и у електронском издању

Претплата на 6 месеци – 1.000,00 динара
Претплата на 12 месеци – 1.800,00 динара

Свакој четвртка имаће „Крагујевачке“ на својој адреси

„Заставини“ вишкови почели су да се едукују првог марта 2011. године.

Обуке по каталогу

Три и по године касније, у Удружењу бивших радника „Застава аутомобили“ који су остали без посла (то је пун назив ове групе), кажу да су приватне фирме и појединци лепо зарадили на толиким обукама, али вајде од тога за раднике није било, тврде они. Драган Адамовић, потпредседник удружења, каже да би прича о овим обукама била смешна - да није тужна. Листајући свеску А4 формата, у којој су имена, обуке, бројеви телефона и судбине 650 људи, Адамовић набраја:

- Металостругар са трећим степеном учио енглески, рад на рачунару и за куvara. Енглески је, изгледа, свако морао да учи, и они који ни српски нису говорили како ваља, што је написано у једној напомени уз име радника. У то време Национална служба за запошљавање новинарима је причала како су сви радници желели да уче енглески, а заправо су сви на то принуђени. Учили су енглески и невалификовани радници, који ће моћи да раде само као чистачи и да негде вуку бетон и цепају дрва. Учили су енглески, али и информатику, и полуквалификовани бравари, пресери, аутолакирери.

Металоглодач и аутолакирер су обучавани за цвећара, као да ће неко од оволико младог света у цвећари да запосли жену средњих година. Спрдали су се са „Заставином“ сиротињом која је главу стављала у торбу рацшићавајући 1999. године своју фабрику, надајући се да ће одатле у пензију, очајан је Адамовић.

Радници се и данас питају зашто су тактасти заваривачи учили за паркетаре и фризере, а аутомеханичари, бравари и аутолакирери за завариваче. Нејасно им је и зашто су радници обучавани за аутомеханичаре, када је „Застава“ отпустила као вишак много радника тог занимања.

Те 2011. године филијала Националне службе запошљавања у Крагујевцу припремила је каталог обука за бивше раднике предузећа „Застава аутомобили“. Обуке су садржале више од 40 врста преквалификација за занимања са којима се у години пре лакше долазило до посла. Реч је о неколико група обука и то - информатика, страни језици, право и администрација, машинство, обрада метала, грађевинарство, обрада дрвета, производња и прерада хране и личне услуге.

Адамовић додаје да ипак није свака обука била нелогична и непотребна. Око 50 економиста и техничара ишли су на обуке за књиговодство и информатику. Сличне обуке похађали су и неки магистри и докторанти који су остали без посла у „Застави“. Радници из струка које нису тражене обучили су се за оне које се траже, за месаре, пица мајсторе, керамичаре.

Било скупо, а вајде мало

Држава је током 2011. и 2012. године потрошила огромне своје новца за обуке. О тим сумама говори се у извештају независног ревизора, који је „извршио ревизију приложених финансијских извештаја Акционарског друштва Група Застава возила - у реструктурирању“. У делу извештаја под насловом „пословне активности

Званична статистика

Времешни, али далеко од пензије

Према подацима Националне службе за запошљавање из прошле године, од 866 бивших радника „Застава аутомобила“ чак њих 448 има између 21 и 30 година стажа. Од три до четири деценије у радној књижици има 244 радника.

и финансијску резултат“ за 2011. годину наводи се као ставка „улагање у обуку бивших радника Застава аутомобила, а.д. који су почетком године проглашени технолошким вишком“.

„Одобрена су средства у износу од 81.500.000 динара на име обуке радника, а полазећи од закључка Владе од 30.12.2010. године. Споразума о сарадњи између Застава аутомобили а.д. и Националне службе за запошљавање од 23.02.2011. године, одлуке УО Застава аутомобили а.д. и УО Група Застава возила а.д. и става Министарства рада и социјалне политике од 16.02.2011.“, наведено је и извештају ревизора.

Такође, у расписаном тендеру Министарства економије и регионалног развоја у конкису „за чешће у финансирању програма обуке за потребе послодавца за 2011. годину“ стоји да су у питању „извођења обуке у износу до 90.000 динара по лицу“.

Јесу ли ваљано и домаћински потрошене паре за обуке мало ко је постављао питање, сем радника.

Закључци са округлог стола на тему „Примери добре праксе сарадње између институција које реализују образовање одраслих и послодавца“, одржаног новембра 2012. године, указују и на целосходност спроведених обука.

„Без обзира на квалитет и ефикасност спровођења програма ових обука, поставља се питање њихове ефикасности, да ли резултирају стварним запошља-

вањем или служе одржавању социјалног мира. Поражавајуће је да је на обуци највише машинских инжењера који треба да се преквалификују. Није довољно пружити само услугу образовања, без евиденције да ли људи који се обучавају имају перспективу да нађу посао“, закључено је 2012. године.

Обуке за тржиште рада у Србији позитивно утичу на запошљавање тек четвртине полазника, показало је истраживање „Евалуација исхода активних мера тржишта рада у Србији“. Резултати овог истраживања говоре да су учесници обука углавном нашли посао у прерађивачкој индустрији, трговини на мало и велико и поправци моторних возила. Шест месеци након завршетка мере, 74,94 одсто учесника обука за тржиште рада било је незапослено. Скоро половина њих су радници са завршеном средњом школом.

„Евидентно је да програм обуке за тржиште рада није намењен лицима са првим и другим степеном стручне спреме, већ преваходно лицима са вишим степеном образовања“, стоји у закључку истраживања.

Инжењери надничари

Већина радника „Застава аутомобила“ који су завршили обуке радила је само на црно, бар средњешколци и они са мањим степеном стручне спреме. Нови стални посао никада нису добили. Нису ни многи високошколци.

То потврђује и председница Удружења бивших радника „Застава аутомобили“ који су остали без посла Живка Вуловић. Она је дипломирали машински инжењер без посла и живи од социјалне помоћи девет месеци годишње. Три месеца живи без било каквих прихода. Школује два студента који имају просеке више од девет.

- Завршила сам основни курс за рачунаре и основни и средњи курс енглеског. Позвали су ме на разговор за место техничког директора фирме „Аутоаобраћај“, која је и тада била на домак пропасти, а сада се већ распа-ла. Десетак нас је

Гледано према годинама живота, шансе за запошљавање ових људи су минималне, јер највише радника, њих 510, има између 46 и 55 година. Следе старији од 56, којих је 189. Од првог марта 2011. и почетка обука, до краја обука децембра 2012. године, двоје незапослених је умрло. Право на пензију са бироа дочекало је њих 11, док се у том периоду запослило 58 радника.

дошло, али нам је речено да директор нема времена да нас прими, да оставимо радне биографије и да идемо кући. То Национална служба за запошљавање после уписује као да нам је понуђен посао. Ишла сам на разговор за посао и у некој италијанској фирми, нису ме примили јер не користим правилно садашње време у италијанском језику, каже Живка Вуловић.

Ова жена није хтела да сведочи о томе како и од чега живи, од чега школује децу. У Удружењу, „Крагујевачке“ сазнају да су неки „Заставини“ високошколци данас на ивици egzистенције. Машински инжењер Дарко С. издржава се тако што бере воће под надницу, чисти свиње, ради као чувар. Три жене, инжењер информатике, машински инжењер и правница,

ПРЕСЕР ДРАГАН ЛУКИЋ КАЖЕ ДА НИКО НЕЋЕ ДА ГА ПРИМИ НИ КАО ЧИСТАЧА

заједно наднице по околним селима као берачи воћа.

Када се то има у виду, онда не треба да чуди што полуквалификовани пресер Драган Лукић (52) из села Вињиште никада од 2011. није имао посао. Он живи са две незапослене сестре и мајком пензионерком којој је 79 година. Сви се издржавају од пензије ове старице која прима 13.000 динара месечно. На питање како успевају, Драган каже:

- Ако данас вечерам, сутра не могу да доручкујем, то би ми већ био луксуз. Ујутру лекове пијем на празан стомак. Нико од нас нема права ни на социјалну помоћ јер имамо парче земље уз саму кућу. Од када сам изгубио посао оболео сам на нервној бази, па сам се у време обука више лечио од депресије него учио. Похађао сам обуку за енглески језик и за аутодијагностику. Ђаво да носи тај енглески, био сам на часовима предмет подсмеха. Неко је на тим обукама лепо зарадио, то смо сви морали да учимо. Аутодијагностика је добра, само да нема пар стотина момака упола млађих од мене који „кидају“ за то радно место. Ја радим од пре пунолетства, нисам нерадник, али нико ме није хтео ни за један посао већ три године. Неће да ме приме ни да чистим. Када купимо лекове сви у кући, мајка, сестре и ја, нема се за јело. Шта ћу ако ми мајка умре, не знам, очајан је Лукић.

На тужним списковима радничког удружења је и Љиљана Н., мајка двоје деце, без примања. Машински инжењер из удружења живи од стипендија своје деце, ћака и студента, и наднички. Према подацима Удружења, од 650 радника са списка, њих 70 живи од социјалне помоћи.

СИНДИКАЛНО ОРГАНИЗАЦИЈА

Идеш на

Пише Милош Јовановић

Закључено је да је на обуци највише машинских инжењера који треба да се преквалификују. Није довољно пружити само услугу образовања, без евиденције да ли људи који се обучавају имају перспективу да нађу посао“, закључено је 2012. године.

Без превелике праšине прошле су откази тројици синдикалних руководилаца УГС „Независност“ главном поверенику Шаши Марковићу, његовом заменику Славиши Пајовићу и секретару синдиката Драгану Миловановићу) крајем марта ове године. Двојица од њих још се суде са „Јуром“ због ових отказа.

Последњи председник самосталног синдиката је, после отказа, отишао ван Србије, „трбухом за крухом“. Није више био спреман да трпи шиканирање послодавца који га је са посла менаџера преместио у „магарећу клупу“ у погону, да га сви виде, а да он ништа не ради.

О првим покушајима синдикалног организовања у рачанском погону „Јура корпорације“ сведочи Милорад Дуковић, један од оних који су у самом старту покушали синдикално да организују запослене у фирми, али је, у коначном, све резултирало, погодићете – отказом.

Радничка (не)слога

- На самом старту, приликом потписивања уговора о раду, радници нису упозоравани на неприхватљивост синдикалног организовања, то је почело пола године по почетку рада „Јуре“. Тако смо и ми из друге групе новопримљених радника покушали да се синдикално организујемо и у тајности основали синдикат. Неко је то дојавио кадровској служби и после годину и по дана ја сам као један од организатора добио отказ, подсећа Дуковић.

- Сви смо се сложили у почетку да се боримо за наша права, било је све видљивије да је однос послодавца према радницима на граници подношљивости. Али кад је требало да предузмемо конкретне мере, да не идеш на посао као на робију, мало њих се придружило. И од тада до данас никад није успео да заживи синдикат у „Јури“.

Хронологију дешавања Милорад Дуковић овако описује:

Милорад Дуковић: Синдикат у „Јури“ никада није успео да заживи.

Приликом потписивања уговора о раду радницима није предочено да је синдикално организовање забрањено, а када су они који су покушали нешто да учине добили отказе, међу радницима је завладао страх

СПИСКОВИ СА ПОДАЦИМА УДРУЖЕЊА РАДНИКА „ЗАСТАВЕ“ КОЈИ СУ ОСТАЛИ БЕЗ ПОСЛА

БОВОЊЕ КОД ПРИВАТНИКА (3)

а посао као на робију

Радници углавном ћуте јер се плаше отказа и то је највећи проблем за синдикално организовање код приватника, а газда то зна и још више „притиска“ запослене са више посла за исту или мању плату, каже саговорник из Раче. Генератор социјалних страхова у нас јесте несигурно радно место и смањене могућности запошљавања, а остати данас изван рада значи остати без прихода, а трајнија незапосленост доводи до егзистенцијалне угрожености – кажу стручњаци

– У међувремену сам добио отказ, и то због боловања које је послодавац прогласио неоправданим – а ја сам имао упалу плућа коју сам зарадио на радном месту! Затим је постало све црње и горе. Почетком 2011. отказе је добила велика група радника, и то углавном оних из Раче, међу којима су биле и труднице и породиље. Ни то није био разлог за протест. Превладао је страх, радници углавном ћуте јер се плаше отказа, и то је највећи проблем. Ја разумем те људе, тешко се долази до посла, узели су кредите, школују децу... Корејанци то знају, па притискају све јаче. Сада је – како чујем од суграђана – плата у „Јури“ мања од минималца (25.000 са урачунатих пет хиљада за топли оброк), на леђа радника сваљују се све технолошке и друге грешке, иако раде строго по директивама контролора који су увек у праву, а заштита на раду је никаква. И у моје време је тога било, али сада је још израженије прекомерно коришћење отрова којим се у магацину посипа жица пре обраде како би се заштитила изолација од глодара. Пошто су радници без одговарајућих заштитних маски, многи имају тегобе због тога, али се не жале. Ћуте, трпе и раде, наводи Милорад Дуковић.

Додатак овој причи добили смо од Милорада Пановића, председника Гранског синдиката индустрије, енергетике и рударства „Независност“.

– Ми смо ове године повукли регистрацију свог синдиката у „Јури“ како бисмо сачували своје људе. Кад смо видели да у самој фабрици ништа не можемо, било је покушаја да са родитељима младих који раде у „Јури“ организујемо протест. Питали смо их зашто трпе да им деца буду малтретирана за „сићу“ за коју раде, али и родитељи и млади радници нису реаговали на ову иницијативу, каже Пановић.

■ Синдикат - без шансе код приватника

– Под оваквим условима немамо шансе да ширимо синдикалну мрежу. На сваки покушај синдикалног организовања радницима се прети отказом, тражи се било какав разлог за раскид уговора о раду, малтретирају их на многе начине. Мислим да су радници свуда угрожени кад је у питању приватни сектор. Зато је Закон о синдикатима, који би предвиђао могућност да послодавац не мора да зна који су радници синдикално организовани, једина шанса да се ту нешто промени. Овако, чим се раднику са платног списка одбија синдикална чланарина, послодавцу су доступни сви потребни подаци

„**Славиша Ђоковић:** Шанса да се нешто промени је закон о синдикатима који би предвиђао могућност да послодавац не мора да зна који су радници синдикално организовани. Овак о, чим се са платног списка одбије синдикална чланарина, послодавцу су доступни сви подаци

виша Ђоковић из крагујевачке филијале АСНС

Уз оцену да у Унији послодаваца једва један посто послодаваца има у својим фирмама организоване синдикате, а траже равноправност у преговарању са синдикатом и државом, Ђоковић набраја да је АСНС у фирми „МД“ организовао синдикат који „никад није профункционисао“, у СББ-у „радница није смела шефици да каже да је председник синдиката“, није боље било ни у „Ортопедији“ док је радила пуним капацитетом, Ливници „034“, „Форми идеале“...

– Карактеристичан је пример фирме „Валентино“, где власник није имао ништа против синдикалног организовања радника у његовој фирми, али се међу саме раднике увукао страх од могућих последица и од организовања није било ништа, наводи Ђоковић.

Знатан део кривице за овакво стање Ђоковић приписује држави која је здушно помагала приватном капиталу на штету радника. И актуелна Влада, каже, покушава да прикрије право стање у области права радника код приватника. Она организовани синдикат и даље види као препреку за инвестиције, а у приватном сектору тражи једину шансу за ново запошљавање. Такав однос државе приватници

и те како знају да злоупотребе у своју корист. Ипак, у АСНС-у ни саме синдикате не аболурају од одговорности.

– Нису ни синдикати безгрешни. Многи су се слизали са газдама због личних интереса, пре свега, многима је основни посао да запосле или обезбеде бољи посао за родбину, а послодавац зна вешто да манипулише таквим „синдикалцима“ како би стање у фирми имао под контролом, каже Ђоковић.

■ И политика умешала прсте

– Понашање према синдикатима неретко зависи од политичке присутности у капиталу. Либерални концепт приватизације, који се у нас брутално спроводи, као последицу има и везивање инвеститора за поједине политичке опције које су у тренутку приватизације на власти и ту се компромиси по праву чине на штету радника. Држава неретко отворено стаје на страну послодаваца, а у синдикатима увек има дежурног кривца, при чему ни један синдикат нема ни законску могућност нити било какво право да се постави као препрека приватизацији или инвестирању ако нешто није регуларно. Проблем је, међутим, што је код нас често много шта нерегуларно, а синдикат једини указује на те нерегуларности и постаје препрека, иако у суштини тражи поштовање закона и штити права радника, дакле грађана наше државе. Чак и кад синдикати изврше притисак, а држава „пусти“, то је политички чин и политичка одлука, а не принципипијелно спровођење закона, каже Дејан Ђокановић, регионални повереник УГС „Независност“ у Крагујевцу

Он наводи да постоје фирме које имају добар однос према синдикатима, говорећи из позиције овог синдиката. Набраја „Понсон контролс“, где је одмах потписан колективни уговор, затим „Тапацерицу“, „УНИОР компонентс“, „Граха аутомotive“ из Баточине...

– Ипак, много је више примера да је однос према синдикатима генерално лош. Најближи нам је пример „Форме идеале“, где радници при запошљавању морају да потпишу изјаву да нису и да неће бити чланови синдиката, каже Ђокановић.

Социолози који прате кретања у овој области одавно упозоравају

„**Дејан Ђокановић:** Држава неретко стаје на страну послодаваца, а у синдикатима увек има дежурног кривца, при чему ни један синдикат нема законску могућност нити било какво право да се постави као препрека приватизацији или инвестирању ако нешто није регуларно

да основни заједнички именоване препрекама организовању синдиката у приватним предузећима јесте – страх. О томе социолог Срећко Михајловић пише:

„Генератор социјалних страхова у доба ових великих економских криза у нас и другде јесте несигурно радно место и смањење могућности запошљавања. Фамозна флексибилност радног односа донела је велику неизвесност за све незапослене. Прича о флексибилности је идеолошка бајка у коју верују само они који имају барем релативно

сигурно радно место. Савремено „тржиште рада“ темељи се на дерегулацији и потпуној неизвесности, јавља се својерсна култура несигурности. Страх од губитка радног места и немогућности поновног запошљавања нормалне су последице таквог стања ствари. Остати данас изван рада значи остати без прихода, а трајнија незапосленост води у социјално искључење и доводи до егзистенцијалне угрожености“.

СТРАХ ОД ОСТАНКА БЕЗ ПОСЛА: СОЦИОЛОГ СРЕЉКО МИХАЈЛОВИЋ

НА ПРОДАЈУ плац од 18 ари у Виноградима у улици Николе Вујачића. Гледа на Спомен парк Шумарице, сунчана страна, ограђен, струја, вода, телефон, гас, укњижен. **Цена 3.800 евра/ар.** телефон 063 282 427

Vaše slavlje će biti potpuno uz

Kvalitetno, ukusno, brzo

Pripremamo i serviramo sve vrste hrane

Kompletna usluga za sve skupove i slavlja

Priprema i posluživanje posne hrane tokom cele godine

Uživajte u hrani van mesta njenog pripremanja

Preko puta gimnazije

333 115 069 618 520

ЈАВНИ СЕКТОР СТРЕПИ ОД СМАЊЕЊА ПЛАТА

Синдикати на јошовс

Вишемесечно нагађање коме и колико ће зараде бити смањене делимично је развејао министар финансија Душан Вујовић најавном да ће све плате изнад 25.000 динара бити скресане за 10 одсто. Видевши да од увођења платних разреда нема ништа и да ће им и онако мизерне зараде бити још мизерније, просветари прошле недеље одржали штрајк упозорења, а најављују и радикалније протесте. У приправности су и они који штите права запослених у здравству, комуналној делатности, култури...

Од када је пре месец дана премијер Александар Вучић објавио како јавни сектор у следећој години, како зна и уме, мора да уштеди 700 милиона евра, 781.000 људи, колико према последњем попису ради за државу, бацила се у прерачунавање. Јасне смернице колико ће ко тачно бити свакога месеца ребнут по цепу, међутим, још нису презентоване јавности, иако се смањење плата и пензија најављује још од маја.

Од тада па до данас звани и незвани по медијима лицитирају са могућим постотком умањења. Унија послодаваца тражила је „резање“ за 25 одсто, иначе ће привреда, која је „на коленима“ јер мора да издржава прецизионизиран јавни сектор, пасти „на нос“. Фискални савет предлагао је умањење за петину, док се цифра

могу да очекују умањење за 15-16 одсто, иако постоји идеја да за веће плате умањење буде у већем проценту, односно 20 или 25 одсто.

Иако се министри на челу са премијером још увек нису сложили око коначног предлога у једном су ипак успели – ујединили су сва четири синдиката запослених у образовању. Због смањења плата запослени у основним и средњим школама прошлог четвртка су уместо у учионици са ђацима први час одржали у зборници.

Остали синдикати, они који штите права запослених у здравству, култури и комуналним делатностима за сада само „пишу

најављеног увођења платних разреда нема ништа. Она је, додуше, помињала да ће нови Закон о платама бити донет, али ту неће бити речи о истом плаћању за исти рад, већ ће се цена рада одређивати за сваки сектор посебно. То у пракси значи да ће, оно што смо до сада звали коефицијенти, сада добити име платни разреди, а при том ће маса новца која се издваја за сваки сектор остати иста. У питању је чиста демагогија, каже Јевтић.

Ако Влада остане при ставу да се целикупном јавном сектору линеарно смање зараде, просветни синдикати, по речима нашег саговорника, сигурно неће мирно посматрати шта се дешава, поготово

цију протеста када власт коначно усагласи план мера штедње, већ сада је јасно. Ипак, ни остале синдикалне организације не седе „скрштених руку“.

На преговорима са ресорним министром и министарком за државну управу прошле недеље су били и синдикални лидери здравства. Саопштење које се у медијима појавило након састанка није нимало утешило чланство и може се свести на једну реченицу – није постигнут никакав договор у вези најављеног смањења плата, а ставови су остали поједнако удаљени као и до сада.

По речима Предрага Ђурића

ПРОСВЕТАРИ НАЈАВЉУЈУ ШТРАЈК

писма“ и преговарају, надајући се да ће избећи сечу плата.

■ Просветари одлучни

Идеја Владе да завуче руку у већ истањење новчанике просветних радника натерала је чак 70 одсто школа у штрајк. Од 1.800 школа, колико их има на територији Србије, према попису синдиката у 1.200 није било првог часа. Иако нису све школе штрајковале, по речима Милана Јевтића из Уније синдиката просветних радника, не требе сумњати да одлуку

што је Министарство финансија већ изнашло начин да појединим њиховим колегама већ „отме који динар“.

Школама је већ стигао допис Управе за трезор у коме се тражи хитна примена измена Закона о платама у државним и јавним службама. Од школа се захтева да за оне који су део стажа остварили у оквиру неке друге службе, плате по основу минутог рада буду смањене. То је nonsens којим се грубо крше Закон о раду и важећи колективни уговор, а при том је у питању заиста симболична уштеда. У Крагујевцу има тек стотинак запослених које ће ова мера погодити, али већ смо их саветовали да уколико одлука буде спроведена ту же школе, објашњава Јевтић.

У овом моменту четири просветна синдиката припремају се за протест пред Владом Србије, планиран за 15. октобар, када ће Скупштина одлучивати о ребалансу буџета. То је, како каже Јевтић, тек почетак.

Јасно је да договарамо и даље корак уколико Влада не одустане од идеја да високообразоване кадрове, који чине 75 одсто запослених у просвети, плаћа мање од чистачица у неким јавним предузећима. Верујем да то неће бити само скраћење часова, јер је то, искуства су показала, најгори вид протеста у коме деца испаштају, а надлежни га игноришу као да се ништа не дешава чак и када траје месецима, сигуран је наш саговорник, али напомиње да ће сва четири синдиката заједнички одлучити о начину на који ће запослени у школама изразити своје незадовољство.

■ Кад нема бенефиција...

Да са просветарима нема шале и да се спремају за радикализа-

из синдиката „Слога“ представнике запослених у здравству наредних дана очекују договори о будућим корацима.

Било какве званичне најаве о смањењу плата на адресе домова здравља и клиничких центара још увек нису стигле, тако да правих информација заправо и нема. Међутим, и „најоптимистичнија“ цифра која се сада у медијима помиње за запослене у здравству представља катастрофу. Лекари у крагујевачком Дому здравља у овом моменту зарађују око 60.000 динара, а техничари од 30.000 до 35.000 динара, док су у Клиничком центру зараде нешто веће. У таквој ситуацији је и 10 процената велики удар, поготово за кадар са средњом стручном спремом, каже Ђурић.

Он, међутим, није сигуран да би и у случају резова било генералног штрајка запослених у овој области.

Здравство је специфичан сектор, јер минимум процеса рада мора да се одржава због пацијената. За ургентне центре, хитну помоћ, па и све јединице у којима леже најтежи пацијенти то значи двадесетчетворочасован рад, коментарише наш саговорник додајући да је ситуација таква да се и неки, којима природа посла дозвољава „излазак на улицу“, плаше за своја радна места, па је питање колико би се људи заиста одзвали евентуалном позиву на уличне протесте.

Ни синдикат комуналних делатности за сада није утаничио нешто слично уличним протестима, мада су, ако „дотера цара до дуvara“, и на тако нешто спремни.

Још у време министровања Лазара Крстића смо се обратили Министарству финансија за са-

МАЛИ ПРОСЕК ЗАРАДА У КОМУНАЛНИМ ПРЕДУЗЕЋИМА: БРАНКО ПЕТРАШИЊИЋ

хтевом да се комуналне делатности изузму од смањења зарада. Иако се у јавности често меша јавни и комунални сектор нису једно те исто. И сама држава нас је раздвајала, поготово када је требало делити бенефиције и додатке. Тако су, на пример, запослени у ЕПС-у пред Нову годину имали право на помоћ од 50.000 динара, иако су њихове плате у просеку скоро двоструко веће од наших, а нама је речено да јавном сектору не припадамо те немамо право на било какву помоћ.

Ако је таква логика важила када су на дневном реду биле повластице, требало би да важи и сада, поготово пошто запослени у комуналним предузећима у просеку зарађују око 35.000 динара. Јавна предузећа чији је просек плата око 70.000 динара, након смањења би имала више него двоструке зараде у односу на нас, категоричан је Бранко Петрашиновић, председник Синдиката запослених у комуналној делатности Крагујевца.

■ „Мешкоље“ се и културњаци

За сада још увек стидљиво „мешкољи“ се и синдикат запослених у култури. У писму које су упутили лично премијеру Вучићу наводе да су њихове зараде најниже у јавном сектору, те да нису подизане од 2008. године.

Зараде у култури су далеко испод републичког просека, те нас је зато изненадила Ваша изјава да је просечна зарада у јавном сектору 56.000 динара. Питамо се где је ту наше место? Просечна зарада у култури Србије је 36.735 динара! То је далеко испод просечне зараде и у приватном сектору, за коју рекосте да износи 46.000 динара, наводи се у писму Синдиката запослених у култури које је адресирано на премијера.

И овај синдикат напомиње како њихови чланови немају никакве бонусе, додатке на плату, нити бесповратне позајмице.

Нас запослене у култури често су заборављали када су у питању повећање плате и исплата бонуса, али су нас узимали у обзир увек када су у питању смањење плата, мере штедње и разне рестрикције, каже се у писму.

Наравно, као и запослени у просвети, комуналним делатностима и здравству, очекују изузеће од „болних резова“ које је најавио премијер. Са сличним захтевом штрајковао је до пре неколико дана и један од синдиката запослених у полицији.

Када се све сабере мало ко је од запослених у јавном сектору спреман да му држава окрњи зараду, па макар у име неког вишег циља. Сви се листом надају да ће баш они бити изузети од владиних мера, надају се преговорима, стрепе, али изгледа да нико сем просветара није одлучан у намери да, ако не буде друге, изађе на улицу, или се у овом моменту само тако чини.

Марија ОБРЕНОВИЋ

ВЕЛИКИ УДАР ЗА КАДАР СА СРЕДЊОМ СТРУЧНОМ СПРЕМОМ: ПРЕДРАГ ЂУРИЋ

око које су се кретала предвиђања разноразних министара кретала око 10 процената.

Министар финансија Душан Вујовић на посетку је развејао барем неке сумње.

Умањиваће се за 10 одсто све плате преко 25.000 динара, рекао је Вујовић за „Тајгет“, додавши да према тренутно актуелном плану они који зарађују преко 100.000

да се нешто на време предузме подржавају сви запослени у просвети.

Очекивали смо да ће, како је и помињано у ранијим изјавама министара, најпре бити уведена праведнија расподела у оквиру јавног сектора, а онда и линеарно смањење. Међутим, након разговора са министарком Кори Удовички било нам је јасно да од

ПРОТЕСТ СТУДЕНАТА ЗБОГ ЗАКОНА О ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ

Промене у невреме

Због смањења броја испитних рокова, дужина студирања у Србији биће повећана минимум за годину дана, док је укидање апсолвентског рока непотребно завлачење руке у ионако празан џеп студената, истакнуто на протесту

Студенти крагујевачког Универзитета окупали су се у понедељак на платоу испред Правног и Економског факултета како би скренули пажњу на бројне проблеме који су настали усвајањем новог Закона о високом образовању. Он је увео неке битне новине, како у погледу функционисања факултета, тако и у виду финансирања, а студенти су, кажу, највише погођени укидањем шестог испитног рока и апсолвентског стажа.

СТУДИРАЊЕ ПОСТАЈЕ ЛУКСУЗ: ПЕТАР ФИЛИПОВИЋ, СТУДЕНТ ПРОРЕКТОР

Новим Законом предвиђено је буџетско финансирање за студенте који освоје 48 ЕСПБ бодова, као и продужење рока за завршетак студија за оне који студирају по старом програму

ПРОТЕСТ СТУДЕНАТА КРАГУЈЕВАЧКОГ УНИВЕРЗИТЕТА

до 2015/2016. године. Тако изгледа да су највише угрожени „болоњци”, који први пут ове године неће моћи после завршне да упишу додатну годину, такозвани апсолвентски стаж о трошку државе, па ће и они којима је остало један или два испита морати да плате обнову године. Колико је то тачно новца није јасно дефинисано Законом, већ је остављено управама факултета да одреде по сопственом нахођењу.

На неким факултетима школарина се плаћа по бодовима, па ако неко пренесе два испита која у суми имају 12 бодова платиће 24.000 динара, по 2.000 за сваки пренети бод. На Економском факултету цена је фиксна, па ако студент пренесе од један до три испита плаћа 15.000, а преко три испита 30.000 динара. Колико год да је цена бода, ипак је 10 или 15 хиљада више него ништа, коментарише Недељко Мишић, председник студентског парламента.

Студенти су посебно огорчени на чињеницу да се први пут десило да у доношењу новог Закона нису учествовали представници студентских организација и то је један од разлога због чега нису реаговали у тренутку када је он стављен на гласање јер је, кажу, донет преко ноћи.

Људи из Министарства који седе у својим канцеларијама овим су показали да нису свесни оваим на терену и чињенице да студенти једва састављају крај са крајем. Смањењем броја испит-

них рокова доћи ће у ситуацију да ће се просек студирања у земљи повећати минимум за годину дана, а укидањем апсолвентског рока студирање у Србији је дефинитивно постало луксуз, објашњава Петар Филиповић, студент проректор.

Студенти инсистирају на томе да је пре измена Закона требало решити питања квалитета наставе и студијских програма, а као краткорочне циљеве, чије усвајање захтевају до 15. октобра,

УГРОЖЕНЕ СТИПЕНДИЈЕ И МЕСТА У ДОМОВИМА: НЕДЕЉКО МИСИЋ

истичу да у школској 2015/2016. години буде обавезних шест испитних рокова, да и даље постоји категорија поноваца четврте године који ће се школовати из буџета, као и да се генерацији која је студије уписала 2006. године омогући да их и заврше до 2015/2016. године.

Објашњавају да су законске одредбе покренуле и низ додатних проблема око расподеле домова и студентских кредита и стипендија.

Ако се укине могућност студирања са статусом из предходне године, студенти којима је остао један испит неће бити на буџету и неће моћи да конкуришу за дом или стипендију. Такође, велики број студената школује се од пензије родитеља који је преминуо, коју могу да примају до 27. године живота. Ако неко заврши факултет у року, са 24 године и жели да остави један или два испита да би могао да задржи право на пензију, јер нема други извор прихода, сада то неће моћи, истиче Мишић.

На скупу је истакнуто да студенти морају да покажу јединство, па су слични протести организовани и у Нишу, Београду, Новом Саду, Косовској Митровици, где је тренутно седиште приштинског Универзитета, и Новом Пазару. Током недеље заказан је састанак и са ресорним Министарством, а уколико до договора не дође, за 15. октобар најављен је велики протест испред Народне скупштине у Београду.

О акцијама које ће предузети уколико ни после тога њихови захтеви не буду усвојени, крагујевачки студенти нису могли да говоре, јер се све ради у договору са колегама из целе земље, а под покровитељством Студентске конференције универзитета Србије. Ипак, надају се да неће морати да радикализују протесте и блокирају рад факултета, већ да ће решења наћи за преговарачким столом.

Виољета ГЛИШИЋ

Република Србија
ГРАД КРАГУЈЕВАЦ
Градска управа за послове опште управе
И лок. самоуправе
Факс: (034) 332-067

ЈАВНИ ПОЗИВ

За полагање испита о познавању града Крагујевца и прописа у области ауто такси превоза путника (лицима која врше, или ће вршити делатност ауто такси превоза)

Градска управа за послове локалне самоуправе и опште управе-Секретаријат за комуналне послове и надзор-одељење за саобраћај, позива на полагање испита лица која врше, или ће вршити делатност такси превоза на територији Крагујевца.

Испит се организује на основу Правилника о програму и начину полагања испита за обављање делатности ауто такси превоза, а одржаће се у четвртак 23. октобра 2014. године у 15.30 сати у сали 105 Скупштине града. Кандидати који полажу испит морају да испуњавају следеће услове:

- Да поседују возачку дозволу "Б" категорије најмање 3 године
- Да поседују лекарско уверење за професионалне возаче

Кандидат треба са собом да понесе личну карту на увид.

На основу положеног испита, Град издаје сертификат о познавању града Крагујевца, познавању прописа из области ауто такси превоза путника и прописа који регулишу безбедност саобраћаја на путевима, као и превоз у друмском саобраћају.

Сертификат ће се убудуће користити у поступку добијања легитимације такси возача, у складу са Одлуком о ауто такси превозу путника на територији града Крагујевца.

За додатне информације обратити се на телефон (034) 306 155.

Градска управа за послове локалне самоуправе и опште управе - Секретаријат за комуналне послове и надзор Одељење за саобраћај

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ГРАД КРАГУЈЕВАЦ
Градска управа за послове локалне самоуправе и опште управе
Секретаријат за грађевинарство, урбанизам и заштиту животне средине
Служба за заштиту животне средине

ОБАВЕШТЕЊЕ

О ПОДНЕТОМ ЗАХТЕВУ ЗА ОДЛУЧИВАЊЕ О ПОТРЕБИ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ЗАТЕЧЕНОГ СТАЊА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Градска управа за послове локалне самоуправе и опште управе, Секретаријат за грађевинарство, урбанизам и заштиту животне средине, Служба за заштиту животне средине обавештава јавност да је носилац пројекта "TELENOR Common Operation", Београд, поднео захтев за одлучивање о потреби израде Студије о процени утицаја затеченог стања на животну средину ПРОЈЕКТА – базе станице мобилне телефоније на локацији "Крагујевац 17", на кп.бр 13840 Крагујевац 3, у улици Краљевачког батаљона бб, на територији града Крагујевца.

Увид у податке и документацију из захтева носиоца пројекта, може се извршити у просторијама овог органа - Градска управа за послове локалне самоуправе и опште управе, Секретаријат за грађевинарство, урбанизам и заштиту животне средине, Служба за заштиту животне средине, канцеларија број 326, Трг слободе бр. 3, у периоду од 09.10.2014. до 20.10.2014. године, у времену од 9-12 часова. Уз захтев су приложени Стручна оцена оптерећења животне средине (затечено стање) у локалној зони базне станице мобилне телефоније "Крагујевац 17", која је израђена од стране овлашћеног правног лица - лабораторије "W - line" из Београда, као и Извештај о испитивању електромагнетног поља – мерење јачине електричног поља, који је израђен од стране Универзитета у Новом Саду, Природно - математички факултет - Департман за физику (Лабораторија за испитивање радиоактивности узорака и дозе јонизујућег и нејонизујућег зрачења).

У року од 10 дана од дана објављивања овог обавештења, заинтересована јавност може доставити мишљења о захтеву за одлучивање о потреби процене утицаја предметног пројекта на животну средину овом органу.

Овај орган ће у року од 10 дана од дана истека рока из става 3. овог обавештења донети одлуку о томе да ли је за предložени пројекат потребна процена утицаја на животну средину, о чему ће благовремено обавестити јавност.

ПОТПИСИВАЊЕ ПЕТИЦИЈЕ МИНИСТАРСТВУ

ПОБОЉШАТИ ЗАКОН ИЗ 2005. ГОДИНЕ

Спорне акредитације и докторске студије

Приликом доношења Закона Влада Србије истакла је да је претходни Закон о високом образовању донет 2005. године, када је у Србији уведен Болоњски процес, али да га треба додатно ускладити. Њиме се прецизно утврђују поступци у процесу акредитације, као и издавање и одузимања дозвола за рад факултетима. Такође, усвојене су и измене у поступку признавања страних диплома, као и могућност уписа страних студената из земаља Европске уније који би се финансирани из буџета. Чак је утврђено и да студенти који су страни држављани испите могу да полажу и електронским путем, под условом да се обезбеди контрола идентификације и рада студената.

Најзначајније измене тичу се повећања транспарентности рада факултета у области финансирања и одређивања школарине, што ће, надају се законодавци, смањити корупцију. Да се не би поновили скандали са докторским дисертацијама, Универзитет је дужан да трајно чува њихове електронске верзије, заједно са извештајем комисије за оцену дисертације и подацима о ментору. Такође, висошколска установа дужна је да извештај комисије о оцени докторске дисертације учини доступном јавности, како у електронској, тако и у штампаној верзији, најмање 30 дана пре његовог усвајања.

МЕДИЦИНСКИ АДРЕСАР

www.paradont.rs

STOMATOLOŠKA ORDINACIJA
PARODONT

Prim. Mr. sci.
SIMIĆ Dr. MOMČILO
specijalista za bolesti usta i zuba

← Popravka zuba
← Ultrazvučno uklanjanje naslaga sa zuba
← Beljenje zuba po Beyond sistemu
← Vađenje zuba

Ordinacija: Miloja Pavlovića 10/1-3
Tel: 034/ 333-506, 034/ 388-700; Fax: 034/ 36-04-36
Mobilni: 063/ 631-486; e-mail: paradont@eunet.rs

www.beo-lab.rs

beo-lab laboratorije

SVE LABORATORIJSKE ANALIZE NA JEDNOM MESTU

Iuja Pastera 24, 34000 Kragujevac
Tel: 034 205 901
e-mail: lab.kragujevac@beolab.rs

www.fizioandric.com

Andrić
Ambulanta FIZIOTERAPIJA

* Trauma * Manuelna terapija
* Reuma * Celulit
* Neurologija * Vakusak

TC Šumadija, Miloja Pavlovića 9
Telefoni: 361-203, 063 605-447
E-mail: andrick@gmail.com

www.ambulantajokovic.rs

INTERNISTIČKA AMBULANTA
JOKOVIĆ

* ULTRAZVUČNA DIJAGNOSTIKA
* ENDOSKOPSKA DIJAGNOSTIKA
* HOLTER EKG-a I PRITISKA
* ERGOMETRIJA
* PREGLEDI SPECIJALISTA

Ulica Glavna 132, Tel: 331 691
E-mail: vesnay@eunet.rs

Логопед
Центар за едукацију Новаковић
Индивидуални логопедски третмани и логопедске раднице

Саве Ковачевића 1/10, Крагујевац
063/7793-197

SPECIJALISTIČKA – ONKOLOŠKA ORDINACIJA
JOVANOVIĆ

BOLESTI DOJKE
ONKOLOGIJA
TIROIDNA ŽLEZDA
ULTRAZVUK
KOLOR DOPLER

34000 Kragujevac, Ul. Glavna 124
034/338-461, 063/434-14-93

WWW.GINEKOLOGIJAPAVICEVIC.CO.RS

DR PAVIČEVIĆ
GINEKOLOŠKO – AKUŠERSKA ORDINACIJA

Milovana Glišića 15
Tel/fax:
034/ 461 339
034/ 463 333
Mob: 063 / 619 436

ПРИВАТНИЦИ И СНАБДЕВАЊЕ ВРТИЋА ОБРОЦИМА

Занимљиво, али тешко
изводљиво

Недореченост законских и других прописа, ограничења које поставља Закон о јавним набавкама, па и сама специфичност услуге и крајња цена, која за родитеље никако не би требало да се повађава, само су неке од препрека које треба прескочити на путу до реализације идеје која се у старту чинила практично као „готов посао“

Идеја градске управе да централне кухиње у вртићима „Бамби“ и „Колибри“ које хране око 4.000 малишана у 15 овдашњих обданишта, заједно са људима који су у њима запослени, убудуће пређу у руке приватне фирме јесте добра, али се показало да је пут до њене реализације прилично дуг. Овако се најкраће може сублимирати закључак комисије која је пре месец дана добила задатак да изради Елаборат о економској оправданости издвајања услуге исхране деце из надлежности Предшколске установе „Нада Наумовић“.

неколико недеља чинила практично као „готов посао“.

■ За три obroka 149 динара дневно

У документу који је комисија упитила Градском већу, Скупштини и надлежним службама налази се низ смерница о којима треба водити рачуна. Сагледан је законски оквир, садашње пословање Предшколске установе, комплетан процес припремања и сервирања хране, израчуната је и цена obroka.

Оно што је, по речима Владана Јовановића, члана Градског већа за социјалну политику и председника комисије, најпре потребно

ПОСТОЈЕЋЕ КУХИЊЕ У ВРТИЋИМА ФУНКЦИОНИШУ БЕЗ ПРОБЛЕМА

Недореченост законских и других прописа, ограничења које поставља Закон о јавним набавкама, па и сама специфичност услуге и крајња цена, која за родитеље чија су деца смештена у вртићима никако не би требало да се повађава увођењем новог пословног партнера, само су неке од препрека које треба „прескочити“ на путу до реализације идеје која се пре

прибавити јесу мишљења надлежних министарстава.

Имали смо у виду правне оквире – сва она законска решења, подзаконске акте и правилнике који регулишу област припремања хране у оваквих установама. Све то сажели смо у један елаборат који значи преглед тренутно стања припреме хране са свим проблемима који се односе и на

припрему и на дистрибуцију, као и показатеље који дају оквире за евентуално издвајање припреме хране из установе „Нада Наумовић“.

Пошто се ради о пионирском подухвату који у Србији на сличан начин до сада није ни покушан, а камоли реализован, ни закони до краја нису јасно прецизирали да ли је увођење приватника у посао припреме хране за „државне“ вртиће могуће или не. Закон и правилници, истина, дају простор за тако нешто, али је најпре потребно прибавити званично тумачење, а затим и сагласност од надлежних министарстава, каже Владан Јовановић.

Небојша Васиљевић, члан Градског већа за инвестиције и развој градских ресурса, који је иницијатор ове приче, није се пре месец дана, у разговору са екипом „Крагујевачких“, двоумио да ће препуштање овог посла приватној фирми значити не само уштеду већ и побољшање квалитета.

Чињеница је да сва наша предузећа и установе треба да изађу из делатности које пре свега много боље обавља приватни сектор, јер они не могу да буду конкурентни. Тиме ће се смањити трошкови, од оних за јавне набавке, преко инвестиција у опремање, па до трошкова зарада, јер ће фирма која преузима посао преузети и запослене који раде на припреми и сервирању хране, рекао је за један од претходних бројева „Крагујевачких“ Васиљевић.

Комисија, коју су поред Владана Јовановића чинили још и помоћница градоначелника Славица Савевић, директорка Предшколске установе Славица Отовић и још неколико чиновника стручних служби и секретаријата „Наде Наумовић“, у овом моменту могла је, на основу постојећих параметара, само да утврди садашњу цену obroka.

У овом моменту услуга припреме и сервирања хране у крагујевачким вртићима кошта 149 динара дневно по детету. У тим оквирима требало би да се креће и она коју би понудио приватник. Чињеница је да „Нада Наумовић“ до сада није имала никаквих проблема када је функционисала кухиња у питању, али и да и те како има простора за унапређење процеса припреме хране. На пример, увођење ХА-ЦЦП стандарда у обдаништима стало је на пола пута, потребно је

ПОДУХВАТ КОЈИ ДОСАД У СРБИЈИ НИКО НИЈЕ ПОКУШАВАО ДА РЕАЛИЗУЈЕ: ВЛАДАН ЈОВАНОВИЋ

инвестирати још око 15 милиона динара како би процес био завршен, каже Јовановић.

Да простора за унапређење начина припреме и сервирања хране још како има закључили су и стручњаци фирме „Гемос“ који су већ имали прилике да се упознају са начином рада кухиња у крагујевачким вртићима.

■ „Гемос“ могућа, али не и једина опција

Фирму „Гемос“ члан Градског већа за инвестиције Небојша Васиљевић помињао је као једну од озбиљно заинтересованих за преузимање кухиња у којима се припремају obroci за 4.000 малишана смештених у обдаништима, децу у целодневном боравку основних школа „Вук Караџић“ и „Јован Поповић“ и кориснике социјалне кооперативе „Вивер“.

У питању је компанија чије је седиште у Фаенци, граду у провинцији Равена. Постоји од 1975. године, а преко 700 запослених, који у њој раде, баве се припремом и испоруком хране за болнице, школе, домове за старе, као и комерцијалним кетерингом.

Ради се о озбиљном партнеру чији је годишњи обрт преко 40 милиона евра. Ова фирма изразила је жељу да преузме и два ресторана Шумадија сајма, рекао је за „Крагујевачке“ Васиљевић.

Иако је на неки начин већ виђена као будући „дечији ресторан“ јасан став комисије изнет у елаборату је да ће фирма „Гемос“ ипак морати да сачека тендер. Ту се, међутим, појављује још један проблем.

Преузимање кухиње заједно са свим запосленима и унапређење процеса рада захтевало би од фирме која у посао уђе велике инвестиције. Са друге стране, Закон о јавним набавкама ограничава трајање пружања услуге. Уобичајено је, наиме, да се јавна набавка уговара на годину дана. Зако додуше, пружа могућност да се тај рок продужи, али не значајно. Практично не бисмо могли да посао припремања хране уступимо једној фирми на 10 година, а објективно је толико потребно да за њу посао буде исплатив, односно да поврати уложен новац, објашњава Владан Јовановић.

При свему овоме не треба заборавити још једну важну околност – да ће Крагујевац уместо једне од 1. јануара наредне године имати две предшколске установе, што аутоматски значи расписивање два тендера.

Марија ОБРЕНОВИЋ

РАЗДВАЈАЊЕ ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ

Бурђевдан од јануара

Раздвајање 15 крагујевачких обданишта у две установе, започето крајем прошле године, требало би да буде завршено у јануару 2015.

У новембру би Скупштина града требало да имању вршиоца дужности директора нове установе, након тога предстоји доношење оснивачког акта, а затим свођење деобног биланса. Ми смо већ завршили попис имовине, а припремили смо и документацију за деобни биланс. Акт о новој мрежи установа је већ донет, па се зна којим вртићима ће газдовати једна а којим друга установа, каже Славица Отовић, директорка Установе „Нада Наумовић“.

Седиште „Наде Наумовић“ остаје у вртићу „Бамби“, а њој ће припасти и обданишта „Лане“, „Лептирић“, „Наша радост“, „Сунце“, „Црвенкапа“ и „Цветић“, као и девет одељења припремног предшколског програма. Установа „Бурђевдан“ биће смештена у обданишту „Цицибан“, а у њеној надлежности биће „Зека“, „Колибри“, „Бубамара“, „Шврћа“, „Невен“, „Чуперак“ и 12 извојених одељења предшколаца.

На формирање нове установе за децу град се одлучио позивајући се на Закон о предшколском образо-

вању који каже да јединица локалне самоуправе оснива предшколску установу за најмање пет, а највише сто васпитних група, у складу са актом о мрежи предшколских установа.

Чињеница је, међутим, да закон већ у следећој одредби каже да предшколска установа може имати и мање или више група, уколико прибави сагласност Министарства просвете. Зато у великим градовима попут Београда, Ниша и Новог Сада нису ни размишљали о сличном подухвату.

У војвођанској престоници сви вртићи, а има их укупно 66, раде под „капом“ једне установе. Београд има онолико предшколских установа колико је градских општина, а број васпитних група у неким од њих далеко превазилази стотину.

СПРЕМНИ СМО ЗА ДЕОБУ: СЛАВИЦА ОТОВИЋ

„ГРАДСКА ГРОБЉА” ТРАГАЈУ ЗА ДУЖНИЦИМА

Наплата од врата до врата

Треба обићи око 5.000 адреса у Крагујевцу, па теренска екипа од августа куца на врата потомака, старалаца гробних места који годинама дугују за одржавање и закуп парцела. На листи је и 500 дужника у Београду, 300 широм Србије и 70 у иностранству

ШАЛТЕР ЗА НАПЛАТУ

Пише Александар Јокићевић

Од августа до данас новоформирана теренска екипа „Градских гробаља” посетила је неколико хиљада адреса и успела да наплати око 2,5 милиона динара дуга од грађана, старалаца гробних места на Варошком, Палилулском, Сушичком и гробљу Бозман.

Они већ годинама дугују за услуге одржавања, као и за десетогодишње продужење закупа парцела.

За два месеца наплаћен је тек мали део дуга јер „Градска гробаља” од купаца или наследника овог тренутка потражују око 52 милиона динара. Сувишно је онда и подсећати да је ово пре-

дузеће већ месецима у тешким финансијским проблемима. Тачније, тавори се годинама, али до недавно град је успевао да субвенционисне пословање овог јавно-комуналног предузећа, а како су и ови извори пресахли све је теже опстати, плаћати обавезе, исплаћивати зараде...

Уобичајена понуда репрограма дугова на више рата из године у годину не наилази на довољно добар одзив грађана, те је директор „Градских гробаља” Јован Рвовић одлучио да „позвони” на врата дужника. Како Рвовић каже, већ два месеца се посећује од 350 до 500 адреса недељно. Треба обићи још око 5.000 дужника у Крагујевцу, 500 наследника у Београду, 300 широм Србије и 70 у иностранству. Вероватно то није све

и прецизна база података се тек сада прави, иако гробље постоји, што би се рекло, од када постоји и град. Палилулско је најстарије, па следи Варошко, а једино на Бозману, најновијем градском гробљу, све се зна. Постоји план парцела и сваки податак је евидентиран.

■ Нови ценовник или камата

Грађанима се уручују обавештења са стањем дуга и понеко је затечен, док многи признају да нису плаћали прилично дуго, али изненађује их нови ценовник за старе дугове. Јесте да су бројне услуге „Градских гробаља” купеле у фебруару ове године за 5,5 одсто, па је одржавање гробног места на годишњем нивоу 582 динара, али десетогодишњи закуп је повећан за целих 100 одсто и кошта 3.220 динара. Како се најчешће једна породица брине о двогробним местима, није то мало новца.

Наследници, ако им је тако лакше, могу изабрати хоће ли и десетогодишњи закуп плаћати годишње - по 332, односно 664 динара (двогробно место). Када је већ тако не треба заборавити да се годишње плати и цена услуге одржавања гробног места од 582 динара, или 1.164 за двогробно

место, те у збиру стигосмо годишње до 1.824 динара.

Са друге стране грађани су револтирани увођењем ставке „десетогодишњи закуп” и тврде да до пре неку годину није постојала. Одговор је - тако „каже” градска одлука.

- До сада је теренска екипа обишла насеља Аеродром, Сушицу и Бубањ, а тренутно су у Бресници. Недељно имамо око 70 склопљених уговора о репрограму дуга или наплаћених потраживања, мада се посети бар пет пута више адреса. Грађани се одазивају и претходних дана била је гужва на шалтерима „Градских гробаља”. Пред нама је велики посао. Тек сада правимо прецизну базу података и кренули смо по адресама купаца гробних места. Иначе, гробна места се не могу купити, већ је реч о закупу, тако да се и продужење закупа регуларно наплаћује. Међутим, није тачно да у свим ситуацијама примењујемо нови ценовник. Грађанима је, како стоји у обавештењу, остављена могућност да изаберу хоће ли дуг плаћати по новим ценама или уз заручување камате на некадашње цене, образлаже директор Рвовић.

■ Ажурирање података

Према Рвовићевим речима није приоритет само наплата, већ код великог броја уговора о закупу треба дефинисати ко су стараци гробних места. Међутим, то је нарочито осетљива област, а на терену је било различитих искустава.

Било је грађана који нису знали за обавезу плаћања. Преци су преминули пре 20 и више година и, што изненађује, у међувремену нико их из „Градских гробаља” није контактирао и проверио јесу ли они наследници, а тиме и стараци гробних места.

Породични односи и евентуални договори и подела бриге о гробним местима такође су специфични. Део пропуста је и што

ДУГОВИ СЕ МОГУ ПЛАТИТИ НА 12 РАТА, АКО ТРЕБА И НА ДУЖЕ. ЈОВАН РВОВИЋ

судови у оставинским поступцима по службеној дужности не посвећују пажњу гробним местима, већ се будући старалац наводи једино у тестаменту. Отуда и одговор на питање откуда толики дугови грађана. Није само беспарица узрок. Да ли је било позивања на застарелост дугова?

- Грађани су свесни чињенице да услуге „Градских гробаља” нису плаћали, а с обзиром на специфичност услуга и наведеног рока од 10 година, када се у случају неплаћања обавеза по слову закона покојник може ексхумирати - нема застарелости. Ми овог тренутка имамо 1.064 дужника који дуго не 10 година нису измиривали обавезе, 569 старалаца на Варошком гробљу, 319 на Палилулском, 159 на Бозману и 17 на Сушичком гробљу.

Немамо тачан податак о броју сахрањених на тим парцелама, али пошто су то махом вишегробна места претпоставља се да бисмо могли извршити две - три хиљаде ексхумација. Наравно, није нам то циљ и неће уследити ексхумација, па и са друге стране очекујемо разумевање и потребно је измирити обавезе. Дугови се могу платити на 12 рата, ако треба и на дужи период, напомиње Рвовић.

Дугогодишње неплаћање од преко деценије чини скоро 32 милиона динара дуга грађана, те појединачна задужења износе и по стотину и чак 200.000 динара за вишегробна места, а дуговања од годину, три или пет година још око 20 милиона динара. У тој групи ретко ко од старалаца гробних места је у дугу преко 10.000 динара.

ЕВИДЕНЦИЈА ДУЖНИКА КОЈИ УСЛУГЕ „ГРАДСКИХ ГРОБАЉА” НЕ ПЛАЋАЈУ 10 И ВИШЕ ГОДИНА

Назив гробаља	број старалаца	накнада за одржавање	продужење закупа	укупни дуг
Варошко	569	14.534.616	3.535.560	18.070.176
Палилулско	319	8.205.618	1.957.760	10.163.378
Бозман	159	2.192.356	814.616	3.007.016
Сушичко	17	316.026	93.380	409.406
	1064	25.248.616	6.401.360	31.649.976

(износ дуга је у динарима)

ПИСМА

Истина о оронулој кући у дворишту ОШ „Јован Поповић”

(„Решити се ругла под хитно”, „Крагујевачке” број 278)

Ко су власници оронеле куће? Очев отац (вредни пољопривредник из Ресника крагујевачког) Милинко, коме су оба сина жртве Другог светског рата, саградио је своје сину Радиши (одведен из дворишта кућице и стрељан као бравар ВТЗ-а у 21. години) и снаји Гвозденији. Деда ми је резигнирано говорио да га адвокат Каменко Божић није „осигурао” и поред уредно плаћене државне таксе јер је био заинтересовани купац плаца од 4,5 ара. Дуги низ година плац се водио на две сестре из Младеновца, моја сестра поседује сву валидну документацију, која ће (надам се) бити довољна да постанемо званично једини власници „наше лепе оронеле кућице”.

Једним од седам месних самодоприноса планирано је решавање проблема куће у школском дворишту да би школа изградила трибине, а публика посматрала спортска такмичења ученика основних школа Србије. Мајка је одбијала понуде, па новац оде другима.

У тексту поменути богати рођак из Америке је докторка медицинских наука, моја сестричина Јелена (удата Петровић) Мојсиловић и намеравала је да замени плац наше кућице за други на коме је дозвољена градња, а свог ујака да обештети. Ја ништа не намеравам сам, већ ћу све кораке предузимати у договору са сестром Оливером Мојсиловић.

Моја добра мајка Гвозденија - Милка је у овој кућици живела 50 година и није била првоборац, али је била изванредни борац са несташним ђацима ОШ „Јован Поповић”. И успевала уз велике напоре да поправља поломљену тарабу. Говорила је љутито: „То нису деца, то су акрепи” и да јој је најтеже петком после 18 часова и завршетка последњег часа.

Требао је снимити ограду кућице 50-тих година 20. века - дугу стотинак метара, са дебелим шиповима побијеним у земљу, опшивену јаким појасевима и закуцаним слабашичним летвицама.

Сестра и ја нећемо оградити ку-

ћицу јер је то бесмислено бацање пара у бунар (код тако снажне српске младежи), већ ћемо је срушити и дозволити деци да слободно претрчавају плац левајући песмицу Бранка Радичевића „Од колевке па до гроба најлепше је ђачко доба”.

Сви знамо каква је ово година, али ја сам покосио траву - додуше само једном, а после разговора са уваженим директором срушио гаражу (за коју поседујем грађевинску дозволу и коју су градили три, а порушила двојица машинских инжењера), као и пољски ве-це који је неупотребљив две деценије.

Директор школе „Јован Поповић” замерам што се није сликао и поред рупе у огради школског дворишта са северне стране игралишта оградањем дебелим челичним шипкама. Зашто су покомчили ограду? Ученицима ОШ „Јован Поповић” било је лакше да користе методу мањег отпора, тј. да краћим путем стигну из школских учионица у игралиште прескакањем оградe наше лепе кућице!

Зашто падају црепови са крова наше кућице?

Њих не развија град као природна непогода већ ученици школе „Јован Поповић” и то приликом сакупљања плодова кестена који је наткрилио кућицу, гађајући их приручним средствима (грананама, каменицама итд): једне године сам им млатио исте да бих спречио штету коју смо сестра и ја наплаћивали у природи: млатили смо њихов орах (онај са крупнијим плодовима)!(...)

Да ли је управа школе увек мислила на безбедност ђака? Тврдим да није, јер сам ја пријавио „Електрошумацији” опасно нагнуто бандеру за пренос струје како би је затегли!(...)

На крају текста препоручујем наставницима основних школа, као и ђачким родитељима да васпитаницима утуве у главу да је приватна својина заштићена (осим њихове животне безбедности) у капитализму коме стреми Република Србија.

Уједно, овај текст сматрајте за некролог оронулој кући у дворишту школе „Јован Поповић”.

Драгиша БАКОВИЋ, пензионер

И адвокати су људи

Адвокати Србије ступили су у штрајк 17. септембра, а докле ће обустава рада да траје - неизвесно је. Извесно је да трпе сви, и адвокати, и правосудје, и грађани због којих све ове институције и постоје. И трпи „она” због које смо полагали заклетве и због које улазимо у суднице, а то је - правда!

Правде ваљда треба да буде и за нас адвокате, јер смо и ми људи и не би требало да будемо грађани другог реда. Ако већ никога није брига за адвокате, зар не треба имати на уму колико наше ионако осиромашене грађане новца, времена (а зар и време није новац) и живаца коштају услуге нотара. Јер поједини јавни бележници којима је закон дао одрешене руке и највећа

овлашћења, заказују овере уговора и кроз неколико месеци од предаје докумената. Тако, на пример, ако неко жели да сачини уговор о доживотном издржавању може, нажалост, и да умре, а да га нотар не прими.

Ако уважени правници који су учествовали у изради закона о јавним бележницима нису били довољно едуковани, требало је просто да пођу од речи бележник која потиче од глагола бележити, забележити, а то није исти глагол, као и саставити, сачинити.

Сходно томе, бележник је онај ко само сачињава забележбу о нечему што је већ сачињено и таквих примера има у упоредном праву. Али требало је такве примере преузети, односно прилагодити нашим условима, а не дати најшира овлашћења јавном бележнику и ставити га у улогу адвоката и судије истовремено, адвокатима одузети највећи део посла, па самим тим и зараде. И притом им повећати пореске обавезе. И приде им забранити да штрајкују. Јер правда не сме да трпи. Али смеју борци за правду. Од старе и угледне професије адвокатуру покушавају да сведу на трговину, а адвокате, учене и ваздан цењене грађане на сецкиесе и лопове. Јадна правда! Ваљда и то трпи.

А адвокати? Е, они су криви само што неће да трпе.

Љиљана Ј. СИМИЋ, адвокат из Тојоле

РЕЦЕПТ КРАГУЈЕВАЧКОГ ЦРВЕНОГ КРСТА КАО ПРИМЕР ЗА СРБИЈУ

Оброци од вишкова хране

Министар Александар Вулин најавио формирање националног координативног тима за прикупљање и дистрибуцију вишкова хране, на начин како се то експериментално већ четири месеца ради у Крагујевцу

Поводом завршетка пилот пројекта „Вишкови хране“, министар Александар Вулин рекао је у Крагујевцу да је за четири месеца у овом граду прикупљено 2.800 оброка за 170 корисника, а да при том нико није имао никакве додатне трошкове.

То је учинило неке дане и неке месеце мало бољим људима којима је то потребно. Ово је изванредан пример да покажемо да је и у најтежим временима могуће са мало организације, пуно добре воље и пуно ентузијазма учинити промену. Кренули смо са једним даном, а сада радимо са два дана недељно, изјавио је министар Вулин и додао, правећи дигресију, да би ова храна би била бачена.

Храна се у читавој Србији данас баца, док ови људи од тих „вишкова“ добијају квалитетан оброк и задовољавају своју основну потребу нашта и у оваквој Србији, ма колико сиромашна била, морају да имају право.

По његовим речима нема завршетка једног оваквог пројекта. Завршиће се оног дана када поставимо срећно друштво, када не буде било потребе за овим видом солидарности. А пројекат ће се, по свему судећи, проширити и на друге велике градове у Србији.

■ За народну кухињу оно што претекне

Геронтолошки центар, Завод „Мале Пчелице“ и Студенски центар су се удружили у обезбеђењу оброка, а Центар за социјални рад, као партнер, помогао је у избору корисника. Сви вишкови хране, који се не стварају намерно него зато што, на пример, неки студенти не дођу, корисници Геронтолошког центра или Завода буду ван ових установа, а њихов оброк претекне – сада се не бацају, већ наменски користе. А Црвеном крсту то много значи.

Ми имамо 700 корисника народне кухиње и постоје критеријуми по којима они добијају храну. Једна породица са девет чланова максимално може да добије четири оброка, а на овај начин могу да добију и оних преосталих пет. Постоје и болесни који не могу ни да дођу на неки од наших пун-

У СРБИЈИ МА КОЛИКО СИРОМАШНА БИЛА, ЉУДИ МОРАЈУ ДА ИМАЈУ ПРАВО НА ОБРОК: МИНИСТАР ВУЛИН СА КОРИСНИЦИМА НАРОДНЕ КУХИЊЕ

ВИШЕ ОБРОКА ИЗ НАРОДНЕ КУХИЊЕ А НИКО НИЈЕ ИМАО ДОДАТНЕ ТРОШКОВЕ

ктова, али зато наши волонтери петком те вишкове односе им на адресу, објашњава Невенка Богдановић, секретар Градске организације Црвеног крста.

Тренутно је и 170 нових корисника, којима је за четири месеца из „вишкова хране“ дистрибуирано 2.800 оброка.

Настављамо и даље да радимо по истом, тако су обећали наши партнери, и ово је пример добре праксе за градове који имају овакве институције, само је у питању иницијатива људи који су на функцијама у овим институцијама и хуманитарним организацијама. Постоје потребе и за већим бројем оброка, али нам је ово знатно олакшало рад у ситуацији када је стварно тешко, каже секретар Градске организације Црвеног крста.

Право на вишкове хране имају углавном породице које су социјално угрожене, али из одређених разлога немају право на новчану социјалну помоћ или да буду укључени у редовне токове социјалне заштите. То су пре свега вишечлане породице са децом, пуно њих зна да буде и у радном односу, али по 12 или 14 месеци нису примили плату.

Такви људи не могу да остваре новчану помоћ, али је ово вид да им се обезбеди већа социјална сигурност. Центар за социјални рад прави спискове тих људи. Средом се дели 70 таквих оброка у Станову, а петком 100 оброка овде код нас у Црвеном крсту, каже Агата Живојиновић, социјални радник Црвеног крста.

Критеријуми за доделу оброка су јасни. Свака породица пролази обраду у Центру за социјални рад, где се топли оброк идентификује као адекватан начин подршке. Исти систем рада је и у случају ванредних оброка. Утврђују се приоритети и реалне потребе. Прави се списак породица. Тренутно их је 76, али су неке вишечлане,

што је укупно 170 лица односно оброка.

У овом моменту сви за које смо проценили да је топли оброк адекватна мера обухваћени су овим видом заштите. Скоро сваки корисник социјалне помоћи би могао бити и потенцијални корисник и оброка, јер социјални проблеми су променљива категорија, каже Момир Борић, директор Центра за социјални рад.

Ова акција мени много значи. Хвала свим добрим људима. Да није вас не би било ни нас. Храном сам задовољна, куварима такође, мада увек може бити боље или боље рећи могу да буду мало обимније порције, каже Ратка Петровић, корисница народне кухиње.

■ Задовољни и корисници, и партнери

С тим се слаже и Драгица Милутиновић, која је такође корисница бесплатних оброка.

Задовољна сам храном и желим да у име свих похвалним особље народне кухиње, посебно кувару Зорана Павловића, и нека тако наставе. Жеља ми је да се овај пројекат продужи. Ја сам одавно без посла и због болести сам дугогодишњи корисник народне кухиње, каже Милутиновићка.

Само да је мало више оброка, иначе сам задовољна. Од како је кренуло са вишковима хране има и мало више меса. И треба да га има више, једино што мало сипају за једног члана, каже Мира Бикић.

Нама је најбитније да су корисници, као што сте видели задовољни Исто важи и за носиоце овог пројекта. План је да се ова акција прошири на целу Србију. Моја установа има удела од 50 одсто у овој причи, каже Владислава Станојевић, директор Завода „Мале пчелице“.

У име другог партнера на пројекту, Млађан Димитријевић, директор Студенског центра каже да без једног квалитетног планирања и квалитетног приступа причи, која пре свега има хумани и друштвено одговорни приступ не би било могуће обезбедити одређени број како нутритивно тако и енергетски квалитетних оброка, који се дистрибуирају грађанима којима су најпотребнији.

Заиста нам је драго да је пројекат успео и да је доказао да ове три референтне установе могу своје капацитете да ставе на располагање и у ове сврхе. Очекујемо да овакав приступ заиста буде укључен у концепт рада овог министарства и свих нас. Неће бити проблема, као што их до сада нисмо имали, на обострано задовољство и нас и корисника, наводи Весна Ранђеловић, директорка Геронтолошког центра.

Е. ЈОВАНОВИЋ

Пилот пројекат „Породични сарадник“ који се спроводи у четири највећа града у Србији, међу којима је и Крагујевац, односи се на пружање психосоцијалне подршке породицама с проблемима. Пројектом је обухваћено 46 крагујевачких породица, које је назначио Центар за социјални рад, од чега је 70 одсто из градске средине и 30 одсто из сеоске. Потпуно породични статус има 65 одсто тих породица, а остатак непотпуно. Њима је додељен породични сарадник, што је новоуведена категорија социјалне заштите, који има месечно 12 до 16 обавезних посета свакој породици.

Циљ овог потпуно новог програма, који подржавају Министарство рада и социјалне заштите,

ПИЛОТ ПРОЈЕКАТ МИНИСТАРСТВА РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Породични сарадник

УНИЦЕФ и Фондација „Новак Ђоковић“, јесте спречавање измештања деце из природних породица, односно оснаживање тих породица како би се лакше носиле са кризним ситуацијама и пружале својој деци брижно, безбедно и стимулативно окружење. Акцентат је на јачању породице и смањивању ризика да њихова деца напусте дом и буду измештена у хранитељске породице.

■ Природна породица на првом месту

Руководилац службе за децу и младе Центра за развој услуга социјалне заштите „Кнегиња Љубица“, Јаклина Илић, објашњава да они, као установа, поред тога што су ангажовани на овом пројекту, пружају психолошку подршку и помоћ својим корисницима, а то су обично жене и деца-жртве насиља у породици, а ту су и друге две услуге – дневни боравак за децу из породица у ризику узраста од седам до 14 година и дневни боравак за децу са проблемима у понашању, која долазе по мери суда, а обухвата младе до 23 године живота.

Код психолошке подршке на првом месту су, поред оних егзистенцијалних потреба – смештај и храна, и безбедносне за жене и децу, а затим психосоцијална подршка у циљу оснаживања, осамостаљивања и превазилажења криза. За децу и младе рецимо трауматска искуства потичу од скитње, просјачења, има деце која су жртве насиља тако да је свима њима потребна и та психолошка подршка. Она се састоји у оснаживању, учењу техника како на најбољи начин да превазиђу та трауматска искуства.

ЦРВЕНИ КРСТ КРАГУЈЕВЦА

За срећније децињске

Волонтери Црвеног крста и организација којој припадају, петог октобра приредили су још један пријатан и весело дан у Крагујевцу. Хуманитарно-рекреативна акција „За срећније детињство“, реализована по 29. пут, окупила је више стотина претшколаца и ученика основних и средњих школа који су учествовали у већ традиционалној трци али и у бројним другим активностима едукативног и забавног карактера.

Спортички резултати нису били у првом плану, па се организатори захваљују свим учесницима ове манифестације, али вреди симболично поменути имена најуспешнијих:

у трци за ученике од првог до четвртог разреда основних школа:

1. Марко Брашић, ОШ „Милутин и Драгиња Тодоровић“

ПИЛОТ ПРОЈЕКАТ МИНИСТАРСТВА РАДА И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

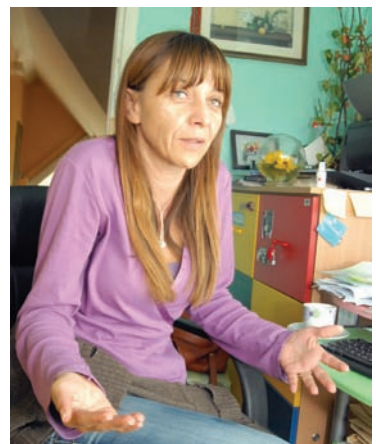
Породични сарадник

На питање ко све има потребу за психолошком подршком наша сговорница је навела да у њиховој установи имају свих тридесеторо деце.

Видите, дете које изађе из насила реагује при смештају потпуно затворено, без емоција, без вербализовања. Ако добијете такво дете са измењеним понашањем, онда га учите како да вербализује осећања. Деца имају обавезу да ујутру и увече ознаке како се осећају и на тај начин их учимо да изговарају и превазилазе ту затвореност, каже Јаклина Илић.

■ Улога породичног сарадника

Наша установа је укључена од септембра прошле године у пружање услуге „породични сарадник“ у организацији нашег Министарства за рад и социјалну политику и Фондације „Новак Ђоковић“. У пројекат су укључене још три коленице, два породична сарадника

ПОМАКА НА БОЉЕ ИМА, И ТО ЈЕ НАЈВАЖНИЈЕ: ЈАКЛИНА ИЛИЋ

ЦРВЕНИ КРСТ КРАГУЈЕВЦА

За срећније децињске

Волонтери Црвеног крста и организација којој припадају, петог октобра приредили су још један пријатан и весело дан у Крагујевцу. Хуманитарно-рекреативна акција „За срећније детињство“, реализована по 29. пут, окупила је више стотина претшколаца и ученика основних и средњих школа који су учествовали у већ традиционалној трци али и у бројним другим активностима едукативног и забавног карактера.

Спортички резултати нису били у првом плану, па се организатори захваљују свим учесницима ове манифестације, али вреди симболично поменути имена најуспешнијих:

у трци за ученике од првог до четвртог разреда основних школа:

1. Марко Брашић, ОШ „Милутин и Драгиња Тодоровић“

2. Срња Лазаревић, ОШ „Светозар Марковић“
3. Димитрије Стојановић, ОШ „Светозар Марковић“

• у трци за ученике виших разреда основних школа и средњошколце:

1. Илија трифуновић, ОШ „Станислав Сремчевић“
2. Ђорђе Димитријевић, Политехничка школа
3. Зоран Ђурић, ОШ „Драгиша Михајловић“

• у трци „Цицибан“ за предшколце:

1. Богдан Ђурић, „Полетарац“
2. Сахија Миливојевић, „Црвенкапа“
3. Софија Грујић, „Црвенкапа“

• у такмичењу у војњи бицикала:

1. Филип Никиолић, „Полетарац“
2. Павле Колаковић, „Сунце“
3. Јоаким Клачар, „Лептирић“

ДОБРО ЈЕ, САМО ДА ОБРОКА И ДАЉЕ ИМА: РАТКА ПЕТРОВИЋ И ДРАГИЦА МИЛУТИНОВИЋ

ДОБРО ЈЕ, САМО ДА ОБРОКА И ДАЉЕ ИМА: РАТКА ПЕТРОВИЋ И ДРАГИЦА МИЛУТИНОВИЋ

ШТА КАД ИСТЕКНЕ ГОДИНУ ДАНА ПРИМЕНЕ ПРОЈЕКТА „ПОРОДИЧНИ САРАДНИК“?

Пројектом је обухваћено 46 крагујевачких породица, од чега је 70 одсто из градске средине и 30 одсто из сеоске. „Породични сарадник“ борава 12 до 16 пута месечно у породицама с проблемима, како се деца из њих - слањем у хранитељске породице - не би одвајала од својих биолошких родитеља

ЦЕНТРА ЗА ЗАШТИТЕ И ФОНДАЦИЈЕ „НОВАК ЂОКОВИЋ“

Породични сарадник и у Крагујевцу

ка, колегица психолог и ја као стручна подршка, а руководилац нам је директорица Љиљана Станковић, каже Жаклина Илић.

По њеној причи на терену обично затичу изопштене, затворене породице и покушавају да их укључе да користе ресурсе града. Реч је о саветовалишту за брак и породицу, саветовалишту за ментално здравље, дечјем психијатру који их упућују на додатне услуге, а они раде додатну подршку. Актуелна је школа родитељства. То је едукативни програм - подизање компетенција родитеља - учење како на најбољи начин да васпитају децу, како да реагују у појединим ситуацијама, колико је и какво понашање важно. Главну реч о тежини сваког случаја, ипак, има Центар за социјални рад, јер се још тамо препозна да ли је потребна додатна психолошка подршка да би деца остала у биолошким породицама, да би родитељи били способни да их нормално васпитавају. Намера је да се ојачају биолошки родитељи.

Укупно је 46 таквих породица у Крагујевцу које су обухваћене пројектом. И свака та породица је прича за себе. Специфично је да је то по први пут да се услуга ове врсте пружа природној породици и да дете остаје у таквој породици. То је негде и реална потреба и негде најбоље. Та је услуга требало да постоји много пре.

- То су мултипроблемске породице. Не може само да се издвоји сиромаштво. Ту обично буде и незадовољење egzистенцијалне потребе, а има и потребе за сигурношћу, за самостваривањем. Обухваћена су деца од беба, па до 18 година. Не може да се издвоји само породица

ЕФЕКТИ РАДА ПОРОДИЧНОГ САРАДНИКА

Добро и за децу и за родитеље

За време једногодишњег трајања пројекта није било измештања деце из породица, једној породици враћено је двоје деце из хранитељског смештаја, две жене су се запослиле, три су ишле на преквалификацију, клинци су завршавали школе. То су деца која су била ван образовног система, па им је требала подршка око разредних испита. Међутим, постоје три породице са којима је прекинут рад, односно престали су да користе услугу, јер је након одређеног периода процењено да услуга породични сарадник није довољна и да ту мора да се укључи Центар за социјални рад, као орган старатељства. То су обично породице у којима је било породичног насиља, а не насиља према детету.

У извештају стоји да су позитивни ефекти и промене видљиве код деце: већина њих проширила је постојећа знања и стекла нова, развили су се креативност и социјалне вештине за лакше уклапање у средину, затим су унапредила културни и рекреативни живот, проширила круг другара и пријатеља, а нека и кориговала недолжно понашање.

Захваљујући тој новој услузи родитељи су постали снажнији, сигурнији, спремнији да решавају проблеме, а породице стабилније.

са једним проблемом, обично то буде мешовито, каже наша саговорница додајући да се најчешће уз egzистенцију појављује непрепознавање или неадекватно препознавање потребе деце.

- Када су овакве ствари у питању не можемо да кажемо да ли је то и у ком проценту успешно. Помака на боље има и то је оно што је важно. Породица се отвара, прихвата и понегде се јавља доживљај да су прихваћени. Колеге из Центра за социјални рад због обима посла одлазе на терене, а сада постоје два породична сарадника која одлазе у породице. У почетку два пута недељно, па то после буде дружење у континуитету шест месеци, јер толико траје услуга. За то време имате некога ко вас не осуђује, ко вас прихвата са свим што имате или немате, са свим што јесте или нисте, и онда се много лакше ради. Породица је зато спремна да

учи, мења и прихвата, објашњава Илића.

Иако све градове обухваћене овим пројектом обавезује иста процедура, испоставило се да се Крагујевац ипак издвојио као најодговорнији и најаутентичнији, бар тако тврди наша саговорница.

- Имали смо две младе колегице које су са том услугом почињале професионалну каријеру. Подршка им је био стручни тим и много брзо су ушле у проблематику што је дало позитиван резултат за оснаживање породица са мешовитим тешкоћама. И то је другачије у односу на друге градове, каже Жаклина Илић.

Још годину дана ће трајати тај пројекат. Сви препознају да је то услуга која је потребна и која је стварно намењена породици и деци. Пројекат, међутим, траје годину дана и питање је шта ће се после десити. *Елизабета ЈОВАНОВИЋ*

У овој традиционалној акцији која је трајала читавог септембра и завршава се крајем октобра, сви садржаји су бесплатни, али у знак солидарности суграђани су куповином учесничког броја по цени од 50 динара, донирали средства за помоћ деци Крагујевца. Од тих и других средстава прикупљених током акције „За срећније детињство“ формира се фонд за директну помоћ деци кроз организационе јединице Црвеног крста у школама, тако да ће многи малишани током наредних година дана осетити благодети људске солидарности Крагујевчана.

Трком петог октобра завршена је акција рекреативности, али акција солидарности и хуманости још није, тако да се све до краја октобра у Црвеном крсту Крагујевац (ул. Светозара Марковића бр.7) могу купити симболични учеснички бројеви или донирати средства за овогодишњу, 29. по реду акцију „За срећније детињство“.

НА ПРОДАЈУ EXTRA LUX кућа у Виноградима у улици Николе Вујачића, у близини тениских терена и језера. Луксузно опремљена, на два нивоа, у америчком стилу, површине 380 квм и помоћни објекат од 48 квм, на 22 ара плаца.. Градња 2010/11. Цена 320.000 евра телефон 063 282 427

ПРЕФЕРАНС

ПРОЛЕЋНО ПРВЕНСТВО КРАГУЈЕВАЧКЕ ЛИГЕ

	Надимак, презиме и име	Укупно		1. коло	
		Бод	Супа	Бод	Супа
1	1 Живковић Стефан	5,5	1468	8	5,5 1468
	2 Ђурђе, Ђурђевић Зоран	5,5	1120	11	5,5 1120
	3 Срце, Ненадић Драган	5,5	1056	3	5,5 1056
2	4 Грк, Данас Иван	5,5	826	2	5,5 826
	5 Буђони, Раденковић Ненад	5,4	452	9	5,4 452
	6 Ђура, Ђуретановић	5,4	440	1	5,4 440
3	7 Гаја, Гајић Војкан	5,3	382	6	5,3 382
	8 Аца, Данас Алексис	5,2	274	4	5,2 274
	9 Рака, Станић Радован	5,2	262	10	5,2 262
4	10 Бери, Петровић Берислав	5,2	258	7	5,2 258
	11 Сале Јагодина	5,2	210	5	5,2 210
	12 Професор, Марковић Мирко	5,1	134	13	5,1 134
5	13 Туца, Туцаковић Бранко	5,0	94	12	5 94
	14 Цвеле, Цветковић Небојша	3,2	266	6	3,2 266
	15 Жикица, Миленковић Живадин	3,1	182	10	3,1 182
6	16 Сале, Ђорђевић Саша	3,1	136	5	3,1 136
	17 Јаре	3,0	98	4	3 98
	18 Мића, Мартиновић Милорад	3,0	88	9	3 88
7	19 Лаза, Лазаревић Славољуб	3,0	86	13	3 86
	20 Дуца, Јовановић Драган	3,0	82	12	3 82
	21 Неца	3,0	80	7	3 80
8	22 Андрић Дејан	2,9	-12	2	2,9 -12
	23 Крапа, Богдановић Мирослав	2,8	-140	8	2,8 -140
	24 Марко Јеремић	2,8	-190	1	2,8 -190
9	25 Миша, Симић Милисав	2,6	-394	3	2,6 -394
	26 Чича, Ивановић Горан	2,4	-554	11	2,4 -554
	27 Гуки, Васиљевић Зоран	0,8	-176	12	0,8 -176
10	28 Веса, Весовић Миодраг	0,7	-220	13	0,7 -220
	29 Лаза, Лазовић Миролуб	0,7	-250	1	0,7 -250
	30 Мика, Петровић Милован	0,6	-338	7	0,6 -338

Шво – 29. пут

АКЦИЈА ТРАЈЕ ДО КРАЈА ОКТОБРА: СТАРТ ТРКЕ „ЗА СРЕЊНИЈЕ ДЕТИЊСТВО“

НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ КРАГУЈЕВАЧКЕ **МАРКЕТ** НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ КРАГУЈЕВАЧКЕ
 ТЕЛЕФОНИ **МАРКЕТ** ТЕЛЕФОНИ
 333 111 333 111
 333 116 333 116
 ТЕЛЕФОНИ ТЕЛЕФОНИ
 НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ

УДРУЖЕЊЕ ГРАЂАНА СА ВЕЛИКИМ АМБИЦИЈАМА

Нова снага против апатије

Никола Нешић, инжењер електротехнике, окупио је групу истомишљеника са идејом да им нико неће помоћи ако не помогну сами себи. Покушавају да анимирају суграђане који имају идеје и енергију за стварање другачијег и бољег амбијента у граду на Лепеници

Вест да је у Крагујевцу почетком септембра основано Удружење грађана „Нова снага“ које жели да утиче на побољшање квалитета живота Крагујевчана вероватно би прошла незапажено да се омања група ентузијаста није окупила у времену у коме су изневерена очекивања већину грађана повукла у апатију коју све јасније препознајемо у мирењу са судбином и одустајању од покушаја да се преузме одговорност за сопствени живот.

Према ономе што тврде оснивачи „Нова снага“ би требало да представља покушај буђења Кра-

могућности Удружења могу сматрати скромним, циљеви које су поставили су доста амбициозни. Осим што, афирмацијом свежих идеја, жели старе проблеме да решава на нов начин и да буде подстрек апатичним и разочаранима „Нова снага“ планира да се бори за нову политичку етику и културу опхођења, али и за чистији, уређенији и културним садржајима богатији град.

Да би се направио овако значајан помак који се, према Нешићевим речима, најпре мора догодити у свести сваког појединца, потребно је покренути управо оне којима се чини да су немоћни. Будући да сматрају да недостатак

само празна прича спремни смо да понудимо конкретна решења. Данас, наима, постоји много начина да се, аплицирањем за разне пројекте домаћих и страних институција, добије пристојна сума новца за започињање бизниса и почетак градње каријере. Наша намера је да младима покажемо да, уместо што седе испред рачунара покушавајући да на „Инфостуду“ пронађу оглас за посао, могу сами себи да обезбеде радно место. То ћемо радити кроз креативне радионице на којима ћемо им показивати како се започиње и гради каријера, учити их да пишу пројекте и упућивати их на адресе на које могу аплицирати, усмеравати их како да рационално уложе новац који добију и настојати да, заједно са њима, стварамо пословно окружење које ће бити добар пример другима. Од њих тражимо само добру идеју која ће, уједно, бити и њихова приступница нашем Удружењу, каже Нешић

Према његовим речима, оригинална пословна идеја може

ПРЕДЛОГ УДРУЖЕЊА „КРАГУЈЕВАЦ – НАШ ГРАД“

Кнежев арсе

По угледу на искуства великих светских произвођача аутомобила и светску праксу лоцирања музеја у просторе некадашњих фабрика, Удружење „Крагујевац – наш град“ представило пројекат претварања Кнежевог арсенала у музејски комплекс „Прва индустрија Србије“

Како се већ годинама води дебата о томе како најбоље искористити простор Кнежевог арсенала, нарочито од кад је проглашен за културноисторијску целину, Удружење „Крагујевац – наш град“ озбиљно се посветило овој проблематици. Састављено од некадашњих инжењера, архитектата и директора „Заставе“, ово Удружење спровело је истраживање о искуствима развијених европских земаља, а своја сазнања уградилу у пројекат под насловом „Прва индустрија Србије“.

Како објашњавају у Удружењу, несхватљиво је да се највреднији део индустријске историје Србије налазу у таквом стању, а да се при томе не предузимају никакви кораци на његовом очувању. По њиховим сазнањима, осим неких постројења у Ирској, у читавој Европи не постоји комплекс који по својој величини, значају и старости одговара Милошевом арсеналу.

■ Највећи комплекс у Европи

- Мало је фабрика у Европи тих димензија са толико слојева изграђености, јер ту имамо Тополивницу, још из Милошевог доба, па затим врхунске индустријске објекте из 19. века, каквих није било у великој Југославији. Највећа инвестиција између два светска рата био је Војно-технички Завод, када су направљени објекти где се развила војна индустрија. Затим су после Другог светског рата у делу до Ждралице никле и фабрике аутомобила и привредних возила, па је такав фабрички комплекс био предмет интересовања и европских институција, објашњава др Верољуб Трифуновић, архитекта у пензији.

ИНДУСТРИЈСКО НАСЛЕЂЕ ПОЛАКО АЛИ СИГУРНО НЕСТАЈЕ: КАМЕНКО СРЕТЕНОВИЋ (ЛЕВО) И ДР РАДОЉУБ МИЦИЋ

Међутим, мало је данас остало од тих здања, бар оних који су у власништву града. Овај простор већ годинама налази се на мети вандала, који секу чак и носеће греде, зидови су исцртани графитима, прозори и светла полупана, а инсталација одавно покидана. Зато чланови Удружења „Крагујевац – наш град“ сматрају да је једини начин да се ова целина сачува, његово претварање у музејски комплекс по угледу на оно што су Фијат, Пежо или Мерцедес урадили са својим некадашњим фабрикама.

Предлог се односи на најстарији део целине: Тополивницу, данас музеј „Стара ливница“, Чаурницу, Стару ливницу обојених метала и Механичко-машинску радионицу. Предвиђено је да се овим деловима промени намена и да се они ревитализују у облику три музејска сектора где би били изложени аутомобили, камиони и оружје.

У Удружењу објашњавају да су током рада на овом пројекту разговарали са надлежним институцијама (Дирекцијом за урбанизам и Заводом за заштиту споменика културе), као и да су извршили увид у функционисање тридесетак светских центара, који су смештени у некада чувене светске фабрике. Дошли су до закључка да су у свима, поред основне функције очувања историјског наслеђа, организовани и други садржаји: туристички, угоститељски али и едукативни, што обезбеђује економску одрживост једног оваквог комплекса.

На основу тих искустава, пројектом је предвиђено да, поред музејског дела са сталном изложбом поставком оружја, камиона и аутомобила, и дела за повремени тематске изложбе, овај комплекс укључи и мултимедијални цен-

НОВА СНАГА

ПОКУШАВА ДА ПРОБУДИ УСПАВАНЕ МЛАДЕ СУГРАЂАНЕ: НИКОЛА НЕШИЋ

гујевчана са циљем да се идеје и потенцијали појединца искористе за реализацију и стварање услова за бољи живот сваког грађанина и добробит заједнице.

Председник удружења Никола Нешић који се, упркос примањивом позиву да каријеру гради у иностранству, са дипломом мастер инжењера електротехнике и рачунарства, вратио у родни град да би животу у завичају пружио још једну шансу, каже да је његовом ангажовању претходило суочавање са бројним препрекама које отежавају свакодневни живот, угрожавају егзистенцију и утичу на квалитет живљења.

Пошто је, стицајем околности, наишао на истомишљенике који су сматрали да се много тога уз мало добре воље и уложеног труда може решити, и након што су заједно закључили да им нико неће помоћи ако сами не покушају да помогну себи, решили су да пробају да анимирају суграђане који имају употребљиве идеје и енергију коју су спремни да уложе у стварање другачијег животног, радног, образовног и културног амбијента у граду на Лепеници.

Иако се мерено бројем чланова, којих је у почетку било тек двадесетак, док их сада има око 50,

новца и лоша политичка клима не смеју бити изговор за пасивност чланови из „Нове снаге“ позивају све суграђане са идејом који имају визију како би могли да реализују своје замисли да им се придруже. Кажу да су им подједнако потребни млади, вредни, амбициозни и образовани који представљају будућност, као и старији, искусни и остварени људи који су спремни да своје људске ресурсе, знања и вештине ставе на располагање наставка развоја града и његовог окружења. Непожељни су једино они који сматрају да ће им ангажовање у Удружењу донети привилегије на које могу рачунати чланови политичких странака.

- Један од разлога због кога смо се окупили је управо то што не желимо да се помиримо са чињеницом да се политика увукла у све поре живота. Ми хоћемо да понудимо алтернативу и да покажемо да чланска карта није једина улазница у свет рада. Након што смо уочили да се велики број младих после завршетка студија у другим градовима не враћа у Крагујевац одлучили смо да покушамо да створимо услове да бар део свршених студената схвати да будућност може да гради у родном граду међу фамилијом и пријатељима. Да то не би била

представљати пут ка решавању егзистенцијалног питања многих Крагујевчана који тешко састављају крај са крајем. Да би то доказала „Нова снага“ планира да расписне конкурс којим би позвала суграђане да напишу шта би урадили када би добили хиљаду евра.

- Потрудићемо се да онима који буду имали најбољу пословну идеју пружимо логистичку подршку уз помоћ које ће добити новац за започињање бизниса. Сматрамо да ћемо, ако у томе будемо успешни, многим показати да је, уместо што седе и јадикују над својом судбином, много корисније да покушају да свој живот узму у своје руке и да за то постоји начин који захтева само мало воље и труда, објашњава председник „Нове снаге“.

Иако се за сада политиком баве искључиво анализирајући последице политичке ситуације на квалитет живота грађана Крагујевца у Удружењу, које се труди да остане изван политичких утицаја било које власти, кажу да не искључују могућност политичког ангажовања уколико се покаже да би уласком у политику могли да допринесу реализацији својих циљева.

Ј. СТАНОЈЕВИЋ

нал за музеј прве индустрије

И У ЕВРОПИ ЈЕ РЕДАК ТАКО ОЧУВАН ФАБРИЧКИ КОМПЛЕКС ИЗ СРЕДИНЕ 19. И ПОЧЕТКА 20. ВЕКА: ДР ВЕРОЉУБ ТРИФУНОВИЋ

фитабилна у неком краткорочном периоду.

■ Прво сачувати, онда градити

- Проценили смо да објекти по свом габариту одговарају потребама будућих намена. Они су наравно заштићени и не би се споља мењали, осим што би се довели у ред, али би зато унутра били потребни велики радови да би се направио квалитетан изложбени простор. Требало би увести и електронику да би могле да се одржавају презентације, курсеви, неки културни догађаји. Једино што би се градило су ситни угоститељски објекти, а за паркинг би морао да се уреди велики простор око димњака, објашњава др Радољуб Мишић, инжењер у пензији.

Наравно, свесни су и проблема везаних за железницу и јужну обилазницу, као и чињеницу да сада на простору некадашње „Заставе“ функционише десет различитих предузећа, од којих су нека у приватном власништву. Ипак, као највећи проблем виде стање у коме се Кнежев арсенал налази и упозоравају да је потребно бар конзервирати га и сачекати боље време за инвестиције. Чудно је, кажу, што зграда „Безбедности“ још увек постоји, а иако је у њој запослено најмање 50 људи које плаћа Република, град их није искористио да спречи уништавање Арсенала.

- Апелујемо, пре свега, да се простор заштити, јер ако се то не деси, све ове приче о наслеђу из 19. века биће апсурдне, јер ће оно нестати. Остаће само мало бетона и ливада и онда заиста тај простор може да се употреби за било коју намену. Ми не инсистирамо да

тар са конференцијском салом, специјализовану продавницу где би се поред сувенира продавало и спортско и ловачко оружје, као и кутак за најмлађе посетиоце.

Можда највише чуди идеја да се у овакав комплекс уврсте ресторани или кафићи, али анализа је показала да сви највећи светски музеји пружају ову услугу посетиоцима који у њима проведу и по неколико сати, а са друге стране то је вид обезбеђивања финансијских средстава.

У Удружењу су свесни да би овако велики подухват захтевао фазне радове и велике промене на постојећим објектима, као и да оваква целина не би била про-

ОБЈЕКТИ СТАРЕ ВОЈНЕ ФАБРИКЕ ПОГОДНИ ЗА МУЗЕЈСКЕ ПОСТАВКЕ

ВЕНАЦ КНЕЖЕВОГ АРСЕНАЛА КАО ПРОСТОР ЗА НОВЕ САДРЖАЈЕ

се наш пројекат спроведе тачно онако како смо предвидели, само смо дали једну од верзија како је то решено у Европи. Свесни смо,

такође, да пара нема, да има много пречих ствари и у граду и држави, али сигурни смо да може да се сачува, јер ова генерација нема

права да будуће лиши дела историјског наслеђа, закључује Каменко Сретеновић, инжењер у пензији.

Према њиховом пројекту, у каснијој фази, у комплексу „Прве индустрије Србије“ би посао добило најмање 50 људи, који би радили или на одржавању музејског дела или у туристичко – угоститељским објектима. У Удружењу сматрају да, ако Крагујевац заиста жели да буде туристички град, мора да се ослони на овакву зону, као и да је време да се део града који сада знамо под именом Милошев венац повеже са делом преко Лепенице, јер је ту и било место прве Скупштине, цркве и Лицеја.

Виољета ГЛИШИЋ

ОБЈАВЉУЈЕ

ОГЛАС

О ДАВАЊУ У ЗАКУП ПОСЛОВНОГ ПРОСТОРА на одређено време до 3 године

- Николе Пашића бр. 2, приземље, површина 14,00 м²
- цена по м² износи 935,00 дин.
- У цену није урачунат ПДВ-а.

Закупац сноси и трошкове осигурања и ПДВ-а.

Понуде се достављају у затвореној коверти са назнаком «Понуда за закуп пословног простора» и то искључиво поштом на адресу ЈСП «Крагујевац», Николе Пашића бр. 2.

Понуда треба да садржи:

- име и презиме односно назив фирме,
- адресу,
- број телефона за контакт,
- податак о занимању, делатност,
- висина закупнине по м²
- број закупнина које се нуде унапред

Изабрани понуђач је дужан да пре закључивања уговора о закупу уплати закупнину за број месеци који је навео у понуди а најмање за два месеца унапред.

Пословни простор који се оглашава користе закупци и биће усељиви по њиховом иселењу.

Рок за подношење пријава је 8 дана од дана објављивања.

ПРОГРАМ 51. ОПЛЕНАЧКЕ БЕРБЕ И САБОРА ИЗВОРНОГ НАРОДНОГ СТВАРАЛАШТВА - ТОПОЛА 2014

УТОРАК - 7. ОКТОБАР 2014.

10.00 сати - X Међународно оцењивање вина и ракије - Хотел Опленец

ПЕТАК - 10. ОКТОБАР 2014.

10.30 сати - Дечији маскенбал, улицама Тополе до Винског трга

11.00 сати - Представа за децу - Удружење учитеља Тополе, Вински трг

12.00 сати - Свечано отварање „Опленачке бербе 2014“ обраћањем председника општине Топола господина Драгана Живановића и народног посланика и председника Скупштине општине Топола Драгана Јовановића, Позорница на отвореном у Карађорђевом граду*

13.00 сати - Година Јапана у Србији - Изложба: УКУЛОЕ ГРАФИКА XVIII-XIX век, Карађорђево касарна

13.00 сати - Наступи КУД-ова, певачких група и инструменталиста, Вински трг

14.00 сати - Отварање Сајма вина, сувенира и домаће радиности, Винска улица

18.00 сати - Писана тумачења традиционалне народне музике - „Пјевање уз гусле“ и „Вокална традиција Јасенице у светлости етногенетских процеса“ - књиге представљају: Мирослав Нишкановић, етнолог, др Александра Павичевић, етноло антрополог и аутори: професор др Димитрије О. Големовић, етномузиколог и др Јелена Јовановић, етномузиколог. У музичком делу програма учествују: гуслар Саво Контић и певачке групе: „Вукосавчанка“ Вукасовци и КУД „Опленац“ Топола, Карађорђево касарна

19.30 сати - КОНЦЕРТ Дејан Петровић Big Bend и победници серијала „Шљивик“ - Карађорђево град

СУБОТА - 11. ОКТОБАР 2014.

10.00 сати - Програм отварања Националне изложбе паса свих раса у организацији Кинолошког друштва „Карађорђе“ Топола, додела награда у 13.00 сати, Ветеринарска станица

11.00 сати - Свечана додела награда за шампионе у категоријама са X Међународног оцењивања вина и ракија, Вински трг

11.30 сати - Отварање Изложбе грождја, воћа и осталих пољопривредних производа, Средња школа „Краљ Петар I“ - Винска улица

12.30 сати - Наступи КУД-ова, певачких група и инструменталиста, Вински трг

14.30 - 15.00 сати - Свечани дефиле учесника

Сабора изворног народног стваралаштва - полазак са Опленца улицама Тополе до Карађорђевог града

15.00 сати - Свечано отварање Сабора изворног народног стваралаштва и Програм фолклорних, певачких група и инструменталиста, одабраних на смотрема народног стваралаштва одржаних током године у Србији, Позорница на отвореном у Карађорђевом граду*

17.00 сати - Ревизијални наступ учесника Сабора изворног народног стваралаштва - Вински трг

19.30 сати - КОНЦЕРТ - AMADEUS BEND, Позорница на отвореном у Карађорђевом граду

НЕДЕЉА - 12. ОКТОБАР 2014.

11.00 сати - Наступи КУД-ова, певачких група и инструменталиста, Вински трг

12.00 сати - Свечана додела награда за најлепшу песму о вино и љубави, најаутентичнији сувенир, очување старих заната, сталност, најкомплетније представљање, „Отворена дворишта 2014“, најбољих радова ученика основних школа, Вински трг

12.00 сати - Свечана академија поводом 70 година ослобођења општине Топола у Другом светском рату, Сала Биоскопа Културног центра

12.30 сати - Свечано отварање изложбе радова са 42. Сликарске колоније у Липовцу и дечијих радова са радионице по пројекту „Имамо нови хоби“ - Библиотека „Радоје Домановић“, Варошка школа

13.00 сати - Концерт КУД „Опленац“ са гостима, Вински трг

14.30 сати - Трећи сусрет младих певачких група - селектор: др Јелена Јовановић, етномузиколог, Вински трг

16.00 сати - Округли сто - др. Милан Попадић, музеолог - Традиционална песма на сцени: музејски експонат или животно искуство? - модератор др Јелена Јовановић, Карађорђево касарна

17.00 сати - Концерт ФРАЈЛЕ, Вински трг

19.30 сати - Рок концерт - Удружење музичара Тополе - ALT POPULUS

* У СЛУЧАЈУ КИШЕ СВИ ПРОГРАМИ ПРЕДВИЂЕНИ ЗА ПОЗОРНИЦУ НА ОТВОРЕНОМ У КАРАЂОРЂЕВОМ ГРАДУ ОДРЖАЊЕ СЕ У САЛИ БИОСКОПА КУЛТУРНОГ ЦЕНТРА - ТОПОЛА

Служба за заштиту животне средине, у циљу заштите здравља од заразних болести становништва, протеклих дана организовала је неопходну дератизацију, односно уништавање пацова и мишева.

На градском и приградском подручју, у 24 месне заједнице Крагујевца, акција је почела 25. септембра и осам теренских екипа Предузећа за санитарну заштиту „Промет“ из Београда посао је окончала за свега десет дана, објашњава члан Градског већа за заштиту животне средине Јасмина Преодојевић Симовић.

Акцијом је обухваћен град и приград, третирали су гробља, нешто више од 17 хектара, 24,5 километара обала река и потока, 13,5 хектара на градској депонији, дивље депоније, нехигијенска насеља, неуређене и делимично уређене зелене површине, канализациона мрежа у укупној дужини од 250 километара, наводи Преодојевић Симовић.

Услуге дератизације, као и претходних година, финансира град Крагујевац, издвојено је 790.000 динара, грађани су ослобођени плаћања, наглашавају у градској управи. Но, како обично бива, било је замерки зашто је дератизацијом обухваћено целокупно подручје града, а приград само делимично.

И док је за град системско уништавање глодара успешан подухват, било је и суграђана који су сумњичаво коментаришали ангажовање београдског предузећа, уз опаску зашто није ангажован крагујевачки Институт за јавно здравље, до тврдње да је дератизација могла бити безбеднија по становништво, али и кућне љубимце - псе и мачке.

УНИШТАВАЊЕ ГЛОДАРА У ГРАДУ И ПРИГРАДУ

Колико је дератизација безбедна

На отвореном простору користили су се отрови у парафинском омотачу, а у подрумским просторијама, шупама, гаражама растресит препарат. На обавештењу је јасно писало - спречити децу да дођу у додир са затрованим мамцима и онемогућити домаћим животињама приступ отрову

- На основу закона о јавним набавкама на тендеру је изабрана понуда предузећа Дезинсекција, дезинфекција и дератизација

„Промет“ из Београда. На отвореном простору користили су се отрови у парафинском омотачу, а у затвореном простору, у под-

ЦЕЛА АКЦИЈА У КРАГУЈЕВЦУ ЈЕ ЗАВРШЕНА ЗА ДЕСЕТАК ДАНА

румским просторијама, шупама, гаражама користи се растресит препарат. На обавештењима која су видно истакнута пише - спречити децу да дођу у додир са затрованим мамцима, онемогућити домаћим животињама приступ отрову, наведено је да се као противотров користи витамин К1, уз упозорење не дирати затроване мамце. Увек је неопходна сарадња и разумевање грађана. Све је прошло без последица, додаје Преодојевић Симовић.

Ипак, може ли се дератизација спровести безбедније? Један од крагујевачких ветеринара са дугогодишњом приватном праксом објашњава да је поменути метод уништавања пацова и мишева најјефтинији и самим тим се може применити у великим сре-

динама, а ефикаснији методи би већ били примењиви на захтев власника простора.

-Сваке године у време дератизације имамо одређени број паса и мачака који дођу до отрова. Лечење је ефикасно када не поједу већу количину и противотров је ефикасан дан после. Проблем је што симптоми тровања не крећу одмах, већ касније, тако да је неопходно пратити понашање кућних љубимаца, а како пси и мачке не могу сварити зрна пшенице и кукуруза, која су подлога за грануласти препарат, уколико у измету љубимаца власници уоче пшеницу и кукуруз, то је поуздан знак да су се отровали, закључује наш саговорник.

A. J.

НЕКОНТРОЛИСАНА ПРОДАЈА ПЕЧУРАКА НА ГРАДСКОЈ ПИЈАЦИ

Стицајем околности избегнуто тровање

Да Миша Мајсторовић, лекар и добар познавалац гљива, код једне продавачице случајно није приметио опако отровну пантеровку међу јестивим сунчаницама потенцијални купац лоше би завршио

Само два дана након што су „Крагујевачке“ упозориле да се на градским пијацама без икакве контроле продају дивље печурке које на тржницу доносе берачи чије познавање гљива нико не проверава, крагујевачки гљивари су, захваљујући стицају срећних околности, спречили да смртносно отровна пантеровка буде продата као јестива сунчаница. Ову отровницу која се, после зелене пупавке, сматра најотровнијом гљивом која расте на нашем подручју, на пијацу је донела старија жена из дуленског краја коју су крагујевачки гљивари и раније заштитили у продају нејестивих, али мање отровних печурака.

Срећа је хтела да пантеровку тешку 80 грама, која је својим шеширићем пречника 12 центиметара могла да убије двоје одраслих људи, пре слабије упућених љубитеља послатица од ових шумских плодова, открије крагујевачки зубар Миша Мајсторовић који важи за доброг познаваоца гљива. Пошто у први мах ни сам није могао да поверује у могућност да је реч о једном од најотровнијих представника богате породице гљива, Мајсто-

ровић је, како би проверио, али и спречио да је неко други купи, уз пантеровку пазарио неколико сунчаница. Сумњиву печурку је, потом, показао искусном гљивару Драгану Марковићу који му је

потврдио да је спречио извесно тровање неког од суграђана.

За Марковића, који се годинама залаже за строжију контролу промета потенцијално веома опасних гљива и успостављање критеријума којима би била уведена строга правила за издавање дозвола за њихову продају, ово је само још један у низу доказа да је се у овој области нешто хитно мора предузети. Овај гљивар, такође, указује на чињеницу да управе тржница не располажу ни законским могућностима, ни стручним потенцијалима за решавање овако

ОТРОВНА ПАНТЕРОВКА (ЛЕВО) И ЈЕСТИВА СУНЧАНИЦА (ГОРЕ)

озбиљног проблема. Због тога сматра да би стручна помоћ професора Природно математичког факултета и чланова гљиварског удружења била драгоценост. Ово се посебно односи на нужну едукацију инспектора задужених за контролу квалитета и здравствене безбедности намирница које се продају на пијачним тезгама.

Док закон не регулише ову област, искусни гљивари, попут Марковића, на своју руку проверавају печурке које берачи, чије знање је тешко проверити, на градским тржницама нуде купцима. Захваљујући једино њиховом ентузијазму спречене су катастрофалне последице, али остаје питање до које мере се смео поуздати у срећу и њихову личну одговорност и добру вољу?

J. C

КРИЗА ИЗ ПУШАЧКОГ УГЛА

Опет продаја цигарета на комад

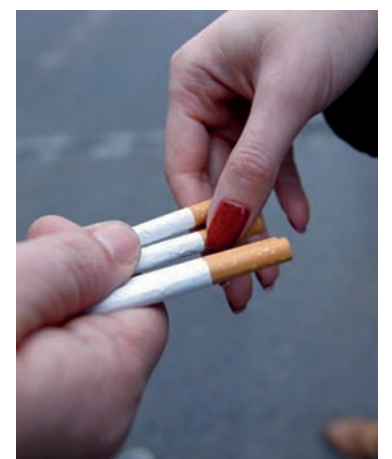
У Крагујевцу је почела, тачније све више се захуктава, продаја цигарета на комад и то на трафикама. Места где се може пазарити неколико цигарета су иста она где се креће највише најсиромашнијих становника. У питању су трафике крај пијаца, у близини аутобуских станица, у приградским насељима, на домак ромских насеља, али и крај школа.

На трафици уз једно аутобуско стајалиште, где чекају путници за приградска насеља и села, у понуди су цигаре где комад стаје 10, 12 и 15 динара.

- Купује сиротиња, али и комшије за које ни претпоставила не бих да је дотле стигло. Купују и ђаци из оближње средње школе. Вероватно им родитељи све мање новца дају за цепарац, па немају од чега да купе дуван. Немојте, молим вас, писати где је трафика, ово је неlegalно, даће ми газда отказ, моли продавачица.

Њена колегиница, недалеко од међуградске аутобуске станице, каже да продаје по цигарету радницима на оближњем градилишту, али и сиромашним станарима из неколико ромских кућа у комшилуку. У насељу Бресница на трафици имају у понуди цигарете „монус“, „ЛД“, „кавел“, „монте карло“ и „винстон“.

- Цене су од 10 до 15 динара. Пазаре раднице из околних продавница, али и средњошколци. Већина стално купује по пар цигарета, неки долазе више пута дневно. Ваљда од некога успеју да искамче током дана који динар, па се навраћају. Има и оних који купују купе цигаре, знам пар људи који покушавају да престану да пуше, па пазаре тек по коју. Цигарете на комад смо почели да

продајемо недавно и одлично иде. Ми смо код књиговође направили шифру за по једну цигарету и купцима издајемо фискалне рачуне. Ипак, и даље је неlegalно, кутија не би смела да се отвара, објашњава друга трафиканткиња, опет молећи да адреса не буде објављена.

На већини трафика крај пијаца у граду могу да се пазаре цигарете на комад, у неким може да се добије и фискални рачун. У радњама крај пијаца у понуди су најјефтиније цигарете. Купци су продавци половних ствари, али и продавачица из хамбургернице и један професор. Нема правила, каже продавачица из трафике крај једне од пијаца, додајући да су са овом праксом почели пре око месец дана.

Продавци на зеленој пијаци још не отварају кутије и не продају на комад. Не „завијају“ цигаре ни продавци резаног дувана, мада је у Београду почела и ова пракса.

M.P.

НОВИП ОДВИЗИК РАГУЈЕВАЧКИХЈЕ ДРИЛИЧАРА

Опловили М едигитеран подш умадијском за ставом

Прошле године када смо први писали о њима били су прворазредна медијска сензација. Нема медија из околине који се није „огребао“ и „о-користио“ њиховом животном и нашом медијском причом. Данас су њихови подвизи и поморске авантуре већ рутина. Али, лепа, забавна и вредна помена.

Чланови Једриличарског клуба Крагујевац (у међувремену и званично основан 1. фебруара ове године), у народу познатији као „шумадијски морнари“ имају иза себе узбудљиву сезону са читавим низом изведених породичних и викенд једрења, али и две озбиљне поморске релације по Јонском и Јадранском мору.

У међувремену су реализовали у склопу својих клупских актив-

ГРУПНА КЛУПСКА
ФОТОГРАФИЈА С АМИЈУ
УК ЕФАЛОНИЈИ

Чактр ип осадео пловилесу Јонско море, са владанј епр елазп реко Јадрана и рута Бар Бари, а за своју душу обавилису б ројнап ородичнаи викендк рстарењап оЕ гејуи Ј адрану

ковић (власник брода и скипер) и коскипери Дејан Благојевић, Неша Радмилац и Бранислав Бојић, дакле озбиљнија екипа што се тиче поморског знања, шеретски рапортирап апетанБ лагојевић.

Ова релација била је идеја њиховог најугледнијег члана и човека са понајвећим поморским искуством Александра Саше Ненковића, који је по Благојевићевим речима Јадран већ „прешао“ преко 40 пута.

Ненковић је у нашем клубу капетан свих капетана са титулом „комодор“ и има праву (види слику) комодорску капу. Он има брод на „везу“ у Црној Гори, и не само он, већ захваљујући његовом добротинству ово пловило, сходно његовим обавезама и слободном времену, користе и остали чланови нашег удружења, додаје наш саговорник.

СВЕ ТРИ ПОСАДЕ: „ЗЕВС“, „СНЕЖАНА И 7 ПАТУЉАКА“ И „ЧАЧЕНИ“

ности и курсеве винд сурфинга и навигације и школовали нове скипере. Шумадијска поморска прича по стајесв ебр ојнија.

После прошлогодишње авантуре и пловидбе по стазама митског Одисеја ове године смо се определили за Јонско море и флотилу од чак 25 морнара и три посаде (види антрфиле), каже Дејан Благојевић, један од иницијатора морнарицеов дашње.

По њему, утисци са прошлогодишњег једрења су били такви да су овога лета морали чак и да одбију неке од заинтересованих за једрење по Медитерану, а наредног лета не би га изненадило да Крагујевачани и Шумадинци формирају и пет-шестпо сада.

Сем, сада већ стандардно добрих веза успостављених прошле године са Грцима власницима пловила (што није занемарљиво када је попуст за рентирање брода у питању) чланови клуба наступили су у Грчкој јединствено у клупским мајицама са извезеним именом колектива и правом клупском заставом.

■ Са „Зевсом“ по Јону

Три посаде једриле су по Јонском мору у две различите туре. Екипа „Зевса“ определила за већу и захтевнију миљажу и амбициозно освојила Закинтос, док су друге две посаде „Снежана и седам патуљака“ и „Чачени“ поновиле нашу прошлогодишњу релацију са обилазком свих оних прелепих плажа, marina, лука, острва и старих градова, по јашњаваБ лагојевић.

И док је „Зевсова“ посада остварила амбицију са пређених 240 миља, друге две посаде су полако једрећи 15 до 20 наутичких миља пристигле на заједничку одредницу – С амина К ефалонији.

Све вереме смо били у контакту радио везом, јер имамо и за то обучене скипере и лиценциране о-

АЛЕКСАНДАР НЕНКОВИЋ С А
КАПОМП РАВОГК ОМОДОРЕА

ператере, консултујући се око временских услова, прогноза и пређених рута, напомиње он, додајући да је казна за „немање“ тако обученог поморца пр око 20.000 евра.

На Самију је сем поновног сусрета шумадијских морнара била предвиђена и клупска трка, али их је време (конкретно ветар) издало па су одустали, али нису пропустили групно клупско фотографисање се свим клупским инсигнијама и заставом града Крагујевца.

Овогодишња медитеранска тура опловљена од 30. августа до 6. септембра сем бројности посада имала је још неких новина. У поморске редове наше морнарице активно се укључио и један број Чачана (отуда једној од посада духовито име „Чачени“) и са њима је на пловидби била и једна дама, прва званична шумадијска маринерка Данијела Павловић М арковић.

Успели смо да на овом крстарењу потремо ону стару предрасуду о жени на броду као лошем знамену, а и сама Даца се сјајно провела с обзиром да је по први пут била на једрењу и то, махом, са потпуно непознатом екипом, кроз смех сумира Благојевић, не забравивши цен тлменски ад ода, да пошто се Данијела бави фотографисањем, са летње авантуре по Јонском мору захваљујући баш њој и-

мају супер фотографије, којима је илустровани о вај текст.

Са њим се у потпуности слаже и Владе Урошевић, члан Управног одбора клуба и учесник прошлогодишње и ове туре.

Повећава се наша група и све је више људи који се укључују у ову једриличарску „причу“, оних који са нама деле љубав према мору и пловидби, тв рдион.

■ Комодорев одип реко Јадрана

Урошевић, иначе рођени Чачанин, пионир је винд сурфинга на овим просторима којим се „заразио“ још пре више три деценије док му је брат живео у Сплиту. Коректност, слојност и добар другарски однос током њихових пловних авантура су особине које потенцирају и Благојевићи У рошевић.

НЕСНАР АДМИЛАЦТУ НОЛОВАЦ

И због тога су чланови овог клуба, као што и приличи, за ово лето спровели још једну поморску релацију.

У питању је „Прелазак Јадрана“ и релација Бар – Бари коју смо о(т)пловили 12. до 18. септембра са четири учесника: Александар Нен-

којевић преко Јадрана је не мало захтевна релација од 120 миља у једном правцу (нешто око 200 километара) која се у „цугу“ плови 24 сата.

Лепо је „чекирати“ и ову дестинацију, не без поноса истиче Благојевић којем је сада остало још да преброди Јадран по дужини, односно неких 1.000 наутичких миља.

Биће и то, не сумња он. Ово искуство им је било посебно драгоцено јер су овладали коришћењем „спинакера“, посебних једара на прамцу брода, која се користе када машв етару л еђа.

То новостечено искуство биће им и те како потребно, а то клупске амбиције и јесу, када буду учествовали на правим такмичарским регатама. Једна од тих се можда догоди већ наредне недеље, 18. октобра у организацији „Порто Монте-негро“. Иначе, чланови Једриличарског клуба Крагујевац за почетак ове сезоне у мају су већ имали пријављену екипу за такмичење у једрењу, али су тадашње поплаве о-меле одлазак њихових такмичара у Ц рнуГ ору.

Приоритет у клубу сем такмичења ће им бити рад са децом и подмлатком и у ту сврху планирају набавку нових дасака за винд сурфинг као и чамчиће из класе „оптимист“ и „ласер“. У том раду, махом на језеру у Шумарицама и Гружи, имају и велику и несобичну помоћ Баранина Милоша Лековића који ради у нашем граду и који је био прослављени ас у класи „оптимист“.

Сви који су заинтересовани да им се прикључе могу да дођу на састанке њиховог клуба (просторије у Лоле Рибара 9, први спрат) сваког петка у 20 сати или да лично контактирају Дејана Благојевића на телефон 063- 8344616.

Зоран М ИШИЋ

ФЛОТИЛА НА ЈОНСКОМ МОРУ

Пловидбана тр ибр ода

За историју шумадијски и крагујевачке наутике остаће заувек забележена имена скипера, коскипера и храбрих морепловаца који су крајем овог лета опловили Јонско море на три пловила и у две поморскек естинације.

Прву, искуснију и веће миљаже жељну екипу названу, а по коме другом но по врховном божеству Зевсу, сачињавала је деветочлана посада у саставу: Дејан Благојевић, Небојша Радмилац (човек који лови туне), Немања Радмилац, Владимир Игњатовић, Предраг Цатић, Дејан Ру жић, И ван Тр акић, В ладимир Р акић, Д ејан Р адић.

Другу, за пловидбу ништа мање орну, под такође бајковитим именом „Снежана и 7 патуљака“ са једином дамом у армади чинили су: Чедомир Лазић, Братислав Ђеровски, Александар Николовски, Дејан Срећковић, Данијела Павловић Марковић, Горан Петровић, Саша М ијовић Д раган Јо кић.

И на крају, али не и последња екипа морнара, комбиновано крагујевачко – чачанска поморска прича под духовитим називом „Чачени“ састојала се од следећих осам „љutih“ поморара: Бранислава Бојића, Младена Радишића, Владе Урошевића, Лазара Урошевића, Срђана Мاستиловића, Душана Достанића, Вељка Врућинића и Балше Б ојића.

Мирном ореи д огодине.

ЦВЕТОЈЕВАЧКИЋА ЦИУ П ОСЕТИП ИСЦУИБ ИБЛИОТЕЦИ

Живаза вичајнапе сничкар еч

Учитељице цветојевачке школе Весна Варагић и Марија Јелача у оквиру „дечије недеље” уприличиле су ученицима од првог до четвртог разреда сусрет са писцем Братиславом Милановићем који живи и ради у њиховом селу. За децу са сеоског подручја још значајније је и то што су се током овог сусрета упознали и са радом Милановићеве породичне библиотеке коју је он несебично понудио на коришћење свим Цветојевчанима

Да још увек има оних који, упркос свим врстама „наших и светских” криза, свој посао не отаљавају, већ се труде да га што боље осмисле и оплеме, пример је прошлонедељни догађај из оближњег Цветојевца. Две учитељице тамошње школе (марши-

ГРУПНИП ОРТРЕТС А ПЕСНИКОМ

биће и кратак преглед историје овог сеља.

Иако један број од двадесетак љака узраста од првог до четвртог разреда који се спрема писцу у походе са поносом истиче да је „већ бивао код чика Браце”, за већину цветојевачких малишана ова посета има чар првине.

А сусрет са литератом почиње онако како и доликује песнику таквог педигреа. Милановић као прави домаћин дочекује дечицу још на капију са широким осмехом добродошлице, уводећи их у свој „Зелени са-

ђена и ова липа која и данас даје хлад, отпочиње своју цветојевачку причу домаћин.

■ Прецид обротвориин задужбинари

Његов прадеда Радован Вучетић, који је био председник општине цветојевачке и посланик Велике народне уставотворне скупштине 1888. и 1889. године, није његове крви, већ духовних сродник, јер је његов средњи син Милентије посинио Брациног оца Војислава.

- Зато га и доживљавам као рође-ног, истиче Милановић.

Иако сам неписмен, Радован је увидео значај књига за просперитет народа и у својој кући отворио прву школу са књижницом за коју је сам набављао књиге, о чему је са великим пијететом писао ондашњи лист „Правда”.

- После неколико година Радован је уступио део свог имања на којем је подигнута школска зграда, која је пропала и дотрајала седамдесетих година прошлог века и на њеном месту је подигнута садашња, наставља Милановић задужбинарску повест својих предака.

Пак, Радованова некада богата књижница (махом престижна издања СКЗ-а) касније је таворила и била бачена у поплављени подрум месне канцеларије, одакле је Милановић спасао само чувено издање Слободана Јовановића „Из историје књижевности”.

И Радованови синови Љубомир, Милентије и Владимир били су

напредни и задужбинари и добротвори. Најстарији је у Цветојевцу основао, као прву у Србији, потрошачку задругу, средњи Милентије био је хаџија и покретач изградње цветојевачке цркве, а најмлађи је био председник општине цветојевачке, тако да су Милановићеве преци основали четири сеоске институције: библиотеку, шкoлу, задругу и цркву.

Али, ни Браца Милановић није остао дужан својим обавезују-

ПОДЛОЗМОС АМОК ЛИЗЕС ТИХОВИ-НИН ЦА КОРЊАЧЕ"ИО СТАЛЕЗ ГОДЕУ С ТИХУО ДУШЕВИЛЕ МАЛИШАНЕ

њи Николаја Велимировића) водио је исцрпан дневник о путу и ходочашћу у Свету земљу, а седам деценија касније своје записе са хаџилука објавила је и Милановићева супруга Гоца.

■ „Нинцак орњаче” п одл озом

Дечији жагор стаје пред просторијом и хаџијским штапом деде Милентија. За дивно чудо, сви ђаци са учитељицама су стали у једну једину просторију у којој им Милановић испреда причу својих предака и упознаје са насловима и начином рада своје библиотеке.

Ипак, какав би то сусрет са песником и поезијом био без оне прве песничке живе речи. Ту се песнику наша и његова десна рука, жена Гоца, и за мале посетиоце и њихове учитељице под лозом у дворишту уприличен је прави час поезије са све домаћинским послужењем и соковима. Увиђавни домаћини нису наравно заборавили и оно што следује старијим и искуснијим љубитељима литературе.

На лицу места, спонтано, без мере (што многи неискусни и претенциозни писци раде) да смори децу, Милановић чита стихове из своје најновије збирке дечије поезије „Препеване приче” која је објављена прошле године. Деци се стихови допадају и уз кифлице, колаче и „кока колу” нескривено уживају слушајући песмице попут: „Родиного детета” (о песниковом детињству), „Јабук са слике” (посвећена песниковој млађој ћерки Тијани), „Гочину исповест” (о прешроким оделима), али и шаљиве о Баба Гоци на лап топу или њима блиским јунацима цртаног филма „Нинцак орњаче”.

Сви актери посете, од организатора до малишана, слажу се да је овакво дружење и учење веома успело, а агилне учитељице Весна и Марија неће на томе стати. После књижевности време је за примењени час ликовне културе и уметности. Пошто је Цветојевац у питању нека се припреми Раша Сликач.

Зоран М ИШИЋ

ШКОЛАИЗ ЦВЕТОЈЕВЦА СТАЛАУ ПЕСНИЧКУ БИБЛИОТЕКУ

ка „19. октобар” – издвојено одељење Цветојевац) Весна Варагић и Марија Јелача у оквиру манифестације „Дечија недеља” организовале су сусрет са писцем Братиславом Милановићем.

- Деца из наше средине имају проблем у дружењу са људима из локалне заједнице, поготово ако су они везани за било коју врсту уметничког стваралаштва, књижевног, ликовног, музичког... Пошто су у питању ученици са сеоског подручја, да не говоримо каква су њихова искуства и сусретања са радом установа и институција попут библиотеке. Ми морамо личним примером да им помогнемо да оду до библиотеке, на позоришну представу, концерт, изложбу, говори из свог не малог искуства у оваквом поднебљу учитељица Марија Јелача, један од спиритус мовенса овакве акције.

По њеним речима, као и колегице Варагић, права благодет је то што у селу где оне раде живи познати књижевник Братислав Милановић који у својој породичној кући има и велику библиотеку коју је још одавно ставио „на ползу” свим Цветојевчанима и то, наравно, потпуно бесплатно.

Милановићева породица је читав низ генерација спадала у ред највећих сеоских задужбинара и пошто је на њиховом имању подигнута прва школа, на поклоњеном плацу изграђене су две касније, учествовала у подизању и осветљавању цветојевачког храма Светог пророка Илије... разговор са њим

лон”, односно под липов 'лад. И већ ту одмах почиње прича.

- Ова липа стара је преко два века. Моји преци – Вучетићи, један од четири рода који су оснивачи Цветојевца, доселили су се у овај крај 1788/89. године и у то доба је поса-

ИС ТАРАИНО ВАШК ОЛА-3 АДЖБИНЕП ЕСНИКОВЕП ОРОДИЦЕ

УЧИТЕЉИЦЕВ ЕСНАВ АРАГИЋИ МАРИЈАЈЕ ЛАЧА

ЖИВОТОПИС ПИСЦА БРАТИСЛАВА МИЛАНОВИЋА

Свестранили тератаи но винарод з аната

Књижевник Братислав Милановић рођен је 1947. године у Цветојевцу. Пише подједнако и поезију и прозу, за децу о драсле, драмске ктосте...

Објавио је до сада 11 књига: збирки песама, приповедака, романа, сценских приказа и драмолета изведених у Књажевско-српском театру, „Абрашевићу”, Удружењу Крагујевчана у Београду, на Великомшк олскомча су...

Поводом шездесете годишњице цркве у Цветојевцу на отвореној порти изведена му је документарна рама, „3 адужбинаг решногха ције”.

За прошлогодњи Велики школски час написао је избор из поезије преминулог песника Слободана Павићевића и урадио драматизацију под именом „Ч овечанствон екп огледан ас ат”.

Његово стваралаштво заступљено је у више антологија и зборника, а његов опус преводен је на енглески, француски, мађарски, пољски и словачки језик. Деценијама се бавио и новинарством и годинама био редникл иста, „П утар”.

За књигу прича „Раскол” (1983) добио је престижнук њижевнун аграду, „И сакС амоковлија”.

НАСТАВАК ПРОЈЕКТА „СИМБОЛИ НАШЕГ ГРАДА“

Сјајан пријему Пољској

У оквиру пројекта „Симболи нашег града“ који је већ две године у току, крагујевачки центар за младе посетио је одбор из Пољске. Гости су се са нашим колегама из МДК 5 (Омладински дом за културу) из града Бидгошћа на челу са Крагујевчанком која живи и ради у Пољској Аном Матијевић Комаровском и њеним колегама Агатом Фаршчом и Милошем Режинском.

Ученици чији су радови одабрани на последњем конкурс, њих 11 из „Милутина Тодоровића“, Друге техничке и Центра за младе, са професорима ликовне културе Војиславом Илићем и Слободаном Стефановићем, као и Драгославом Милошевићем (испред Скупштине града) провели су пет дана у Бидгошћу као мала уметничка делегација која је визуелним уметностима овековечила најрепрезентативније објекте Крагујевца.

Све је почело на иницијативу Ане Матијевић која је радове са изложбе „Симболи нашег града“ деце из Бидгошћа изложила у СКЦ-у. Уследила је изложба младих Крагујевчана чија је поставка била излагана прошле године у огранку Народне библиотеке у Старој колонији, а сада је и делегација из Крагујевца уприличила узвратну посету Бидгошћу.

- На конкурс је пристигло преко

стотину радова и одабрани су најбољи. Они су у Бидгошћу излагани на више места, по школама, у Дому младих, на универзитету и тамошњој Скупштини града. Дочекали смо сјајно, на највишем нивоу, а њихова штампа и телевизије су све то изузетно проpratили. Чак ће о читавој посети бити снимљен и документарни филм, истиче Војислав Илић, један од наставника који је са својим ученицима био у Бидгошћу и укључен у овај пројекат од почетка. Његови ученици су вредно радили над овим радовима.

- За децу у том узрасту симболи нашег града су пре свега Шумарице, Фабрика аутомобила, мостови, Гимназија, Театар... А биле су зас-

тупљене све технике, од цртежа до фотографије, колажи, асамблажи, темпере, наводи И лић.

Боравак у Бидгошћу био је добро осмишљен и изведен.

- Сем онога што је најважније, а то су повезивања деце из Србије и Пољске и размене мишљења и искуства, имали смо прилику да присуствујемо концерту њихове филхармоније, посетимо музеје, Универзитет уметности „Казимир Велики“, и абраја И лић.

НАПРИЈЕМУ У СКУПШТИНИ ГРАДА

КРАГУЈЕВАЧАНИ У БИДГОШЋИ

Били су смештени у Студентском дому Музичке академије, а Илић прича да су их на сваком кораку дочекивале наше заставе, натписи „Добродошли драги Крагујевчани“, деца која су играла наше коло, певала песме Горана Бреговића...

Рад крагуја са колажним приказивањем симбола града донео је пут у Бидгошће Сари Бараћ (13), ученици седмог разреда школе „Милутин Тодоровић“.

- За мене је ово велико и битно искуство. Имали смо прилику да упознамо вршњаке из друге државе, места где се другачије живи него овде.

Град Бидгошће је изузетно леп и на први поглед се види да људи који у њему живе заиста брину о њему. Никакве баријере у језику нису постојале, за шта се побринула и Ана Матијевић Комаровска, каже Сара.

Најлепше импресије имају и Милица Рајковић, Тина Михаи-

ловић и Нина Крстић. За Милуци је најупечатљивији био одлазак у школу деце ометене у развоју.

- На лицу места су пале све предрасуде. Деца су се изузетно потрудила да нас дочекају нашим колом – „моравцем“, подучавала нас њиховим традиционалним играма, импровизовала модну ревију... Фасцинантно је колико су били искрени, срдчни и спремни на сваку сарадњу.

Пројекат „Симболи нашег града“ овом посетом није завршен. Наставници Војислав Илић и Слободан Стефановић најављују и нове пројекте које ће ученици њихових школа у сарадњи са бидгошћким МДК5 реализовати у будућности. Било да су у питању изложбе или ликовне радионице, та сарадња биће конкретна, „уживо“ и даље ће подразумевати боравак наше деце тамо, као и њихових вршњака у Крагујевцу.

Зоран М. ИШИЋ

VI STE NA POTEZU!

STIHL takmičarski karavan

Izmislili smo prvu motornu testeru i usavršili je da ispuni sve Vaše potrebe. Sada ste Vi na potezu! Odaberite STIHL motornu testeru ili STIHL benzinski duvač i pokažite koliko ste vešti, jaki, brzi i spretni! Očekuju Vas pravi izazovi i zanimljive STIHL nagrade.

Uključite se u STIHL takmičarski karavan u Vašem gradu!

Topola, Oplenačka berba, Bulevar Vožda Karađorđa 2,
11. oktobar 2014, od 12:00 časova

facebook.com/STIHLSerbia

НЕОБИЧАНХ ОБИЛ АПОВЦАН ИКОЛЕВ УКСАНОВИЋА

На послу касапин, код куће везиља

Ур адномв ремену јете шкомса тарому кланици,„ц епао” јунад, а код куће је бионе жнад уша са иглом над гобленима.Д анасј е пензионер,па су и секираи и гла свер еђеу ње говим шакама

Екоро читаву деценију нико у Лапову, сем укућана, није знао да исте руке касапе заклану стоку и везу гоблене. Никола Вуксановић је то крио, ваљда мислећи да вез не приличи мушкарцу. Данас са 67 година радо се и без устручавања причом враћа на то време.

- Везао сам махом у касну јесен и зими, није се стизало преко лета, када сам након доласка с посла радио у башти. Вез ми је увек био крај кревета у дневној соби, а ја сам седео тако да на време приметим кад комшије и родбина долазе у кућу. Чим видим госте, бацитим вез крај кревета. Сви су мислили да то ради моја супруга Бранислава. Чак су је и хвалили, а ја ћутим и смешкам се, сећасеНи кола.

До сада је урадио двадесетак гоблена, један поклонио, а остали урамљени украшавају зидове куће у Лапову.

- Један од највећих које сам радио је "Коњи у галопу". Радио сам га две зиме. Прве сам везао све сем беле боје, а белу сам оставио за наредну зиму, да се гоблен не би испрљао током рада. Он не сме да се пере јер би се погуљавао, не ваља га ни пеглати. С лица не сме да се пегла, а са задње стране не може јер су ту везивани конци, није глатко. Те две зиме радио сам свакога дана по четири или пет сати. Сваки сам конач најпре делио на

три дела, објашњава ова мушка везиља.

Собе у кући Вуксановића красе и гоблени "Јагње", "Девојчица", "Ивица и Марица", "Пролеће", "Девојка са гускама", "Косовка девојка", "Дама са књигом", "Тајна вечера"...

- "Девојка са књигом" има 500 убода иглом на површини величине шибнице. "Тајна вечера" има 300 убода и рађена је једне читаве зиме. За већину гоблена конач сам делио на два или три дела, објашњаваНи кола.

Он додаје да је тематику за избор гоблена бирао и због свог давнашњег жала за Косовом, одакле се у Шумадију доселио 1972. године.

■ Гоблен као лек

Љубав према гобленима јавила се код Николе када му је сестра дошлана у сељење у кућу.

- Моја сестра Деска не може да користи десну шаку, а ради гоблене, све левом руком. За усељење поклонила ми је један. Ја сам на-

НИКОЛАВ УКСАНОВИЋМ ЕЋУС ВОЈИМ ГОБЛЕНИМА

кон тога купио гоблен и почео да везем. Сестра ми јесте била инспирација, али онда сам у том раду иглом пронашао неки свој мир. То ме је опуштало, као да ми је чисти-

НИКОЛИНАС ЛИКА„Д ЕВОЈКАСА АГУСКАМА"

ло мозак пун брига, нашао сам свој лек, сведочи Никола Вуксановић.

Овај Лаповац радио је у ПИК "Лапово" све до 2005. године, када је фирма пропала. Огромним сатарамом и секирама цепао је јунад на пола, у п арп отеза.

- То је био најтежи посао у предузећу. Мора да се има техника. Тачно се зна где се заклана стока удара, да се не би сто килограма меса које виси на куки стравалило на под. Ударци морају да буду јаки, алип рецизни.

Никола је био 16 година и спроводник меса, камионом га са колегом возио и испоручивао широм Србије. Најпре би ујутру касапио стоку, па ишао кући да одмори и тамо чувао овце и пословао по башти, а увече се враћао у фирму и кретао камионом да развози месо. О слободним данима није држао сатару, тада је прихватао иглу и везао слике.

■ Позивно дж ена

Две деценије после Николиног првог гоблена сазнадоше локални новинари за тајну љубав касапина,

те дођоше у његов дом. Камере су пренеле шта ради, телевизија објавила. Николи почеше да стижу писма и телефонски позиви.

- На моју адресу стигло је бар 15 писма разних жена које су ме питале за овај бод, па за онај бод...Моја супруга и зађе пред поштара и пита га "је л' то за воду", мислећи да нам стиже рачун. Он јој одговори: "Ма, јок, то за Николу". Онда почеше и телефонски позиви, сећа се уз осмехН икола.

Један позив био је од госпође из Београда. Звала је да моли Николу да дође код ње и покаже јој како везе и све своје бодове! Београђанка је

Николу видела у ТВ прилогу, чула где ради и добила његов број телефона.

- Рече ми телефоном који аутобус до Земунa да ухватим и да је она "мала жена са наочарима". Молила ме да останем три дана у Београду код ње и покажем јој све што знам. Нисам могао. Остао сам само дан и ноћ, како ћу кад радим. Показивао сам јој шта знам тај читав дан и део ноћи, па се ујутру вратио у Лапово. Жена ме силно испитивала због те посете, али рекох јој да није ту било љубависања јер је син те госпође све време био са нама, а ја тамо нисам ни ишао да љубавишем, него жени да помогнем, правдасе Н икола.

Касапин који везе и добротвор према лепшем полу данас се ређе маши игле. Своје гоблене и даље сматра непроцењивим, јер су му донели душевни мир и радост. Нема цене за коју би продао било којиг облен.

Они ће остати у кући његовом старијем сину Млађану и снаји Виолети, па унуцима. Николин млађи син Иван живи у Сан Франциску, где ће ускоро докторирати теологију. У време наше посете супруга Бранислава била је у посети код сина. Никола каже да више није љубоморна, а и везиље су престале да га аз ову. М.Р.АЦА

КРАДОМ У КУПОВИНУ ГОБЛЕНА

Радијеби рак онацн егоп иво

Током своје везиљске каријере Никола је имао много проблема да купи гоблене и конце. Посебна проблематика била је што је од пријатеља риод ав езе.

- Одемо на вашар, седнемо под шатор и наручимо пиво. Ја само кажем - одох час да видим нешто, па трк до тегзе са концима. После пола сата јуре моји пријатељи по вашару да ме нађу, пиво се угрејало, а ја над тезгом бирам конце, 'оћу да нађем праву боју, сећа сеН икола.

У крагујевачким продавницаима гоблена иста прича. Никола уђе им еркаг обленк ојиб ив езао.П родавачицаг аг леда.

- Ни да пита "шта желите"! Одма' ме прозива- "коме бирате, супрузи? Па, како ћете ви да знате да ли се њој свиђа то да везе?" Некада сам одлазио ћутећи, некада ипак куповао, опет ћутећи, резимираН иколасл аткосе см ејућисв ојимм укама.

СОЛИТОНИД РАГАНАТ ОДОРОВИЋА

Измеђуна укеи у метности

Доктор физике чврстог стања, доцент Драган Тодоровић, своје теоријско проучавање микроскопских честица из научних радова и кабинета пренео је у галерије широм Србије и истока Европе.

Дебитовао је на Другом међународном бијеналу у Ковину, октобра 2013. године, када је дигитални принт „солитон 00” прошао жирирање и открио га као уметника. Током десет наредних месеци конкурисао је на девет позива за изложбе и на свима био прихваћен. Радови представљени у Галерији Траг на Петој међународној изложби минијатуре привукли су пажњу широке публике, све радове одмах је и продао, а следе слична представљања у Румунији, Горњем Милановцу... Прошло четвртка у Шапцу на конкурс 58. октобарског салона, од 127 аутора жири се определио за радове 77 аутора, међу којима и Тодоровићеве. А на његовим радовима мотив исти, солитони и солитони... који привлаче пажњу и академских сликара и љубитеља „арт-дизајна”.

Солитини су усамљени таласи који носе енергије у тродимензионалном простору. Разликују се од обичних тала-

Светсо литонана учносе -пр осторнои в ременски-ме ристомилијардитим деловимасе кунде ими лијардитимд еловимаме тра. Над игиталнимпр интовима ДраганаТ одоровићаза државајусе много,м ногод уже

- Проучавао сам простирање солитонских таласа у микроскопским системима – беланчевинама и 2006. године дошао сам до једне необичне форме у којој сам учио елементе ликовности. У почетку нисам на то обраћао пажњу, али кад сам пустио једну јачу симулацију добио сам график за који у први мах нисам знао шта је. Растумачио сам га после пар дана. Сliku сам заротирао и пресликао на две димензије. На наговор пријатеља и људи из струке са екрана солитон сам пренео на сликарско платно, али тек 2013. године, открива нам др Тодоровић и додаје да пуно идеја и сугестија захтевају прецизан концепт у смислу тематике и материјализације, све зависи од времена и енергије. Притом, скале просторних и временских ознака које свакодневно користимо, разликују се од његових – његове се

са прво по особини да немају ни интерференције (слагања таласа) ни интеракције. Кад се солитони сретну прођу један кроз други. Има их у свим системима, од микроскопских до макроскопских, најјаснији пример су таласи цунамија који би, да нема копна, неколико пута обишли земаљску куглу.

просторно и временски мере стомилијардитим деловима секундеи м илијардитимд еловимам етра. Рад на два фронта, оном научном и оном уметничком, захтева повећану концентрацију али и новчана улагања. Упркос томе, следе нова излагања, прво у Зрењанину на конкурс за радове димензија 30x30 центиметара, а затим на две самосталне изложбе идуће године. О местима тих самосталних зложби,н екомд ругомп риликом. МилошИ ГЊАТОВИЋ

ДРД РАГАНТО ДОРОВИЋИП РВЕНАЦ–„С ОЛИТОН00”НА ИЗЛОЖБИУ ША ПЦУ

просторно и временски мере стомилијардитим деловима секундеи м илијардитимд еловимам етра.

Рад на два фронта, оном научном и оном уметничком, захтева повећану концентрацију али и новчана улагања. Упркос томе, следе нова излагања, прво у Зрењанину на конкурс за радове димензија 30x30 центиметара, а затим на две самосталне изложбе идуће године. О местима тих самосталних зложби,н екомд ругомп риликом.

МилошИ ГЊАТОВИЋ

**НЕСВАКИДАШЊА ПРОМОЦИЈА У КОЛОНСКОЈ
БИБЛИОТЕЦИ****Оглашавање
тишине из
Канаде**

Прошлог понедељка сала библиотеке у Старој колонији била је препуна. Наша суграђанка Светлана Станкић која живи у Канади промовисала је збирку песама „Оглашавање тишине“ која је изашла у едицији београдског издавача „Свет књиге“. Светлана није професионални писац, већ веома познат и признат електронинжењер који се већ деценијама успешно бави програмирањем. Писање поезије само је један део њене свестране личности и сегмент ауторкиног живота у којем се она труди да помогне и себи и другима и учини свакодневно живљење племенитијим.

Песме у књизи „Оглашавање тишине“ настајале су готово читаву деценију, полако, ненаметљиво и спонтано, каква Светлана и јесте.

Рођена је у Крагујевцу 1959. године, али је детињство провела у Ужицу. У Крагујевцу је похађала Гимназију, а потом студирала Електротехнички факултет у Београду. Од 1987. године живи у иностранству, прво у Америци, а потом у Немачкој, да би се од пре две деценије населила у Канади у Торонту.

СВЕТЛАНА СТАКИЋ – МОТО ОПЛЕМЕНИТИ ЖИВОТ СЕБИ И ДРУГИМА

ралачки потенцијал, него и прави песнички дамар и „жицу“ и инсистирао да се њено стваралаштво предочи јавности, иако сама ауторка никада није имала амбиција и аспирација да постане професионални писац јер је стихове писала искључиво за себе.

Поезију Светлана пише углавном на српском језику, иако су у књигу уврштене и неке песме настале изворно на енглеском, попут стихова „Љубичасто“ посвећених ћерки Мили.

Занимљиво је да је пре крагујевачке књига „Оглашавање тишине“ имала и две београдске промоције током септембра, прву у Секретаријату при Министарству за дијаспору, а другу

и музиком, свира хармонику и обожава дуге шетње по природи у којима и налази инспирацију.

– Битан је тај тренутак који човек одвоји за себе, мало „прикочи“ па, макар и у оближњем парку, без телефона, буке, свакодневног стреса и стиске, „напуни батерије“ и не „упадне у машину“, каже песникиња.

У Канади је открила још један свој дар, таленат за бављење енергијом и веома јој је драго што може да помогне свима који имају здравствене проблеме. Али не само здравствене, него и животне.

– Тамо сам завршила и за лајф коуча - експерта за област живота и личног развоја, што је технологија све популарнија и на нашим просторима. Све што сам научила на тренинзима и курсевима практикујем са својим енергетским радом у жељи да кроз то помогнем и другима и себи, искрена је Светлана, срећна што њено учење и помоћ нису испразна прича, него и она сама живи на начин на који подучава.

А то у Канади, где је посао изузетно захтеван а релације до њега изузетно дугачке, уме да човеку помогне у животу и учини га бољим, лепшим, здравијим и мање стресним.

– Све је у реду у Канади, само да су зиме мање дуге, кроз смех прича она.

Деца су јој одавно пронашла свој пут, ћерка Мила је на мастер студијама кинезиологије и остеопатије, док је син Марко четврта година економије бизниса.

Она једном годишње долази у Крагујевац да обиђе мајку Љиљану, којој је такође посветила песму у својој збирци „Сто година самоће“, а не без поноса истиче да и њена деца, мада рођена у иностранству, воле да дођу у Крагујевац.

И даље нема великих амбиција што се литературе тиче. Иако има још необјављених песама, не оптерећује се том врстом каријере. Полако и спонтано чека где ће је даље одвести њен богат животни пут.

З. МИШИЋ

Otvoreni keš kredit

Brzo odobravanje!

Iznos kredita do 5.000.000 dinara

Otvoreni keš kredit za sve vaše potrebe

Uplatite odmor, egzotično putovanje, opremite dečju sobu, promenite garderobu, platite školarinu... ili, šta god poželite!

OTP banka
Verujemo jedni drugima
www.otpbanka.rs
Info centar: 0700 480 400 • 021 4800 400

f You Tube

БРОЈНИ КРАГУЈЕВАЧАНИ КОЈИМА ЈЕ СВЕТЛАНИНА ПОЕЗИЈА УЛЕПШАЛА ДАН

Промоцију у Крагујевцу организовало је овдашње Удружење књижевника испред којег је у колонској библиотеци говорио професор Радмило Ристић. Пуно су јој помогли и пријатељи Весна Дамјановић и Бојан Ивановић, који је надахнуто читао њене песме, као и познати крагујевачки музичари Гаја и Фића.

Ипак, за збирку њене интимне лирике најзаслужнији је Радомир Мићуновић, београдски песник, књижевник, енигмата, шахиста... свестрана личност попут Светлане, без чијег менторисања и свеобухватне помоћи не би ни било ове збирке. Он је у њој препознао не само ства-

у „Кући Ђуре Јакишића“ у Скадарлији. И обе су биле изузетно посећене као и крагујевачка.

– Овде у Колонији било је дивно. Изненадило ме је што су на промоцију моје књиге дошли не само моји школски другови из Гимназије и познаници већ и пуно мени непознатих људи. И данас примам мејлове и телефонске позиве у којима ми се људи захваљују што сам им улепшала макар тај дан, уз осмех прича Светлана.

Иако се успешно бави програмирањем, ни у једном моменту није желела да се њен живот одвија само у том професионалном смеру. Сем поезије бави се

Руске младе за српске младожење!

Агенција за брачно посредовање
"МОЈА СРЕЋА 1+1"
из Горњег Милановца организује упознавање са руским девојкама ради склапања брака.

САМО ЗА ОЗБИЉНЕ МУШКАРЦЕ!

Моја sreća

065 552 43 11
063 650 409

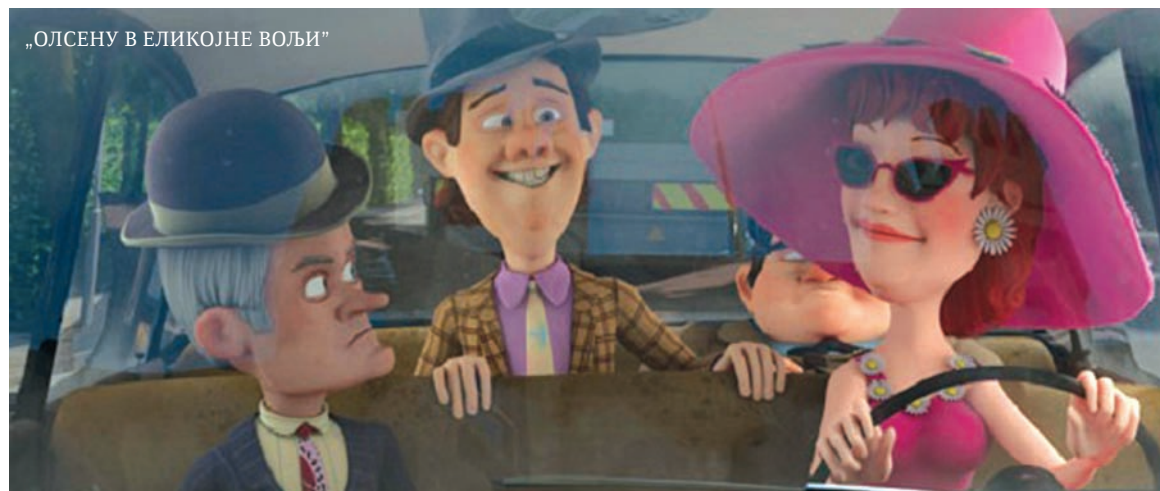
Током фестивала иће приказана најквалитетнија филмска остварења која долазе из светла, за децу предшколског и школског узраста. Већина филмова је синхронизована српски и на најмлађи несметано гледати и уживају у авантурама анимираних унака

Највећа манифестација у области културе и забаве за децу, 10. Дечији филмски фестивал „Кидс фест“ одржаће се у периоду од 13. до 19. октобра у Крагујевцу, Београду, Новом Саду, Нишу, и у још тридесет градова широм земље. Током узбудљивих седам дана, најмлађи посетиоци биоскопских сала заврше у неке невероватне и до сад неиспричане филмске приче.

Амбасадорка овогодишњег фестивала је Наташа Тапушковић, домаћој публици позната по главној

ДЕСЕТИ „КИДС ФЕСТ“

Великоплаћеној кочице

„ОЛСЕНУ В ЕЛИКОПЛЕЊЕ ВОЉИ“

излазак са друштвом, дружење са симпатијом, а најлепше је кад вас још као мале одведу мама и тата, јер ћете запамтити како се родила љубав према биоскопу. Тада одједном заборавите на кишу или сунце, да ли је напољу облачно или

Током десетог „Кидс феста“ биће приказана најквалитетнија филмска остварења која долазе из целог света (Француске, Данске, Шведске, Норвешке и САД-а), за децу предшколског и школског узраста. Међу остварењима су играни филмови са светских фестивала, документарци о природи, приче о необичним пријатељствима, узбудљиве авантуре, као и анимирани 3Д филмови студија „20th Century Fox“. Већина филмова је синхронизована на српски да би најмлађи несметано могли да уживају у авантурама анимираних јунака.

Између осталог, крагујевачки малишани моћи ће да виде и филм „Бела и Себастијан“, који говори о пријатељству дечака и дивљег пса. Себастијан је један сналажљив и независан шестогодишњак који живи са својим деком у малом селу у Француским Алпима. Захваљујући својој храбрости и упорности успева да укроти дивљег пса од кога се сви житељи села плаше. Убрзо потом га назива Бела и њих двоје постају нераздрожни другари, чије пријатељство нико не може да раздвоји.

На репетроару је и синхронизовани француски документарцац „Била једном једна шума“, који почиње у крошњи огромног моа-

бија у сливу реке Конго у Габону, док познати француски ботаничар, Франсис Ал седи на грани и црта. Свака биљка и свака животиња у шуми су интимно повезани. Нови филм француског редитеља Лика Жакеа представља не само омаж величанствености прашума него и апел за њихову заштиту од изумирања.

Сви су нам познати суперхероји попут Бетмена, Супермена и Спајдермена, али оно што ћемо научити из филма „Дечко мрав“ је да храброст не зависи од тога да ли си мали или велики, јер хероји могу бити и деца и драсти.

Ова комедија говори о дванестогодишњем дечаку Пелеу, који добија супер моћи након што га уједе мрав. Уз помоћ заљубљеника у стрипове Вихема, Пеле ствара тајни идентитет – постаје суперхерој Дечко мрав. Када страшни зликовац под именом Мува нападне малу заједницу у којој Пеле живи, Дечко мрав мора да одговори на претњу и заштити своје пријатеље.

Овдашњи малишани биће у прилици да још једном виде и велики анимирани хит „Господин Пибоди и Шерман“, који је до недавно био најбољи биоскопски филм о пасу који говори и најпаметнији је на свету.

Шерман је дечак кога је Пибоди усвојио. Јер, ако дечак може да усвоји пса, зашто пас, при томе најпаметнији пас на свету, не би могао да усвоји дечака? Када се у причу умеша и времеплов Вејбек, почиње несвакидашња авантура најдаровитијег пса на свету и мало мање паметног дечака на путу кроз историјучо вечанства.

Неколико филмова овогодишњег „Кидс феста“ посвећени су и предшколској публици – то су „Солан и Лудвиг“ и „Олсен у великој невољи“.

„Солан и Лудвиг“ је прича о свраци и јежу, који превазилазе своје страхе да би спасли пријатеље, с елој Б ожић.

Божић се приближава, а нема снега. Мали јеж Лудвиг је много тужан, волео би највише на свету да снег коначно почне да пада. Невероватни изум Реодора Фелгена, највећи топ на свету који избацује снег, доспева у погрешне руке – уредника локалних новина Фри-

ФИЛМ „БЕЛА И СЕБАСТИЈАН“ ГО ВОРИ ОПРИЈАТЕЉСТВУ ДЕЧАКА И ДИВЉЕГ ПСА

улози у култном филму Здравка Шотре, „Лајањена звезде“.

У краткој поруци упућеној посетиоцима фестивала позвала је другаре у биоскопске сале и уживање у чарима великог платна и мириску омица.

- Одлазак у биоскоп је доживљај,

хладно. Да ли имаш још да завршиш домаћи или смислиш шта да купиш најбољем пријатељу за рођендан! Имаш то време које ћеш провести у другачијем, потпуно новом свету, а понекад филмови оставе утисак који носиш данима са собом, каже Наташа Тапушковић.

ГАЛЕРИЈАС КЦ-А

Новижи воти играчака

Играчке, као и већина предмета, имају свој рок трајања и налазе се у врло незавидној позицији – када их прерастемо, једноставно их одбацамо. Већину њих не могу наследити ни млађе генерације, које имају другачије узор од нас, који служе као модели за савремене играчке.

Старе играчке стога су осуђене на починак далеко од наших погледа, лишене сваке функције – чистећи подруме бацамо их у ђубре, а оне често завршавају по бивљим пијацама.

У сусрету са Орјеном Ђурићем, старе играчке започињу свој живот из почетка, а тај „нови почетак“ крагујевачка публика може видети у галерији КЦ-а, на и зложби „Другижи воти“.

У каталогу изложбе Душан Савић наводи да су обављајући нову функцију, играчке спасене од губитка исте. Аутор им додељује и нове улоге сак ојмасехр аброне се.

- Првобитно смишљене као оличење одређених производа поп-културе, у Ђурићевим радовима се смело исмевају конзумеризму и површним идеалима којима је модерно друштво индоктринирано. Схватиле су озбиљност ситуације, осетиле су како је бити одбачен. Сарађују заједно без обзира на своје порекло (made in China, made in France), намену (пол и узраст) и стање у ком су спасене. Супермен нас сада подучава рециклажи док је Барбика проговорила гласно о штетности брзе хране. Можемо ли лакше схватити критику него од оживљених играчака којима смо се некада толико дивили и са којима смо сате проводили уи змишљеним световима зк ојихс амипо тичу, к ажеД ушанС авић.

Орјен Ђурић, рођен је у Загребу 1987. године. Похађао је средњу техничку школу за пејзажну архитектуру и унутрашњу декорацију дрвета, смер дрворезбар. Дипломирао је на факултету примењених уметности у Београду 2012. године, смер Анимација, у класи професора Растка Ђурића. Аутор је многобројних графита и мурала у Београду и региону. Живи и ствара у Београду.

ОРЈЕНЉ УРИЋ-К ИНДЕР ИЗМЕНАЉЕЊЕ

ИЗЛОЖБА ЛИКОВНИХ РАДОВА ИО БЈЕКАТА

Кроз слојеве атеријала

У галерији „Мостови Балкана“ остворена је поставка ликовних радова и објеката Петра Гајића, под називом „Драма - интакта“. Овај уметник кроз предмет долази до његове супстанце, уочавајући да је вредност предмета конзервирана у енергији његовог материјала. У винилу, пластици, даскама, нагорелом деблу или деловима дрвета који су некада били грамофонска плоча или столица, очувана је способност деловања. Они преузимају улогу ликовног средства, једнако као што је то и боја, акрил, која је у овом случају само један од материјала.

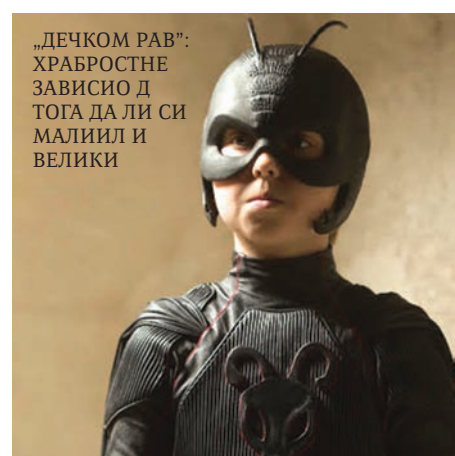
У каталогу изложбе Драгана Ковачић наводи да стваралаштво Петра Гајића припада просторима који повезују свакодневно и пролазно са универзалним. Можда би се могло утврдити како релације између ових крајности представљају једну од основних тема уметности, односно како се кроз уметнички чин тежи препознавању, преобликовању и тумачењу непосредног искуства коме се дају опште и непролазне редности.

- Нове везе и значења настају када се материјали додирну и покрене њихова унутрашња енергија и спољашње међусобно дејство. У том тренутку започиње одређена радња. Сваки рад представља целину за себе, у формалном и садржај-

ном смислу. Истовремено, радови функционишу као отворени системи који се усложњавају и дограђују, јер основни поступак подражава стално генерисање акције и силе, ниједна радња није закључена и коначна, каже Драгана Ковачић.

Сваки покушај критичара да успостави паралеле између ових ра-

„ДЕЧКОМ РАВ“: ХРАБРОСТНЕ ЗАВИСИО Д ТОГА ДА ЛИ СИ МАЛИИЛ И ВЕЛИКИ

манда Плесена који само размишља о обарању рекорда у производњи снега. Лудвиг и сврака Солан удружују снаге и покушавају да исправес твари.

Иначе, сви филмови биће приказани у биоскопу „Синеплекс“, у ТЦ „П лаза“.

М. ЧЕР

дова-објеката и ликовних форми које су као колажи, асамблажи, па чак и енформел, познате из уметности модерне, одвео би у погрешном правцу. Гајићево искуство је сасвим особено. У формалном смислу оно претпоставља продирање кроз слојеве атеријала.

Петар Гајић рођен је 1965. године у Шапцу. Дипломирао је на сликарском одсеку ФЛУ у Београду, у класи професора Славољуба Чворовића. Запослен је на Високој струковној школи за васпитаче у Шапцу, на месту професора за предмете Методика ликовног васпитања, Медијска и визуелна култура и Луткарска радионица.

Ово му је прва самостална у Крагујевцу, а до сада је учествовао на преко 80 групних жирираних изложби у земљи и иностранству. Члан је УЛУС-а од 1992. године, као и Екслибрис друштва. Изложба радова Петра Гајића у „Мостовима Балкана“ трајаће до 22. октобра.

М. Ч.

ПАДАЈУЋАХ И ПЕРПРОДУКЦИЈА

Народна библиотека „Вук Караџић” почетком октобра објавила еча кпект новихна слова. Међу њима роман „Усне ћуте” Ђузепине Вале Иноћенти, која је добила златну награду у категорији поезије „Весела довица”

После кишног пролећа, лета и преживљиве септембарске кишнице сачекао нас је, из заседе, октобар – кишом нових књига. Сустизући Сајам књига, Октобарске свечаности, разне различите пригоде и параде, јубилеји и бербе су учинили да издавачи коначно схвате, оно Десанкино, да „немају више времена”. Кад би октобар потрајао за писмену реч не би било зима.

Општим издавачко-климатским променама придружила се и Народна библиотека „Вук Караџић” са пет (!) нових наслова: нетом изашло дневничком прозом Зарије Д. Вукичевића „Трагична деветсто петнаеста” (Дневник повлачења кроз Албанију); студијом ауторки Татјане Суботић Голубовић, Душице Грбић и Виолете Јовичанца Петровић, као пропатним издањем манифестације „Језик и писменост”; романом италијанске писатељице Ђузепине Вале Иноћенти „Усне ћуте”; избором есеја и приказа Александра Б. Лаковића „Дневник стихова” (Прикази срп-

Књижнак иша

ске песничке продукције 2010 – 2012. година) и књигом кратке прозе Братислава Милановића „Приче из тарафе асцикле”.

Како су наведене књиге успеле да угледају светло кишног дана? То само знају запослени у овдашњој Библиотеци (и директор, наравно).

Седма књига Ђузепине Вале Иноћенти, роман „Усне ћуте” добио је назив по чувеној мелодији из опере „Весела удовица” (1905), мађарског композитора Ференца Лехара. Он има све одлике сентименталне, исповедне прозе у првом лицу, али тек само разрешење – крај романа, открива да се ради о фик-

цији, коју ауторка због емпатичних резултата уметно и волшебно скривао дечи таоца.

Кроз развој пријатељства две жене различитих старосних доба, али повезаних патњом и сапатништвом, одвија се главни ток радње овог оптимистичког романа са хепиендом. У позадини главног тока, као места одигравања, осликани су градови Торина и Крагујевац, са свим својим економским и цивилизацијским везама.

У другом делу романа главна јунакиња игром судбине долази у Крагујевац, у којем поново среће „изгубљену у непрежаљену љубав својих вода”.

Приповедање Иноћентије је потпуно у пределима дубоких осећања, продетно кроз сита и ушице интроспекције, индивидуалних искушења и зебња, окренуто ка природној чежњи ка будућности, љубави и душевном спокојству. И парадоксално, као што је уосталом и сам наслов Лехарове „Веселе удовице”, иницијацијско разрешење се налази у самом саживању са тоталитетом, прихватању укупности мак акваб ила.

Ђузепина Вале Иноћенти искрена је заљубљеница у Србију и град Крагујевац. Она види у људима нашег града оно чега ми нисмо свесни. Због тога и због непатвореног оптимизма којим гране „Усне ћуте”, њихтр ебапр читати.

Иначе, овај роман превела је Ксенија А. Цић.

Р. ШАРЕНАЦ

АКАДЕМСКОП ОЗОРИШТЕ

Ускоро Вилијева озда

У години обележавања 450. годишнице рођења Вилијема Шекспира, у веома занимљивом, комичном, динамичном и врло захтевном позоришном облику, срећу се јунаци највећег драмског писца – Хамлет, Магбет, Титанија, Отело, Ричард Трећи, Гертруда, Фалстаф. Сви ови ликови срећу се у представи „Вилијева гозба”, која се припрема у Академском позоршту СКЦ-а, а чија премијера је заказана за петак, 17. октобра, на сцени ПМФ-а.

Аутор ове пародично водвилске комедије карактера са жедењем, пијењем и убијањем је драмски писац Младен Поповић („Сан по-

следње Виљемове ноћи” или „Вилијева менаџерија”), а адаптацију и режију представе потписује Мирослав Петровић.

У измишљеном и отуђеном свевременском вртлогу простора води се непрестана борба између краљева и принчева, владара и потчињених, власти и појединца, између црног и белог, између добра и зла.

Магбет је витез краља Ричарда који спрема заверу са краљем Клаудијем и краљицом Гертрудом да убију Хамлета, који са својим слугом Фалстафом бежи на Кипар код Отело и Дездемоне, а све то је замешано и замућено виљемаца и ви-

лама, Обероном и Титанијом из комада „С анлетњен оћи”.

У овој ансамбл представи играју Костадин Стојадинов, Павле Ташић, Нина Недељковић Стевановић, Стефан Павловић, Драгана Милетић, Марко Маринковић, Драгана Перовић, Драгољуб Димитријевић, Милена Јовић, Марко Радојевић, Николина Бојовић и Невена Павловић.

Аутори сценографије су Давид Живковић и Немања Игњатовић, композитор је Ђорђе Ђирковић, музички супервизори су Катарина Лазаревић и Лазар Јагличић, док је за изреду костима задужена Марија Гавриловић.

КРЕАТИВНИЦЕ НТАР „СУПЕРМАМА”

Глума, цртање, писање

Креативност представља вештину која се може вежбати и развијати као свака друга. То добро знају у Креативном развојном центру „Супермама”, зато су и одлучили да крагујевачким малишанима ове јесени понуде читав низ различитих радионица у оквиру којих ће, уз помоћ искусних професионалаца, моћи да пронађу свој „талент”.

Професионални глумац и редовни члан ансамбла првог српског позоришта Књажевско-српског театра Ненад Вулевић дружи се са малишанима два пута недељно и кроз глумачке вежбе учи их основама лепог изражавања, дикције, сценског покрета, јавног наступа, сигурности на сцени, и начинима како да адекватно тидљивост.

Ликовну радионицу заједнички воде примењени уметник Алекса Јевтић и дипломирани психолог Љубица Милосављевић. Намена је првенствено малишанима од четири до седам година, а осмишљена је тако да пружи могућност

ДВЕН АГРАДЕУ ЛЕСКОВЦУ

За глумицу и музику

На управо завршеном 50. Фестивалу професионалних позоришта Србије „Јоаким Вујић”, које је одржано у Лесковцу, Књажевско-српски театар освоји је награде у две категорије.

Награда за најбољу глумицу Фестивала припала је глумици Катарина Митровић, а награду за музику добио је Драгослав Танасковић.

На овом Фестивалу Књажевско-српски театар учествовао је представом „Убити птицу ругалицу” по тексту Харпер Ли, у режији Небојше Брадића. У конкуренцији за награде такмичило се осам представа по избору селектора Слободана Обрадовића.

Уносећи младалачку енергију и оптимизам у једну сурову средину, Катарина Митровић, као Скаут Финч у представи „Убити птицу ругалицу”, невинишћу, искреношћу, борбеношћу и животношћу успела је да се у великом ансамблу наметне и оправда своје место, наводи се у образложењу жирија, којим је председавала глумица Ђурђија Цветић.

У образложењу жирија за награду за најбољу оригиналну музику Драгославу Танасковићу каже се да је композитор јасно дефинисао место радње.

Користећи мотиве традиционалне музике америчког југа, композитор је јасно дефинисао место радње, допринео израженом сценском покрету и омогућио исказивање вокалних квалитета глумаца, а изнад свега учествовао у пошртавању атмосфере и емотивног стања ликова, наводи се у образложењу жирија.

Обе награде крагујевачком Театру додељене су једногласном одлуком жирија.

Иначе, у протекле три године на Фестивалу професионалних позоришта Србије „Јоаким Вујић” Књажевско-српски театар освојио је чак пет награда, од којих су три глумачке.

ЕТНОЛОШКОП СТРАЖИВАЊЕ

Предмети и фотографије

Крагујевачки Народни музеј организује изложбу предмета и фотографија са етнолошког истраживања „Поклоници Христовог Гроба” и предмети поклоника који су додати до прве половине 20. века”. Истраживање је показало праксу ходочасништва од 17. до 20. века са територије Шумадије, реконструкцију путева, контакте са другим народима, личне карактеристике поклоника, њихов статус, и однос аједницеп ремањ има.

Од 137 лица и 41 предмета забележених током теренског истраживања изабрани су јединствени

предмети и фотографије предмета које ће бити представљени публици. Изложбу прате фотографије од 1840. до 1940. године и видео записи од 1896. до 1940. године.

Пројекат теренског истраживања реализован је средствима добијеним аконкурсу

Министарства културе Републике Србије.

Изложба ће бити отворена у петак, 10. октобра, у 19 часова, у Кући протe Милоја Барјактаровића. Крагујевачка ликовна публика моће ће ову поставку да погледа током октобра и новембра.

„ВУЛКАНИЗ ДАВАШТВО” НАГРАЂУЈЕ

Ваздух који дише

Два најбржа читаоца „Крагујевачких” биће и овог петка у прилици да својој библиотеци додају занимљив наслов „Вулкан издаваштва”. Реч је о књизи

Еме Чејс „Не тражи ме”, страственој причи о човеку који о женама зна много, али можда не довољно о једној посебној.

Не лажем, не обасијам жене сладуњавим обећањима о заједничкој будућности и убавинајр вијо илед. И трамо шворенимкар шама.

Дру Еванс је привлачан и арогантан, потписује милионске уговоре, а једним осмехом заводи најлепше жене Њујорка. Има одане пријатеље и привржену породицу. Зашто онда седам дана не излази из куће, сам ид епресиван? Г рипзв учик аона ивани зговор.

Кејт је лепа, амбициозна и ништа не препушта случају. Дру није могао ни да наслути да ће са њом пожелети нешто више од страсти. Постао је ваздух који дише и једина жена коју себично и љубоморно жели за себе.

Некада давно, имао сам животи који сам волео. Био је забаван, поуздан, сијуран. Једне ноћи појавила се иредивна шамнокоса жена. Разбила ја је у хиљаду омада.

Роман „Не тражи ме”, Еме Чејс, прогледан је за дебитантски роман године ои зборуса јта „Гу дридс”.

Потребно је да у петак, 10. октобра, позовете 034 333 116, после 10 часова и добићете ову књигу. Добитници ће своје књиге моћи да преузму у књижари „Вулкан”, којасена ласиу Тр жномц ентру „П ласа”.

путописа, као и писање за веб. Поред тога, подразумева и развијање вештина критичког читања и креативног изражавања. Радионице води Марија Обреновић, новинарка недељника „Крагујевачке”.

У оквиру „Супермаме” функционише и својерстан развојни центар у коме су ангажовани психолог, педагог, дефектолог и логопед, од којих родитељи могу потражити савет или одговоре на питања о дечијем развоју и напредовању.

стваралаштва са најразноврснијим материјалима и развијање креативности, моторичких способности, маште, самосталности и тимског рада.

За оне мало старије ту је школица креативног писања. Програм обухвата учење писања састава/есеја, затим књижевних текстова – прича, драмских текстова, песама,

Информације о свим програмима могу се пронаћи на веб страници www.supermama.co.rs, а радионице се одржавају у „Супермама клубу” који се налази у Тржном центру „П ростор”.

ПРВА КРАГУЈЕВАЧКА ГИМНАЗИЈА У КУЛТУРНОМ И ДРУШТВЕНОМ ЖИВОТУ ГРАДА ИЗМЕЂУ ДВА РАТА (30)

Прилог за ђачку исхрану дала и краљица Марија

Пише **Дејан Обрадовић**

Тешке последице рата, сиромаштво и велики број сирочади међу ученицима обележили су неколико првих послератних година у раду Гимназије. У марту 1919. у Гимназији је било 233 ђака чији су родитељи погинули или умрли током рата и још 228 ђака, који су били сиромашно стања, што је заједно чинило 36,02 посто укупног броја ученика. Обично је признавано да бар пет процената ученика преживљава тако што послужује по кућама (42–50 ученика), али је тај број повремено растао и до десет посто.

Изасланици на матурским испитима реално су запажали стање ученичког здравља и анализирали узроке који доводе до неразвијености тела и духа („Због недовољне исхране и рђавих станова физичка развијеност код већег броја ученика је доста слаба. Духовна развијеност је осредња“; „знатан број ученика станује у становима који су у погледу хигијенском веома рђави“; „има доста ученика који станују по околним местима“).

Три године касније слика је била готово иста: „...пада у очи висина раста, али у исти мах и онај хабитус врло неутешан: висок раст, повијена плећа, угнут грудни кош, јака мршавост, боја лица нездрава“...

Изасланик Никола Ракић запазио је да су ученици сиромашно одевени. Сматрао је да на ово утичу неповољан положај сеоског живља, слаба и недовољна исхрана ученика са села, а нарочито то што по неколико ученика станује у нездравој соби. У погледу васпитања запажено је код највећег броја „одсуство најмањег појмања учтивости“. Око 105 ученика је становало по околним селима

(1930/31), што је представљало једну десетину њиховог броја.

Због великог укупног броја ученика, формирана су одељења која су имала и по 60 ученика. По процени министровог изасланика Николе Ракића, у школи је постојало девет учионица које у погледу смештаја, кубатуре и осветљења представљају стварну и сталну опасност по здравље ученика и наставника.

Директор Ђурчић тражио је од разредних старешина да обрате нарочиту пажњу на ученике који болују од плућних болести, да би се изоловали од осталих ученика. Најчешће болести код ученика биле су туберкулоза, шарлах, тифус, грип и дифтерија, које су добрим делом биле повезане са нездравим животним условима.

■ Вачка трпеза

Пред почетак рада 1919. године министар просвете Љубомир Давидовић је 28. јануара наредио да се у споразуму са општинским и окружним властима установи ђачка трпеза. Да би се то покренуло, директор се обратио за помоћ Окружном одбору. Министарство је 16. априла 1919. послало расписе о уређењу и правилима за пријем у ђачку трпезу, а три дана касније, 19. априла, обавестило је Прву гимназију да је Министарство финансија пристало да отвори кредит од 6.000 динара за ђачку трпезу.

Трпеза је мењала локације, а у њеном раду су посебан удео имали управник и магационер, изабрани међу наставницима, али није одмах заживела, иако је за њено постојање било пуно разлога. Већ у октобру 1920. Наставнички савет је укинуо трпезу, јер није било просторија ни особља за њен рад.

У јесен 1928. приликом систематског прегледа запажено је да су деца услед слабе хране „мршава, бледа и жлездичава и веома често са плућним катарима и стомачно цревним оболењима“. Школски одбор и Дом народног здравља обезбедили су сваког јутра по 0,2 литра млека и 100 грама хлеба за 86 основаца. Оснивањем друштва „Шоља млека“ оно се укључује у ову акцију, па је почетком 1932. доручак и ручак добијало 160 ученика.

Од 1. новембра 1929. године 76 сиромашних гимназијалаца добијало је свакодневно бесплатан доручак: шољу млека са парчетом хлеба, о трошку Школске поликлинике. За ту сврху је иницирано оснивање добротворног друштва „Шоља млека“, 14. јануара 1930. Школска поликлиника је установила своју ђачку трпезу у којој су бесплатан ручак добијали сиромашни ученици свих крагујевачких школа. Њен опстанак помаган је прилозима грађана и установа, а налазила се под патронатом краљице Марије и краљевића Андреја.

У корист ђачке трпезе је 18. јануара 1930. године приређен заједнички концерт свих средњих и основних школа у Крагујевцу...

Ђачка трпеза Школске поликлинике почела је рад на дан своје славе Св. Андреја Првозваног, 13. децембра 1932. године. У њој је бесплатан доручак добијало око 190 ђака свих школа у Крагујевцу. Да би се скупили прилози за ђачку трпезу, коју је организовао Дом здравља, млађи наставници и наставнице Гимназије су 14. марта 1933. ишли кроз одређене улице и прикупљали прилог. Том приликом су сви наставници градских школа скупили укупно 7.608 динара.

Прилоге за ђачку трпезу дали су школске 1932/33: краљица Марија Карађорђевић (2.500 динара), Краљевска банска управа (8.000), Општина града Крагујевца (10.000), Мушка реална гимназија (2.500 динара), Управа Обласног одбора „Јадранске страже“ (1.100 динара), Друштво „Потпора“ (500), Француско-српски клуб (200), Женско друштво (200), многи учитељи, трговци и други грађани. Чист приход са светосавске прославе 1938. у износу од 1.019,50 динара предат је Дому народног здравља за ђачку трпезу.

■ Екскурзије и излети

Васпитна, научна и забавно-поучна улога екскурзија била је усклађена са потребама ученика за здравом природном средином и важношћу кретања. Њихова структура може се сагледавати из бројних школских извештаја. Ако за основу узмемо појединачне наставни предмет, екскурзије су претежно биле: а) географске,

б) јестаственичке (природњачке), в) историјске, г) геолошке, д) комбиноване.

Најчешће су организоване комбиноване екскурзије које су садржале по неколико циљева, везаних за више наставних предмета. По свом трајању могу се поделити на краће излете (полудневни и дневни) и екскурзије у трајању од два и више дана. Одредишта излета била су везана за подручје у близем окружењу Крагујевца, пре свега занимљива села (Петровац, Доња Сабанта, Жежељ) Један део излетничких активности обављан је и у граду, посебно у Војнотехничком заводу.

Дводневне екскурзије су и даље остале везане за шумадијско поднебље. У априлу 1921. ишло се до Рековца, док је јестаственичка екскурзија седмог разреда, са циљем минералних и геолошких посматрања на терену имала трасу Крагујевац–Црни врх–манастир Јошаница–Јагодина–Крагујевац.

Пројектовање и вођење екскурзија било је препуштено наставницима школе. У првих неколико година то су били Сретен Петровић, Милутин Петковић, Милан Антоновић, Димитрије Савовић, Стеван Јовановић, Петар Стокић, Драгомир Марковић, Драгољуб Зекавица, Алекса Веселиновић.

На основу правила о ученичким екскурзијама средњих школа, донетих 13. јуна 1921. године, Наставнички савет је 3. децембра 1921. изабрао одбор за извођење пројектованих екскурзија, који су чинили директор (Т. М. Бошковић) и професори географије, историје и биологије – Илија Павловић, М. Антоновић, Стеван Јовановић и Л. Пантелић.

Да би се поправило понашање ученика у верским објектима, Министарство просвете је 10. октобра 1922. тражило од наставника да скрену пажњу ученицима да приликом екскурзија „не режу своје име на фрескама наших манастира“. Ако до тога дође, забрањено је забраном посета манастирима. Одбор је изнео своје предлоге, који су усвојени на седници Наставничког савета 27. марта 1922. године. 1) Крагујевац – Рековац – Каленић – Крушевац – Крагујевац (нас-

тавници С. Стевановић, Г. Годић и М. Антоновић); 2) Крагујевац – Ђуприја – Сењски рудник – Ђуприја – Крагујевац (Л. Пантелић, Д. Бакић и М. Милошевић); Обе би биле изведене током ускршњих празника. Трећа, најопсежнија, седмодневна, извела би се по престанку предавања и имала би следећу дневну маршруту: Крагујевац – Параћин (ноћним возом) – Подгорац – Злот (преноћиште); Злот – Брестовачка бања – Бор (преноћиште); Бор – Рготина – Вражогрнац – Зајечар (преноћиште); Зајечар (одмор и преноћиште); Зајечар – Вршка чука – Зајечар (преноћиште); Зајечар – Прахово – Радујевац (возом) – Ђердап – Смедерево (лажом) – Крагујевац (дневним возом). За њено извођење били су задужени професори С. Јовановић и Л. Пантелић.

Када је одобрен пројекат екскурзије Душана Павловића за Дубровник, издато му је из школског фонда хиљаду динара за ненадане потребе, с обавезом да их врати по повратку. На ту велику екскурзију (Крагујевац–Београд–Сарајево–Мостар–Дубровник–Ужице–Лајковац–Крагујевац) пошло се 23. априла 1924. године. Пре тога Павловић је тражио од директора да интервенише код Министарства просвете за помоћ сиромашним ученицима који би хтели да иду у екскурзију и у исто време да реши и то да ли наставници имају право на хонорар.

Директор Милан М. Петровић је 6. априла 1924. упутио Министарству просвете молбу за новчану помоћ сиромашним ученицима и другу суму за хонорар осморици наставника за 12 дана. Није пропустио прилику да се пожали на неравноправан третман своје школе у одобравању кредита за екскурзију: „Част ми је напоменути и то да до сада овој гимназији ни по једном требовану није отворен кредит за екскурзију, иако је ово једна од највећих гимназија, док се другим мањим школама (као нпр. II Крагујевачка Гимназија) у овом погледу више излазило на сусрет. Гимназији је 12. априла 1924. одобрена екскурзија и одређена помоћ од 4.000 динара.

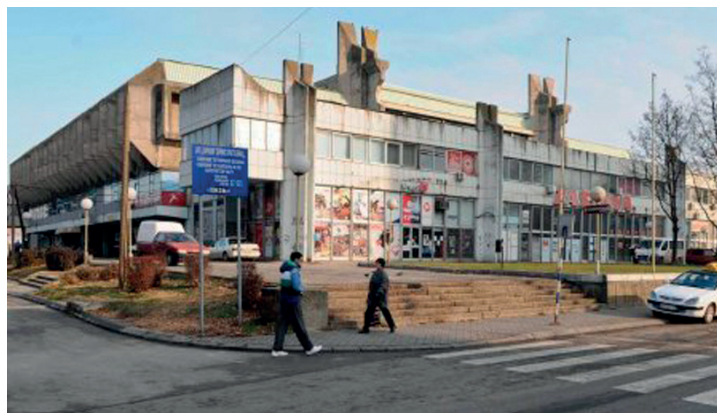
Наставиће се

ДОГОДИЛО СЕ У КРАГУЈЕВЦУ

Приредила **Лела Вујошевић**

гелмично користиће иодашке из Лексикона Крагујевца

Пре 36 година: 12. октобра 1978. отворена је спортска хала „Језеро“. Грађена је као вишенаменска градска дворана, по пројекту архитекте Верољуба Атанасијевића, а пројектант конструкције био је инжењер Томислав Мишулић. Лоцирана је на уласку у градско језгро, у оквиру Спортско-рекреативног центра „Језеро“.

Поред арене са трибинама за 4.000 гледалаца, изграђен је мотел са пословним просторијама. То је прва дворана у Крагујевцу у којој су се одржавала такмичења у рукомету, кошарци, боксу и осталим малим спортовима. У хали се организују забавне, политичке и културне манифестације. Осамдесетих година у хали „Језеро“ радила је и популарна дискотека.

Пре 118 година: 1896. године штампана је најстарија разгледница Крагујевца. Разгледница представља панораму града и штампана је у типографској серији српских градова у штампарији Самуела Хоровица у Београду. Издао ју је београдски

књиџар Велимир Валожић. Разгледница припада хомолитографској серији, а цртеж Крагујевца, са украсним оквиром и вињетом од стандардних типографских декоративних елемената, вероватно је радио Владимир Тителбах, познати илустратор с краја 19. века.

Разгледнице о Крагујевцу до 1914. издају београдска Књиџарница „Рајковић и Ђурковић“, књиџар Моша Коен, Краљевско-српска државна књиџара Неше Н. Стојановића и крагујевачки издавачи, међу којима фотограф Љубиша Ђонић, књиџар-дуванџија

Илија Ђ. Анастасијевић, државни књиџар Војислав Спалаковић. Коришћени су мотиви: Главна улица, Милошев венац, хотел „Таково“, Горњи парк, Стара црква, Нова црква и друго. Разгледнице су биле у боји, једном тону или црно-беле.

**ШУМАДИЈСКЕ
ПРИЧЕ**

Владимир Јагличић

Само возач

Пише Владимир Јагличић

ТОЛИКО пута се на примеру својих пријатеља официра осведочавао у каприциозну свеуништу распојасаност удатих злоћки. Један од њих је, после серије таквих догађаја, дошао у канцеларију и просвирао себи метак кроз уста, из службеног пиштоља. Другог је, расејаног и необазривог, на смрт ударио ауто, испред касарне. Трећем се распрело срце, што од набреклог стомака и високог притиска, што због жене, распусне и немилосрдне канџијаре којој је све што је имала било мало - и није се зауставила док њен муж није постао балон у којем је срце прснуло и крв ударила на уста. Четврти је чекао да синови одрасту, а онда се развео и почео да живи са неком распуштеницом. Синови су га се одрекли, стали су, наравно, на страну мајке, али и она и он знају да је дочекао, после тридесет година мучења, да доживи десетак година мира, јер га је нова жена држала као мало воде на длану. Због добре пензије, наравно, коју је ускратио бившој жени. Свака жена воли сигурност. А сваки човек воли да га жена због нечега воли. Макар и због пара. Пети се од жене отпадио на имање у селу: тамо гаји руже, има диван врт. А недавно је засадио и шљивар. Гаји, разуме се, и пчеле. Жени је оставио не само стан, него и читав град. Она презире блато и земљу, и мрзи до подне саму себе, а од подне читав свет, јер нише не може да шиканира мужа.

И, ето, то сам слушао од великог ратног хероја и чувара границе. Стекао сам угисак да је овде побегао од жене, како би у рату, а на миру, чувао успомену на убијену ћерку. Тај рат је за њега одавно био некаква проширена породична ствар. Потпуно лично питање, за које се обучавао у касарнама и на војној академији, на теренима и полигонима. Дошло је време да покаже свету шта је научио, да командује градом и брани границу од нападача. Мислим да није веровао у победу, колико у лично превладавање општељудског пораза. То је некаква свакодневна борба, са све већом дозом улагања себе у ништа.

Лично питање, двојбој. А општа кретања су некакав ток са којим учесник у бици нема суштинску везу. Он мора да наметне себе хуци сваког надоласећег таласа. И он је то чинио, сваког дана, док су људи око њега гинули, док су се зграде рушиле. Нешто у њему живело је и даље, он је нешто зидао у спаљеном ваздуху, од ваздуха самог. И где - претварао у материју присуства, можда и опстанка. Примећивао сам да не чини нагле покрете. То је његову причу, мада одавно нисам знао о чему тачно говори, чинило уверљивом и опасном. Тај човек никуда и никад није журио, знајући да ноћ, понекад, уме бити бескрајна.

ГОВОРИО је да га је у рат исплатила женина клетва. Она га је, повремено, клела, нарочито у време беспарице. Наравно, није требало да се уда за њега, имала је бољих прилика. Није требало да оде из Београда у места његовог службовања и да се потуца по различитим босанским, македонским и црногорским варошицама. Све би то, у једном загрцнутом даху, измешаном са псовкама и клетвама, прескочила и враћала се у младост када га није познавала и кад јој се све чинило лакшим. Преко двадесет година заједничког живота прешла би као да су непостојећи трен, а онда би досула варницу најружнијих жеља о његовој будућности: да добије неизлечиву болест, да се отрује, да га стигне Божија клетва, да падне од можданог удара и сурва се у сопствен понор.

Говорио је да је овде остао сам против свих - против Шиптара, против Америкаца, против читавог света који нишани и жели да га убије, против властите команде која такође жели да га смакне, јер је продала Косово Американцима, против војника којима је доста ратовања и који беже са попршта, против камена и тла земље која више није наша, али да му најтеже пада што ратује против сопствене породице која га никада није разумела и која не може да га разуме, јер сваки његов војнички успех види као нови сопствен пораз

А, ипак, говорио је, још увек дишем и све док дишем, морам да носим ово тело и униформу на њему, као да су срасли. То није питање части, то је одавно питање нагона, а можда и инертног докрајчавања онога што је започето и не може се преусмерити. У овом граду, на ивици света, заробљен је свет. У овом човеку, на ивици понора, заробљено је човечанство.

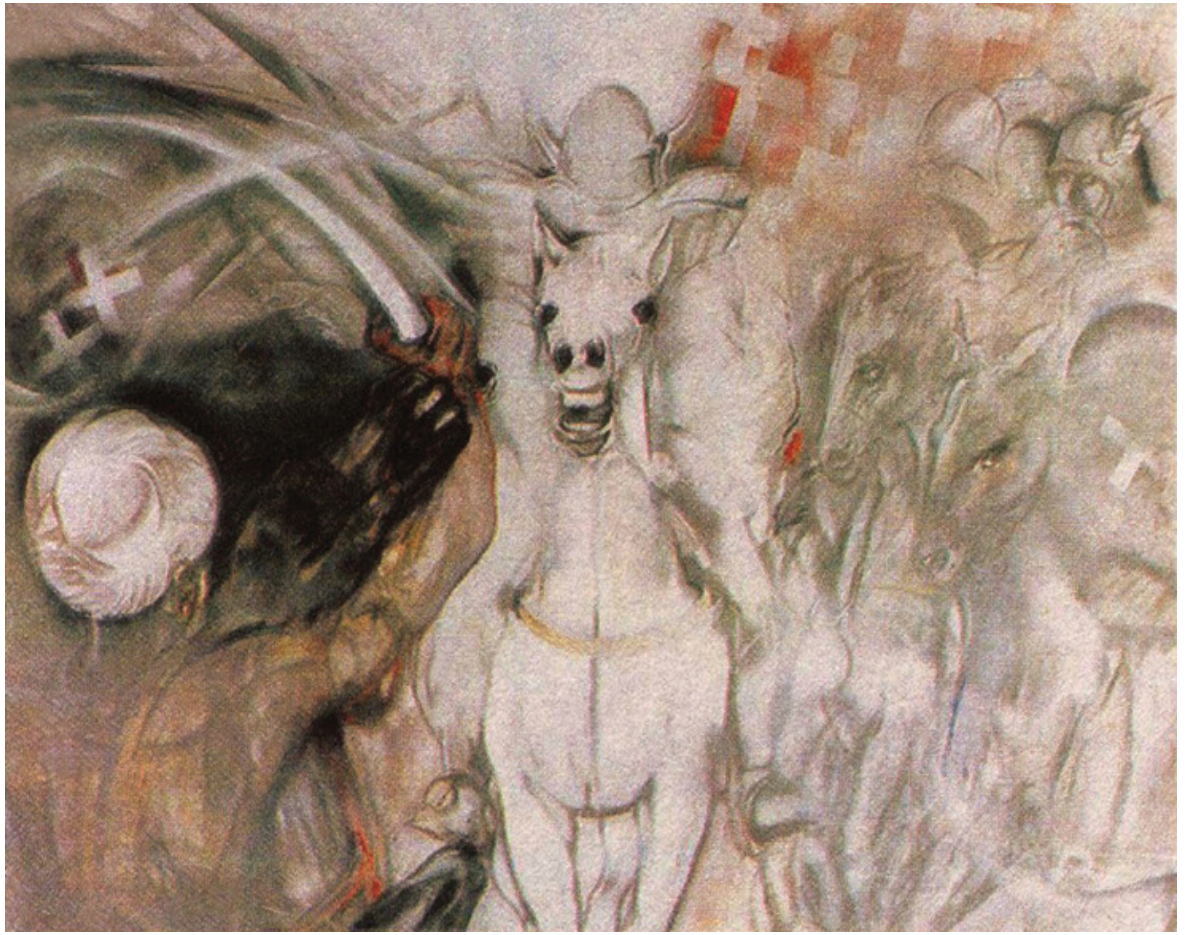
Али, он уопште није говорио о свету и човечанству. Говорио је о томе да га се сопствена жена гадиле, али да то није за њега ништа ново јер се и он сам одувек гадно сваког другог бића, сваког додира, чак и покушаја контакта. Говорио је да пати од свих мушких болести, почев од простате до трњења у ногама и надимања, које су ноћу узроковале облаке гаса у спаваоници. Његова жена би га истеривала из собе да спава у предсобљу, како би могла да дише пуним плућима. Врећала га је најгорим могућим именима које познаје српски језик, називала га наказом, и моралном и физичком, никад не увиђајући да и сама стари и претвара се у лешину, придиковала му је за сваки сувишни килограм, зато што је ћелавио, или морао на свака два до три сата у клозет, да мокри, због набубриле простате коју није могао да излечи.

Хиљаде пута је морао да чује њено вајкање да је у младости пропустила много боље прилике и да се покајала што се удала за њега. Те придике су слушала и његова деца, срећом огуллала, нису обраћала пажњу, то је за њих било нешто као кућни биоскоп. Уосталом, он је више од пола године проводио на терену и тада би се жена свађала са децом и кукала на њега у његовом одсуству. Гадиле се и ручкова, гадиле се да увуче веш у машину и да га простре по жици, а смислом живљења је сматрала повремене годишњице и женска окупљања у кафани, када би се све жене напиле, подигле руке, ломиле флаше и певале у глас најгоре кафанске песме, или суботњи излазак, опет са колегиницама или другарицама, који би се завршили у длаку исто. Сутрадан, после ноћног изласка, била би дупло грузнија и тежа, али бар није чантрала, него би читав дан проводила на каучу, полубудна, полумртва, тешко дишући и говорећи како ће умрети.

ДА ЛИ САМ добро разумео: он је бранио државу која се распада, а све време је говорио о породици која се није распала, све док ју је он бранио, како је и колико могао. Али, и држава и породица су се распадале. Он је имао илузију да је породицу очувао, све док нису дошли муџахедини и убили му ћерку, оставивши јој срам самоубиства на терету душе.

Сада, све су илузије докончане - разуме се, и син и супруга су још увек тамо, негде, можда безбедни, можда на мети, он то не зна, али ипак се један свемир срушио. Један се свемир увек сруши кад смрт гази преко реда, као да бира за човека највећи могући бол. Овај човек изван бола више није могао да изађе. Али, он је и даље бранио оно што се не може бранити и у томе је успевао. Као да је неко начео рану, а он забио нож до краја и оголио кост, само да би се уверио да та кост постоји; а док она постоји, постојаће и место. То што је месо кржавило, њему није сметало. Тачније, није дозвољавао да се види колико смета здравоме покрету.

А можда је сва та прича о личним невољама само некаква маскарада. Његов израз лица одавао је умор. Није говорио, шаптао је, и једва сам успевао да скупим смисао онога што би рекао. Мислим да је све време говорио за себе и због тога је ова бесмислена исповест имала смисла. То ме је плашило: шта ће рећи онда када ми се

истински буде обратио, преставши да свој личне рачуне? Одговори шуштање завесе, на отвореном прозору. У соби изненада захладне.

Он рече нешто што нисам најбоље разумео - да су људи проклето слични, али да смо ми резултат неке непознате жртве. У нас није уложен само напор да се у родницу штрцне довољан број сперматозоида, него и један сувишак љубави, али да тај сувишак може да се поколеба, или да га се онај који га је удахнуо одрекне. Онда настају тачке супротстављених светова, али оне су зачете у истоветној тачци слагања, било да потврђују или поричу оваква стајалишта. То порицање је увек тамо. Ноћ као да му је давала за право.

И како су само ти људи лукави, рекао је. Не мислим на то да су другачије вере, или обичаја, иако су њихови обичаји нека врста заостанка за еволуцијом људског друштва. Замислите те зидове које подижу око кућа, као да су утврде, иза којих се одиграва непозната епопеја суровости над укућанима, над женама и децом. Хајде да то занемаримо. Да занемаримо зарове којима забрањују лица својих кћери, или игле којима се боду њихови дервиши. Нека све то иде дојавола.

Али, они имају рефлексе животиња. Људска бића, али неодмакла далеко до статуса животиње. Ако је један од њих сам у гомили, можеш на хлеб да га месиш. Али, ако их је двојица, истог тренутка постају држава за себе у коју више не можеш да уђеш. Кад су већина - тешко мањини! Тако се понашају и пацови. И свиње. Истог момента почиње ширење, као експанзија отровне материје која се не да зауставити. Заузимају простор, одузимају време, уништавају успомене, затиру човека, породицу, напакон и народ. Њихов кунети наталитет је у директној служби најгорих расних теорија за које је Хитлер мало дете.

А и такве људе, јер они су, ипак, људи, морали смо прихватити. Морали смо да заволимо њихову шикану, претњу, њихове све шире поседе који су задирали у сваку туђу кућу Морали смо да заволимо њихова силовања. Њихова набадања на флашу. Њихова вађења органа на телу живог човека. Никада животињска свест тих људи није схватила да то, у ствари, чине себи самима. Да то чине свету у којем живе, ширећи безгранично, поље битке. Јер, поље битке одавно није Косово. Поље битке није више ни у нама самима. Поље битке је све што је постојало, све што постоји, и све што ће постојати.

ЧОВЕЧАНСТВО миленијумима дограђује слику о једном човеку, оном истом кога убијају други људи. То са српским и шиптарским питањем нема никакву везу. На позорници су се променили глумци, и то је све. Али, шта је онда решење? Решење је да решења нема без трагедије. Решење је мој пиштољ и метак у мом пиштољу. Али, када ћу да загризем цев свог пиштоља, то је питање моје слободе и њу нико нема право да ми одузме.

Говорио је о томе да њега чувају наоружани Шиптари, домороци, јер у њих најви-

ше има поверења. Они су схватили, неки од њих барем, да им је лојалнији од сваког другог Шиптара. Они га чувају. Да су то схватили наши руководиоци, могли би да одрже Косово војке вјекова. Шиптари су схватили нешто најважније, а то је - верност. Чему? Или коме? То је потпуно небитно. И ја разумех да сав напор овог човека иде из његове унутрашње борбе која се прелива у спољни свет, тамо га плави и натапа неким чудовишним болом, али и љубављу. Да се из љубави према свету једино могу и чинити надљудске, можда и нељудске, ствари. Равнодушан човек не предузима ништа, а љубав покреће ствари и дела, не питајући за цену.

Он је успео оно што читави тимови преговараца никада неће успети - саживео се с народом који му се подчинио, прихватио његову муку и начинио слободну територију којом се управља по етичким и четничким законима. Тог трена схватих колики сам уљез. Једино нисам знао да ли сам уљез осуђен на смрт. Допустио ми је да схватим ужас који ме надвисује као да ће се сваког трена на мене обрушити.

ОДЈЕДНОМ схватих да он овде говори, пред случајником, нешто што можда никада и никоме није говорио. И да речено не може и не сме да напусти ову просторију. Зашто? То нисам могао да докучим. Али сам претпостављао да ми овакве, можда небитне и глупе, али ипак страшне тајне говори неко ко би ме најрадије убио, али да то одлаже, јер можда и неће непосредно да прља руке на некоме ко једва да је ишта схватио, па и то у најгорем тренутку свог живота.

- Ја сам само возач - прошаптао престрављено и не знам да ли ме чуо.

Али чуо ме, јесте. Јер је одсутно гледајући преко мене у хотелски зид исписан безобразним графитима попут "Овде сам туцао Јелку", или "Још једна рецка", или томе слично, а са нацртаним пенисима и вагинама у ерекцији, или са упразно уписаним именима и надимцима оних који су овде спавали, ко зна када, и о чијем трошку, рекао, тихо и непоречиво:

- Па и они су само возачи...

Нисам, неколико тренутака, знао о коме говори.

- И они само доведу машине, истоваре свој товар, побију пола града и возе натраг, у базу. Сви само раде свој посао и то тако да се цивилизација темељи на заједничком људском животињству. Утоварују, истоварују, довозе, одвозе, секу трбух, ваде срца и јетре, продају их болницама, закопавају мртве, слушају урлике живих и рањених, гледају преко нишана, запињу орозе, јурцају безглаво тамо и амо, стоје у редовима за порције, хлеб или кромпир, тргују хашишом и хероином, а све то, и све њих - неко превози. Један велики, страхан, светски и космички, возач. Питање је кад ће тај неко престати да вози, да испоручује, утоварује, истоварује, сече, вади, јурца. Кад ће тај светски Фанђо, већ једном, одустати? Или се бар запитати: а зашто ја? Зашто баш ја? Или - зашто и ја?

СКАНДИНАВКА

252 НАША КОШАРКАШИЦА РОЂУ КРАГУЈЕВЦУ

КОЈЕ СЕ МОЖЕ НАПЛАТИТИ	ДРУГИ ВРАТНИ ПРИЉЕВ					
"ЈУГОСЛОВЕНСКА НАРОДНА АРМИЈА"						
СУДИЈА У ПОДЗЕМНОМ СВЕТУ (ГРЧ.МИТ.)						
"ЛАКЕ ПОМОРСКЕ СНАГЕ"						
ЕЛИЗАБЕТА КРАЉЕ						
ГРАД У ИРСКОЈ, КОД ДАБЛИНА						
СИМБОЛ АСТАТИНА	КОЊАНИК, ПРИПАДНИК КАВАЛЕРИЈЕ					
ИМЕ ПЕВАЧА ЦЕГЕРА	ВЕСТ, НОВОСТ		РУСКИ КЊИЖЕВНИК НИКОЛАЈ	СКЛАДНО ПОНАВЉАЊЕ ТОНОВА	ХРИШЋАНИН КОЈИ НИЈЕ КАТОЛИК	НАША ФОЛК ПЕВАЧИЦА
СТАРО ИМЕ ГРАДА БЕРАНА У ЦРНОЈ ГОРИ						
ЗИМЗЕЛЕНИ ГРМ, ДВОР						
"ОБИМ"	САБЛАСТАН					
	БАЗНИ, ОСНОВНИ					
ХВАЛИТИ, УЗДИЗАТИ						
ИМЕ ПЕВАЧА ИСЛАМОВИЋА		КОЈИ ПРИПАДА МЕНИ	ДВОСТРУКИ АМИН (ХЕМ.)			
БЕСПОСЛИЧАРЕЊЕ				ЛЕСКОВАЦ	МАЛИ ПЛАМЕН	
ЈЕДИНИЦЕ ЗА ЕЛЕКТРИЧНИ ОТПОР		ГРАД НА ФИЛИПИНИМА	СИМБОЛ БРОДОЛОМА			
ДЕВИЦА У ХРАМУ БОГИЊЕ ВЕСТЕ						
УНУТРАШЊИ ЖИВОТ ЛИЧНОСТИ				"ВИСИНА"	РАНЕ НА КОЖИ УСЛЕД ОЈЕДАЊА	
СУСЕДНА СЛОВА АЗБУКЕ		ОСТРВО У ТИМОРСКОМ МОРУ	ИМЕ ГЛУМ, ТАРНЕР			
	РУСКИ ФУДБ. КЛУБ ШТАВЉЕНА ОВЧИЈА КОЖА					
АЗИЈСКА ДРЖАВА, ПЕРСИЈА		ГЛУМАЦ ЦЕКИ	ЈОВАНКА ОРЛЕАНКА (ИНИЦ.)			
ДЕЛО ДАНИЛА КИША						
НАША ПОП ПЕВАЧИЦА (УДАТА РАЂЕН)						

ОСМОСМЕРКА

У мрежи осмосмерке пронађите речи из доњег списка. Неискоришћена слова, читана редом одозго на доле, даће име нашег града са слике.

П	О	Т	К	А	П	А	Ј	И	В	А	Д	Л	О	М	Л
Л	И	В	О	Р	Н	О	А	Г	У	Р	П	У	С	О	О
Т	Е	С	Т	Е	Р	А	Д	Т	П	Х	Е	Т	Д	М	Д
А	Г	Н	А	Р	А	Х	О	М	И	Л	О	В	О	И	Б
М	С	К	Ш	Х	Е	Л	И	К	О	Н	О	Д	Р	Р	О
Н	Е	П	О	Т	А	А	О	Д	О	Р	У	Ч	А	К	Ј
И	И	Д	И	К	И	Р	Л	Т	А	Р	Н	Б	Н	А	Н
Ц	А	К	И	Р	Г	Н	Е	Н	О	Ц	И	И	И	И	И
А	Т	Р	О	Ц	А	Н	А	М	О	Р	И	Г	Ц	Р	К
Д	Е	М	А	Л	И	Н	А	Р	О	С	И	Н	А	А	Т
Р	У	С	К	С	Е	Н	Т	Б	Б	Ј	Т	Н	Е	Н	С
А	Р	Г	Е	М	И	Т	А	А	Е	О	У	О	О	Ј	О
Г	И	Р	О	Ј	О	Н	И	Л	Л	В	Ш	Р	В	В	С
Н	П	Н	А	В	А	Р	А	Н	А	П	Л	И	Т	К	О
А	А	Р	И	Л	А	К	А	Н	А	Т	С	О	К	С	Л
В	Л	М	И	К	И	Њ	Е								
А	М	З	Е	Т	И	Л	Е								
А	А	Т	И	Р	К	Р	Ц								
М	А	Р	Г	А	Н	А	Т								
Р	Т	А	Т	А	М	И	Ш								
М	А	С	Н	И	Ц	А	К								

- АВАНГАРДА
- МОЛДАВИЈА
- СЈЕНИЦА
- АЛМА АТА
- МОМИРКА
- СТАКЛЕНА ВУНА
- АНАГРАМ
- НАМЕРНИК
- СТОНОТЕНИСЕР
- АНАЛИЗА
- НИКОЛЕТИНА
- СТРУЈОМЕР
- АНЕМОНА
- ОДБОЈНИК
- СУПРУГА
- АСПИРАНТ
- ОРИГАНО
- ТАМНИЦА
- АУТОЛАКИРЕР
- ОСТАНАК
- ТАТАМИ
- БАНГКОК
- ОТОРИНО
- ТЕСТЕРА
- ВОТСОН
- ПИРУЕТА
- ТРИБУНИ
- ДВОРАНА
- ПЛАТНАР
- ТРИКИНИ
- ДОРУЧАК
- ПЛИТКО
- ТРИТИКАЛЕ
- ДУГОВАЊЕ
- ПЛОЧНИК
- УХОДА
- КИШОБРАН
- ПОДМОРНИЦА
- ХАРАНГА
- ЛЕНШТИНА
- ПОТКАПА
- ХЕЛИКОН
- ЛИВОРНО
- ПРИТКАШ
- РАКЕТАР
- ЛОСОС
- МАЛИНАР
- РЕАЛНОСТ
- МЕДИЦИНА
- РОМАНИЈА

РЕШЕЊА ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

СКАНДИНАВКА: враголан, рума, аба, е, атакер, луталице, осети, ез, призида, бои, амат, ор, арари, респиги, антонија, воал, нут, и, помага, шлагер, ш, теретане, емитент.

БЕЛА УКРШТЕНИЦА: еспањол, кривице, семе, ег, км, лени, ламинат, уцена, и, з, зором, ива, ети, вино, ат, а, искре, нунавут.

ОСМОСМЕРКА: женственост.

АНАГРАМ: малопродајна цена.

СУДОКУ: а) 784-296-315, 236-815-947, 951-743-826, 319-467-582, 842-539-761, 567-182-439, 498-651-273, 123-978-654, 675-324-198. б) 936-287-541, 248-651-397, 157-439-286, 813-965-472, 465-872-139, 729-314-658, 682-743-915, 371-596-824, 594-128-763.

СУДОКУ

НИВО ТЕЖИНЕ: ●○○○

			8	4		5	2
9			7	2	3		
			9				
	8	9				5	
3	7	2	5		8		4
4					7	3	6
1		7	6	8	5		
2				1		7	3
						6	

НИВО ТЕЖИНЕ: ●●●○

6				7	4		2
	9						6
3	2					5	
	7	2			8		9
9				1	2		
8	6						
	5				3		1
				8			
	8		7				5

Мали огласи

ПРОДАЈЕМ улазна хрстова врата 1,5x2,40. Повољно. Тел. 382-421, 065-6903368.

МАТЕМАТИКА, механика, физика – сви узрасти. Часови у току школске године. Студенти (колоквијуми и јануар -2015.). Тел: 034-360-202, 063-77-11-002, Arsic. harsic@gmail.com

ОГЛАШАВАМ неважећом годишњу аутобуску карту број 069623, на име БанковићД раган.

Прошло је годину дана од када нема нашег драгог

ЖељкаМ арића

2013 – 2014.

Недостајеш...
За све што прошло је и све што долази...
Недостајеш...

Твојина јмилији

У суботу, 11. октобра 2014. године, у 11 сати, даваћемо шестомесечни помен на Бозман гробљу

МаријаМ илић

1941 – 2014.

Твоја љубав, доброта, осмех и даље нас греје и снажи за све што време доноси...

Твојина јмилији

Последњи поздрав драгом пријатељу, хуманисти, патриоти, д обртовору

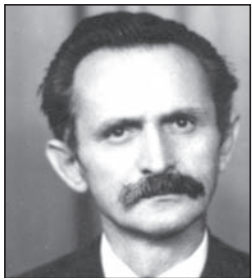

ЈугославуЈ овановићу

Југи

адвокату

ПородицаН икезић

СЕЃАЊЕ

Дана 10. октобра 2014. године навршава се 40 година одпр еранесмр тина шегоца

ЂекићС пасенијаС типе

1974 – 2014.

Сљ убављу, по носоми ту гомчу вамоу споменуна на шегоца.

Његовад еца:

ћеркаБ иљанаи си нМ ирославса по родицама

Сабо лому д ушио праштамосе од на шегв ољеног

ВелимираМ ладихевића

1939 – 2014.

Драги наш Вељо, био си неизмерно поштен, вредан и ведар човек. Несебично си пружао много љубави и доброте, био си наша подршка и снага. Хвала ти на свему што си нам пружио. Недостајаћеш нам заувек.

Сахрана је обављена у четвртак 2. октобра 2014. године на Варошком гробљу.

Твојина јмилији

СЕЃАЊЕ

Прошло је 40 година како међу наман ијена шав ољенама ма

**Ружица
Срећковић**

8. 10. 1974 – 8. 10. 2014.

Заувек хвала за разумевање и несебичну љубав коју си нам пружала.

Чувајуу срцуи ми слимау споменуна в ољену мајкуи ба ку:

Браца, С аша, Љ иљана, А лександар, Јо вана, Христина, Сенка и Мила

ВелимирМ ладихевић

1939 - 2014.

Драги деко, поносни смо што смо те имали, а тужни што смо те изгубили. Твојеср цек уцаћеу векса н ама.

Твој унук Стефан и унукаМ арија

Милош Игњатовић
ЗУМ

Запалио се аутобус јавног градског превоза, на срећу изгорео је – само он

Ваља се помучити да би се ова даска поломила

У музеју је све музејско

Е, нема нико млађи

ТЕЛЕВИЗИЈА КРАГУЈЕВАЦ

ТВ ПРОГРАМ
од 9. до 15. октобра

Четвртак 9. октобар	Петак 10. октобар	Субота 11. октобар	Недеља 12. октобар	Понедељак 13. октобар	Уторак 14. октобар	Среда 15. октобар
СТАЊЕ СТВАРИ	МОЈА ШУМАДИЈА	9 ЈОАКИМ инџерфест	РАДОЗНАЛО ОГЛЕДАЛО	Мозаик	Суграђани	КОМУНАЛНИ СЕРВИС
20.00 Стање ствари	17.00 Моја Шумадија	18.30 Хроника Јоаким интерфеста	10.00 Радознало огледало	17.00 Мозаик	20.30 Суграђани	20.00 Комунални сервис
07.00 Јутарњи програм 08.30 Цртани филм р. 09.00 Вести 09.05 Музички програм 10.00 <i>Серија</i> р. □ 11.00 Документарни програм 12.00 Вести 12.05 Кухињица 12.35 Кућица у цвећу р. 13.00 Музички програм 14.00 Комунални сервис р. 15.00 Цртани филм р. 15.30 Вино и виноградарство р. 16.00 Вести 16.05 <i>Излог страсти</i> р. □ 16.35 Меридијанима р. 17.00 Мозаик 18.00 Спортски програм 18.50 Хит дана 19.00 Хроника 1 19.30 Цртани филм 20.00 Стање ствари 21.00 <i>Излог страсти</i> □ 21.30 Меридијанима р. 22.00 Хроника 2 22.30 <i>Серија</i> □ 23.30 Атлас 00.00 Вести 00.05 Мали фудбал: Винтер спорт - Економица 01.25 Хит дана	07.00 Јутарњи програм 08.30 Цртани филм р. 09.00 Вести 09.05 Музички програм 10.00 <i>Серија</i> р. □ 11.00 Документарни програм 12.00 Вести 12.05 Кухињица 12.35 АБС шоу р. 13.05 Музички програм 14.00 Стање ствари р. 15.00 Цртани филм 15.30 Атлас р. 16.00 Вести 16.05 <i>Серија</i> р. □ 17.00 Моја Шумадија 18.00 Документарни програм 18.30 Хроника Јоаким интерфеста 19.00 Хроника 1 19.30 Цртани филм 20.00 Нокаут 20.30 Запањујуће 21.00 <i>Излог страсти</i> □ 21.30 Меридијанима 22.00 Хроника 2 22.30 <i>Серија</i> □ 23.30 Мегатон Music 00.00 Вести 00.35 Хит дана	09.00 Вести 09.05 Цртани филм 10.00 Megafon Music 11.00 Путевима југа р. 12.00 Вести 12.05 Шумадијски праг р. 13.00 Кућица у цвећу 13.30 Fashion files 14.00 Shopping avantura 15.00 Документарни програм 16.00 Вести 16.05 <i>Филм</i> ■ 18.00 Нокаут р. 18.30 Хроника Јоаким интерфеста 19.00 Хроника 1 19.30 Цртани филм 20.00 Лек из природе 20.30 Илузиониста 21.00 Концерт 22.00 Хроника 2 22.30 АБС шоу 23.00 <i>Филм</i> ■ 00.00 Вести 01.00 Хит дана	09.00 Вести 09.05 Цртани филм 09.35 Све о животињама р. 10.00 Радознало огледало 11.00 Кућица у цвећу 11.30 Лек из природе р. 12.00 Вести 12.05 Шумадијски праг 13.00 Агрордневник 13.30 Кућица у цвећу 14.00 Мали фудбал: Економица - Коперникус 16.00 Вести 16.05 <i>Филм</i> ■ 18.00 Госпојинско ходочашће 18.30 Хроника Јоаким интерфеста 19.00 Хроника 1 19.30 Цртани филм 20.00 Стаклено звоно 20.30 Све о животињама 21.00 Концерт 22.00 Хроника 2 22.30 <i>Филм</i> ■ 23.00 <i>Филм</i> ■ 00.00 Вести 01.00 Хит дана	07.00 Јутарњи програм 08.30 Цртани филм 09.00 Вести 09.05 Музички програм 10.00 <i>Серија</i> р. 11.00 Документарни програм 12.00 Вести 12.05 Кухињица 12.35 Стаклено звоно р. 13.00 Музички програм 14.00 Shopping avantura р. 15.00 Цртани филм р. 15.30 G.E.T. Report 16.00 Вести 16.05 <i>Излог страсти</i> р. □ 17.00 Мозаик 18.00 АБС 18.30 Хроника Јоаким интерфеста 19.00 Хроника 1 19.30 Цртани филм 20.00 Спортски програм 22.00 Хроника 2 22.30 <i>Серија</i> □ 23.30 Нокаут 00.00 Вести 00:05 Хит дана	07.00 Јутарњи програм 08.30 Цртани филм 09.00 Вести 09.05 Музички програм р. 10.00 <i>Серија</i> р. □ 11.00 Документарни програм 12.00 Вести 12.05 Кухињица 12.35 Агрордневник р. 13.00 Музички програм 14.00 Спортски програм 16.00 Вести 16.05 <i>Излог страсти</i> р. □ 16.35 Меридијанима 17.00 Мозаик 18.00 Улови трофеј 18.30 Хроника Јоаким интерфеста 19.00 Хроника 1 19.30 Цртани филм 20.00 Здравље је лек 20.30 Суграђани 21.00 <i>Излог страсти</i> □ 21.30 Меридијанима 22.00 Хроника 2 22.30 <i>Серија</i> □ 00.00 Вести 00.35 Хит дана	07.00 Јутарњи програм 08.30 Цртани филм 09.00 Вести 09.05 Музички програм р. 10.00 <i>Серија</i> р. □ 11.00 Документарни програм 12.00 Вести 12.05 Кухињица 12.35 Култура р. 13.00 Музички програм 14.00 Здравље је лек р. 14.30 Суграђани р. 15.00 Цртани филм р. 15.30 Fashion files р. 16.00 Вести 16.05 <i>Излог страсти</i> р. □ 16.35 Меридијанима 17.00 Мозаик 18.00 Спортски програм 18.30 Хроника Јоаким интерфеста 19.00 Хроника 1 19.30 Цртани филм 20.00 Комунални сервис 21.00 <i>Излог страсти</i> □ 21.30 Меридијанима 22.00 Хроника 2 22.30 <i>Серија</i> □ 23.30 Вино и виноградарство 00.00 Вести 00.05 Хит дана

■ филм □ серија

НАМА СЕ НАЈВИШЕ ВЕРУЈЕ

ЗОРАН ЖИВКОВИЋ, председник Нове странке:

- Свака Вучићева хитна конференција за новинаре изгледа као да се лаје из лежећег става с кауча терапеута, а не из позиције првог човека српске политике.

МИРКА ВАСИЉЕВИЋ, глумица, су пруга фудбалера Вујадина Савића:

- А коу лога захтева, нели бим се да се скинем нага. Па, и мој муж скида дрес после утакмице.

МИЛИЋА ТОДОРОВИЋ, певачица:

- Када се у Србији мало разголитиш за потребе шоу бизниса, то се сматра грехом, а нико не види холивудске звезде које откривају атрибуте. Ја нисам у први план ставила гузу и ноге, само сам их мало показала.

ВЕЛИМИР ИЛИЋ, министар без портфеља:

- Могу много више да пружим на санијацији штете настале због поплава, али не желим сам да се намећем.

ЛЕПАБ РЕНА, певачица:

- Нисам урадила силиконе, само сам се удебљала неких шест килограма, који су се добро распоредили, отишли су на право место.

БОБАН БАЈКОВИЋ, голман белгијског Лирса:

- Да бих бранио за Лирс морао сам да научим петнаест енглеских речи – лефт, рајт, воч јор бек и слично.

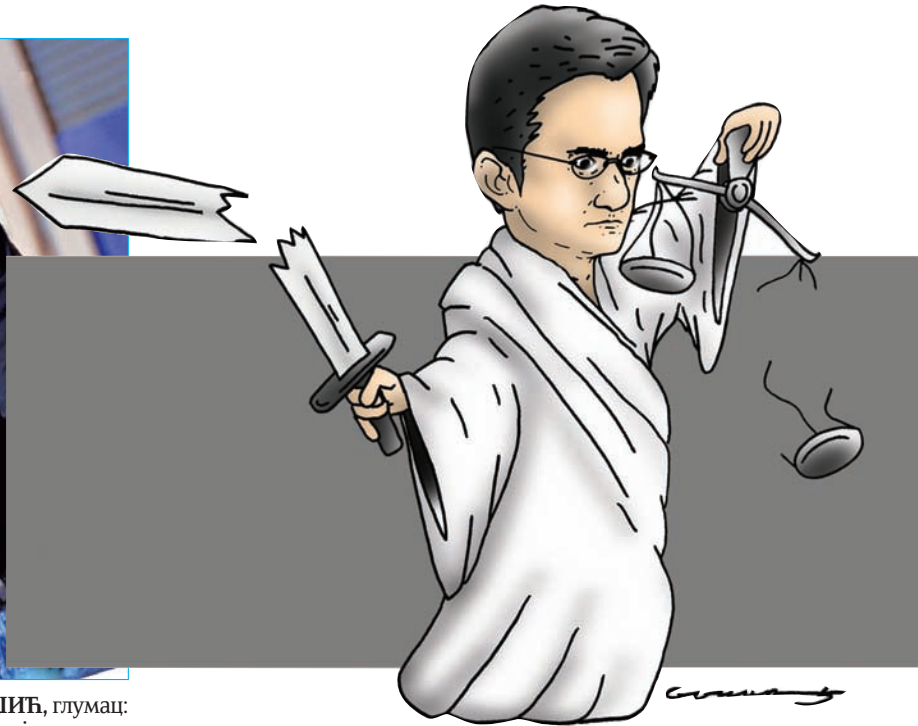
СЕКАА ЛЕКСИЋ, певачица:

- Код мушкараца изазивам појуду, а завист код жена.

ВЕСНА ВУКЕЛИЋ ВЕНДИ, певачица:

- Никола Тесла је сам себе уштројио.

Карикашура Горан МИЛЕНКОВИЋ

ВИЦОТЕКА

Ризик

Разговарајуд веп лавуше.

- Је ли тачно да је за жене у четрдесетим годинама ризичнијат урноћа – п итај една.
- Наравно да јесте, у четрдесетим годинама био је Други светски рат.

- Опет ми, Фато, дајеш женскип осао.

Фата скине све са себе, легне на кревет и дрекне:
- Ајде, обави сад један мушкип осао.
- Фато, душо, што се одмах љутиш, дај ми тај цегер.

Мерење

Босанац и Црногорац добили задатак да измере висину бандере.

- Ја ти се не смем пети да је мерим – к ажеЦ рногорац.
- Не смем ни ја – узврати Босанац. – Шта ћемо да радимо?

- Ајде да је одсечемо, па ћемо је онда лако измерити – предложиЦ рногорац.

На то ће Босанац:
- Како, болан, треба да меримов исину, а н ед ужину.

Пословице

Кажеу чителјица П ерици:

- Хајде реци једну пословицу.
- Без алата нема заната – каже П ерица.
- Одлично, хајде реци још једну.
- Паметном је и једна доста.

Расизам

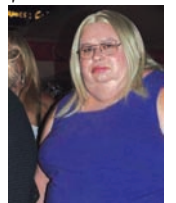
Питам алиЦ игата ту:

- Тато, шта је то демократија?
- То ти је сине, кад сви бели раде, а ми седимо и добијамо помоћ – каже му тата.
- Тато, а зар то ове беле не нервира?
- Нервира их, сине, али то је већ асизам.

Паметница

Ласка младић плавуши:

- Ти си најлепша, најзгоднија девојка коју сам упознао, чаробна си.
На то ће плавуша:
- Дај, не блебећи, ти би само да ме одведеш у кревет.
- Опа, и паметна си.

Горан Миленковић

НИКАКВА ПОСЕТА - ПОРАЗ "ЦРВЕНИХ" СЛАБО КО ВИДЕО

ФУДБАЛ

РАДНИЧКИ 1923 - РАД 0:3

Сликаи пр илика

ДА игра Радничког не може да донесе ништа добро, показивале су и утакмице до сада, али сусрет са екипом Рада на "Чика Дачи", прошле суботе, "зацементирао" је такав утисак. Пораз од 3:0 не само да је резултатски висок, већ је ипр авиод расна гана те рену.

Једноставно, крагујевачки суперлигаш је био "мањи од маковог зрна" у овом дуелу. Неорганизован, немоћан... једино са жељом за победом која није имала никаквог темељења у његовој гри.

Слабо издање у првом полувремену, узроковало је вођство гостију, које им је, у 27. минуту, донео Александар Симић. Брза акција "грађевинара" отпочела је после слабо испуцане лопте голмана Жарка Трифуновића, након чега је у равно три потеза постигнут гол.

Ипак, можда би све било другачије да је Сотировић, у ретком на-

ПРВА ЛИГА - Ж

У три дана два изазова

УТАКМИЦУ осмог кола Суперлиге за даме, фудбалерке Тријумфа одиграле су јуче у Бадњевцу против новосадске Војводине, а већ за викенд на програму је ново коло.

Крагујевчанке ће тада одмерити снаге са још једном великом фудбалском женском екипом - Напретком у Крушевцу.

С. М. С.

ДРУГА ЛИГА - Ж

Маринапр есудила

ИНТЕРЕСАНТНА и квалитетна утакмица виђена је у четвртм колу Друге лиге, групе Запад за даме, у којој су се прошле недеље на игралишту "Бубањ", састале две крагујевачке екипе - новоформирано клуб Шумадија 1903 и Уна фортуна.

"Плаво-беле" су повеле голом Марице Костић у 10. минуту утакмице, да би "фортунашице" за свега три минута поравнале резултат, преко Санеле Вељковић. Све до краја сусрета водила се равноправна борба, и тек у финишу "преломила" је Марина Ђорђевић, за нова три бода новајлије у овом рангу такмичења - Шумадије 1903.

Овог викенда игра се пето коло. Шумадија гостује екипи Ужица, док ће Уна фортуна дочекати Шапчанке.

С. М. С.

КРАГУЈЕВАЦ - Стадион: "Чика Дача". Гледалаца: 500. Судија: Илија Брдар (Нови Сад). Сирелици: Александар Симић у 27, Владимир Родић у 73. и Пејша Јелић у 87. минути за Рад. Жути картион: Ђулум (Раднички 1923), Милошевић, Радуновић (Рад).

РАДНИЧКИ 1923: Трифуновић, Терзић, Крнеиша, Јовић, Рнић, Ђулум, Вуљанин (од 62. Пољанић), Тиодоровић (од 71. С. Ковачевић), Живковић (од 46. Пековић), Арић, Савић.

РАД: Радуновић, Раскојић, Марковић, Ђурић, Мараш, Милошевић, Ђурић, Симић (од 73. Бајић), Перовић (од 81. Милисављевић), Јелић, Веселиновић (од 64. Родић).

паду домаћина који је обећавао, када је у 14. минуту главом са пертерца пропустио колосалну прилику да затресе мрежу Београђана, у правот оу чинио. А ли, н ије.

У наставку су "црвени" нешто отвореније кренули ка голу ривала, створили неколико шанси центаршутевима, али игра главом није им донела реализацију. То је у 71. минуту вешто казнио Владимир Родић, пошто га је из контре

одлично усполио врсни Јелић. Управо асистент другог гола, био је стрелац трећег, петнаестак минута касније. Он је главом вешто проследио лопту у гол на убацивање Милоша Мрковића.

Двонедељна пауза због обавеза репрезентације, добро ће доћи да се у Радничком донесе одлука шта и како даље. Овај пут, јасно је, води директно у ранг ниже.

В. У. К.

КУПС РБИЈЕ

Јагодинци мерка за четвртфинале

УТАКМИЦЕ осмине финала Купа Србије играће се 29. октобра, а жребом је одлучено да ће Раднички пут до четвртфинала тражити на свом терену, пр отив кипе агодине.

Иначе, у осмини финала игра се један дуел, и уколико се победник не добијено слер егуларног ока, од махсе пр иступаи звођењуп енала.

Остали парови су: Спартак - Пролетер (НС), ОФК Београд - Чукарички, Партизан - Слога (ПМ), Металац (ГМ) - Вождовац, Војводина - Слобода П оинт, Р ад-Ц рвеназ вездан Р аднички Н иш- И нђија.

В. У. К.

БОДИ БИЛДИНГ

ПОСЛЕ НАДМЕТАЊА У БОРУ

Олимпија се опетзлати

НА Меморијалу „Новица Пауљичић“ у Бору, такмичари крагујевачке Олимпије освојили су чак ксе дамо дличја.

Пет златних припало је: Бранки Јовановић (боди билдинг), Тамари Богдановић (бикини фитнес), Милораду Поњавићу (класик боди билдинг), Небојши Бојчовском (полутешка) и Роберту Јаковљевићу (тешка), док су до сребрних медаља стигли Милица Калинић (бикини фитнес) и Александар Петрашевић (класик боди билдинг).

Финална провера форме представника Олимпије пред наступ на Првенству Србије у Београду, 25. октобра, биће викенд пре тога, у Брчком.

В. У. К.

МИЛИЦА КАЛИНИЋ И ТАМАРА БОГДАНОВИЋ

СУПЕР ЛИГА

8. КОЛО: Раднички 1923 - Рад 0:3, Војводина - Нови Пазар 1:0, ОФК Београд - Доњи Срем 4:0, Јагодина - Борац 2:0, Раднички (Н) - Чукарички 2:1, Црвена звезда - Вождовац 2:2, Спартак - Напредак 0:0, Младост - Партизан 1:2.

Партизан	7	7	0	0	23:5	21
Војводина	8	7	0	1	18:6	21
Црвена звезда	8	6	2	0	11:2	20
ОФК Београд	7	4	2	1	13:8	14
Спартак	8	4	2	2	7:6	14
Чукарички	8	3	3	2	12:9	12
Доњи Срем	8	3	2	3	5:11	11
Нови Пазар	8	3	1	4	10:9	10
Рад	8	3	1	4	13:14	10
Младост	8	3	1	4	9:11	10
Борац	8	2	2	4	6:8	8
Јагодина	8	2	2	4	9:14	8
Раднички (Н)	8	2	0	6	7:15	6
Напредак	8	0	4	4	4:10	4
Вождовац	8	1	1	6	6:16	4
Раднички 1923	8	1	1	6	1:11	4

9. КОЛО (18. октобра): Чукарички - Раднички 1923, Вождовац - Јагодина, Борац - Војводина, Рад - ОФК Београд, Нови Пазар - Спартак, Напредак - Раднички (Н), Доњи Срем - Младост, Партизан - Црвена звезда.

ОДБ ЕКВАЛЦАН И ТРАГА

Клупаи де...

ДЕБАКЛ

доживљен у дуелу са београдским Радом, осим тога што је Раднички сада последњепласирани тим Суперлиге, имао је за последицу и оставку шефа стручног штаба Драгољуба Беквалца. Логично, али толико експресно да се чак није појавио на уобичајеној конференцији за штампуп ослеу такмице.

Сада се нагађа ко ће бити његов наследник на клупи "црвених", а један од оних на које "типују" је некадашњи стратег Крагујевчана, Владо Чапљић, чији је рад овде запамћен по пласману елитни ранг.

В. У. К.

КУП ФСГКГ

Финалеу пролеће

ПОЛУФИНАЛНИМ сусретима Купа на територији Фудбалског савеза града Крагујевца пала је завеса на овогодишњи део такмичења. Финални дуел, према информацијама из градске куће фудбала, одиграће се на пролеће 2015. године.

За тај меч квалификовале су се екипе Победе Белошевац, после тријумфа на свом терену над Арсеналом од 2:0 и Вождожаке, која је у Грушници била боља од Маршића са 2:1.

М. М.

НИЖЕЛ ИГЕ

Српска лига „Зайаг“, 8. коло: Лозница - Рудар (К) 1:0, Будућност Крушик - Звизд 0:2, Победа Белошевац - Карађорђе (Т) 0:0, Јединство (УБ) - Јасеница 1911 1:0, Семендрија 1924 - Полећ (ЈБ) 2:0, Шумадија (А) - Слоја (П) 0:0, Железничар - Шумадија 1903, Јошаница - Б анен ијеј трано.

Табела: Лозница 21, Будућност Крушик 17, Јединство (УБ) 17, Рудар (К) 16, Шумадија 1903 13, Звизд 12, Слоја (П) 11, Семендрија 1924 11, Железничар 10, Победа Белошевац 9, Полећ (ЈБ) 9, Шумадија (А) 9, Бане 6, Јасеница 1911 6, Карађорђе (Т) 4, Јошаница 4 б ода.

9. коло: Шумадија 1903 - Јошаница (недеља, 11.00), Звизд - Победа Белошевац (недеља, 14.30), Бане - Лозница, Слоја (П) - Железничар, Полећ (ЈБ) - Шумадија (А), Јасеница 1911 - Семендрија 1924, Карађорђе (Т) - Јединство (УБ), Рудар (К) - Будућност Крушик.

Зона „Морави“, 8. коло: Таково - Славија 1:0, Мокра Гора - Рудар (Бр) 6:2, Партизан (Ц) - Трејча 2:0, Омладинац - Драчево 0:2, Тушин - Браћа Вуковић 2:1, Металац - Рудар (Б) 4:0, Орловац - Слобода (Ч) 1:0, Полећ (Т) - Вождожака 2:1.

Табела: Полећ (Т) 17, Мокра Гора 16, Тушин 16, Орловац 15, Слобода (Ч) 14, Славија 13, Трејча 12, Омладинац 11, Металац 10, Таково 10, Драчево 10, Браћа Вуковић 9, Партизан (Ц) 9, Вождожака 8, Рудар (Бр) 6, Рудар (Б) 1 бод.

9. коло: Вождожака - Таково, Рудар (Бр) - Партизан (Ц), Вождожака - Мокра Гора (недеља, 14.30), Слобода (Ч) - Полећ (Т), Рудар (Б) - Орловац, Браћа Вуковић - Металац, Драчево - Тушин, Трејча - Омладинац.

Прва градска лига, 8. коло: Јагран - Слоја (Д) 3:0, Виногради ДБ - Будућност 2:1, Арсенал - Колонија 0:1, Шумадијац - Борац (Д) 2:0, Маршић - Корићани 1:1, Сељак МП - Слобода (Г) 0:2, Сушица - Јединство (П) 0:1, Младост - Гава 1:3.

Табела: Арсенал 21, Јагран 18, Колонија 17, Слоја (Д) 16, Будућност 13, Младост 13, Гава 13, Јединство (П) 13, Маршић 12, Борац (Д) 10, Шумадијац 8, Слобода (Г) 8, Корићани 7, Виногради ДБ 7, Сушица 3, Сељак (МП) 2 бода.

9. коло: Гава - Виногради ДБ, Слоја (Д) - Младост, Слобода (Г) - Сушица, Борац (Д) - Маршић (субота, 15.00), Будућност - Арсенал, Јединство (П) - Јагран, Корићани - Сељак (МП), Колонија - Шумадијац (недеља, 15.00).

Друга градска лига, 7. коло: Кошутњак - Србија 2:2, 21. октобар - Слоја (Л) 3:4, Сељак (Ц) - Застава 4:3, Кушлово - Шумадија 1934 1:2, Кременац - Бошунје 2:2, Хајдук - Азбест 3:1, Младост Теферич - Бајремар 3:3, Шумарице 2008 - Жежељ 3:2.

8. коло: Бајремар - Бошунје 2:2, Азбест - Кременац 4:3, Жежељ - Хајдук 1:3, Слоја (Л) - Шумарице 2008 1:4, Застава - Кушлово 1:0, Србија - Сељак (Ц) 2:1, Младост Теферич - Кошутњак 1:0, Шумадија 1934 - 21. октобар 3:1.

Табела: Србија 22, Сељак (Ц) 17, Застава 15, Шумарице 2008 15, 21. октобар 14, Кошутњак 14, Азбест 13, Бајремар 12, Шумадија 1934 11, Кушлово 10, Хајдук 10, Слоја (Л) 10, Кременац 8, Жежељ 4, Младост Теферич 4, Бошунје 2 бода.

9. коло: Шумарице 2008 - Шумадија 1934 (субота, 15.00), Кошутњак - Бајремар, Сељак (Ц) - Младост Теферич, Кушлово - Србија, 21. октобар - Застава, Хајдук - Слоја (Л), Кременац - Жежељ, Бошунје - Азбест (недеља, 15.00).

Трећа градска лига, 3. коло: Дивосић - Ђурицац 6:0, Ситуденац - Борац (НМ) 3:1. Слобода је била ВеликаС ујубина.

Табела: Дивосић 9, Ситуденац 3, Борац (НМ) 3, Ђурицац 3, ВеликаС ујубина 0 б одова.

4. коло (недеља, 15.00): Ђурицац - Ситуденац, ВеликаС ујубина - Дивосић. Слободан је Борац (НМ).

(Ж)НА ИСА
-Р АДНИЧКИ21:29
(11:14)

Нишлијке недорасле

БЕЗ већих проблема рукометашице Радничког донеле су бодове и са другог овосезонског суперлигашког гостовања. Наиме, прошле среде, у заосталој утакмици првог кола, немоћна у дуелу са шампионом била је екипа нишке Наисе, која се од ривала бранила колико је могла, ипак недовољно - 29:21 (14:11).

А с обзиром да се крајњи резултат могао предвидети и пре самог почетка дуела, тренер Крагујевчанки Александар Радосављевић искористио је ову прилику и шансу током већег дела сусрета пружио играчицама са иначе мањом минутажом. То се није превише одразило на игру "тигрица", односно замене су достојно одиграле, те је резултат остао у домену очекиваног.

В. У. К.

МЕШКОВ-Р АДНИЧКИ29:28

Са далеког пута празног ирџаја

БРЕСТ - Дворана: „Викторија Брест”. Гледалаца: 1.000. Судије: Гоуско и Рейкин (Белорусија). Сегментаци: Мешков Брест 5/5, Раднички 5/5. Искључења: Брест Мешков 10, Раднички 2м инуџа.

МЕШКОВ: Пешић, Бабићев 1, Божовић 1, Манојловић, Камшић, Штилер 3, Никуленка, Стојковић, Чарашенка, Шумак 4, Вукић, Баранца 7, Карачић, Разив 11, Шиловић 2, А сирашайкин.

РАДНИЧКИ: Арсић, Пралица 5, Продановић 2, Јанићијевић, Гулешић 1, Медурић 2, Пејровић, Сисајић 2, Радовановић 2, Милинчић, Томић 2, Шмић 1, Босић 6, Ервананин, Р ајичевић 1, Г рбовић 4.

АКО су већ остали без бод(ов)а на гостовању у Белорусији, рукометаши Радничког показали су

СТРЕЉАШТВО

Трећи, али у групи

РЕПРЕЗЕНТАЦИЈА Србије у дисциплини пушка, у чијем саставу је био и млади крагујевачки стрелац Стеван Јовановић, освојила је треће место у другој групи, на финалном турниру Лиге младих Европе, који је прошле недеље одржану С медеверу.

У првом колу Србија је савладала Аустрију резултатом 20:4, а шест поена свом тиму донео је Стеван Јовановић, који је био бољи од Михаила Климана. У другом колу наша репрезентација, у чијем саставу није био Јовановић, поражена је од Мађарске са 15:9, да би и у последњој рунди млади "орлови" били поражени, и то од селекције Русије - 18:6. Противник нашем Стевану Јовановићу била је млада Екаторина Паршукова, која му није дозволила ни један поен.

С. М. С.

FITNESS SHOP
OLYMPIA
SPORTSKA HRANA №1
Kod Vatrogasnog doma (034) 338 338

РУКОМЕТ

(Ж) РАДНИЧКИ - РАДНИЧКИ (С) 34:15

Крагујевчанкесеи грале

КРАГУЈЕВАЦ - Хала: "Језеро". Гледалаца: 300. Судије: Којривица (Ниш), Милошевић (Лесковац). Сегментаци: Раднички 4/4. Искључења: Раднички 4, Раднички(С)16м инуџа.

РАДНИЧКИ: Пријовић 3, Тањић 3, Сивановић 5, Радовановић 1, Чаировић 4, Милошевић, Нишавић, Тошовић, Балаћ 1, Сивановић 1, Рисовић, Дукић 4, Даниловић 3, Јанушевић 9.

РАДНИЧКИ (С): Пејричевић, Паљош 3, Васић, Е. Шароњић 1, В. Шароњић 1, Радовановић 1, Пилиповић, Јездимировић, Милојковић, Симић 7, Ђосић, Костићевевић, Радовановић 2, Максимовић 2.

СВИЛАЈНЧАНКЕ АПСОЛУТНО НЕМОЋНЕ

ТРЕЋУ победу у исто толико одиграних првенствених утакмица, рукометашице Радничког пости-

гле су угостивши имењакиње из Свилајнца - 34:15. Ништа необично, с обзиром да је то био дуел пр-

Фото: Zoran Petrović

СУПЕР ЛИГА (Ж)						
3. КОЛО: Раднички (К) - Раднички (С) 34:15, Пролетер - Црвена звезда 41:31, Минакв - Железничар 26:19, Медицинар - Јагодина 30:40, Кикинда - Књаз Милош 21:24, Наиса - Јуниор 30:27.						
Раднички (К)	3	3	0	0	85:57	6
Минакв	3	2	1	0	85:72	5
Јагодина	3	2	0	1	90:77	4
Кикинда	3	2	0	1	76:64	4
Књаз Милош	3	2	0	1	81:80	4
Наиса	3	2	0	1	74:78	4
Јуниор	3	1	1	1	88:83	3
Медицинар	3	1	0	2	104:96	2
Пролетер	3	1	0	2	97:99	2
Железничар	3	1	0	2	73:83	2
Раднички (С)	3	0	0	3	62:88	0
Црвена звезда	3	0	0	3	76:114	0
4. КОЛО (18. октобра): Јуниор - Раднички (К), Железничар - Наиса, Црвена звезда - Минакв, Књаз Милош - Пролетер, Јагодина - Раднички (С), Медицинар - Кикинда.						

вопласираног у Супер лиги и претпоследњег тима на табели елитног анга.

То је било уочљиво и на терену хале "Језеро". Сем почетног вођства од 1:0, Свилајнчанке нису имале више чиме да се похвале. Све време су трпеле "гортуру" домаћина, који је своје снаге прилично "правилно" распоредио, па је прво полувреме окончао са осам голова вишка - 17:9, док је у наставку било 11 голова разлике за "тигрице" - 17:6, што је укупном збиру дало коначан резултат - 34:15.

Опет је реализаторски била расположена одлична Анђела Јанушевић, стрелац девет погодака, док је на нашем голу по ко зна који пут блистала Јована Рисовић, са невероватне 24о дбране.

За две недеље Раднички гостује екипи Јуниора у Београду, а пауза је настала услед репрезентативних активности селекције Србије током ЕХФ недеље, у чему ће учествовати и пет чланица крагујевачког става.

В. У. К.

РУКОМЕТАШИ ГОТОВО ЈЕДНАКО СА БЕЛОРУСИМА

домаћину да ће, како првенство одмиче, бити тврд орах за сваког противника у овогодишњем надметању СЕХА лиге. Наиме, Крагујевчани су у дуелу са екипом Мешков из Бреста, на крају, заостали свега за гол - 28:29.

Додуше, јесу Белоруси све време водили, али је наш тим био упоран, није се предавао, те је чак на полувреме отишао са голом вишка (16:15). Ипак, врло брзо се то

преокренуло. Већ у 47. минуту било је 26:20 за домаћина, који су буквално стали на 29:23. Од тада, па до краја дуела, "црвени" су смањивали предност, а са звуком сирене пришли на само гол мањка.

До 18. октобра рукометаши Радничког имаће прилику да се одморе, а онда им, због тумбања распореда, следи сусрет 12. кола, у комег остујуб ањалучкомБ орцу.

В. У. К.

АМЕРИЧКИ ФУДБАЛ

ЖЕНСКАЛ ИГА

Потврда вредности

ЗА викенд се у Краљеву игра последњи турнир групе "Југ" шампионата Србије за жене. Домаћин су Краљевске Круне, а учествују још крагујевачке Дивље Мачке, Соколице из Обреновца и београдскеВ уцице.

Наше девојке већ су обезбедиле учешће на финалном турниру шест најбољих екипа који се игра крајемок тобра.

ЈУТЛ ИГА

Запр естиж

ТРЕЋИ турнир групе "Југ 1", који се одржава овог викенда у Чачку, нема велики такмичарски

значај јер су домаћи Анђеоски Ратници и Дивљи Вепрови већ обезбедили пласман на фајнал-сикс.

Тако ће се тромеч, у коме уз напред наведене учествује и већ "описана" екипа Пастува из Пожареваца, играти за прво место у групи, дакле за престиж.

ЈУНИОРСКА ЛИГА

Анђели одлепршалиса бодовима

СУСПРЕТ два последња шампиона Јуниорске лиге Србије, одржан у оквиру групе "Југ" у Крагујевцу, припао је Чачанима. Анђеоски Ратници бодове за прво место на табели "извукли" су у продужетку, а резултат по деоницама гласио је 8:0, 6:14, 0:0, 0:0, 0:8, укупно 14:22.

Тако су браниоци титуле, Дивљи Вепрови, у свом првом наступу ове сезоне доживели непријатан пораз. Утакмице трећег кола играју се за 10 дана.

У преосталом мечу другог викенда Краљевске Круне су у Краљеву савладале јагодинске Црне Роговеса 24: 22.

М. М.

ОДБОЈКА

ОК РАДНИЧКИ

Гиги у част

ПО осми пут Одбојкашки клуб Раднички организовао је Меморијални турнир "Александар Гиговић", у сећање на једног од најбољих крагујевачких одбојкаша, преминулог на припремама репрезентације у Ивањици.

Првог дана велико изненађење приредио је једини учесник прволигаш, ОК Ниш, савладавши домаћина турнира са 3:1. У другом полуфиналу крагујевачка Рибница максималним резултатом победила Млади радник из Пожареваца.

У понедељак, у борби за треће место домаћин је изгубио и од Младог радника, сада у тај-бреку, а финални меч Рибница - Ниш припао је крагујевачком саставу - 3:1.

ЖОКК РАГУЈ

Локалнид ербипр ипаоК рагују

ДВА женска крагујевачка клуба одиграли су у недељу контролни меч, један од последњих пред старт сезоне. Победу над прволигашем Радничким извојевале су девојке Крагуја, од ове године чланице елитног ранга српске дбојке.Р езултатј еб ио3 :2.

Наш суперлигаш данас би требало да се састане са Таковом из Горњег Милановца, а за суботњи планирани тренинг термин још увек се тражи погоданр ивал.

ПРВА ЛИГА

Старт црвених из Сћанислава

ДРУГИ по квалитету одбојкашки ранг Србија, Прва лига, такмичење у сезони 2014/15. години почиње предстојећег викенда. Крагујевачки има једног представника и то у конкуренцији девојка, екипу Радничког, која ће на суботњој увертири, од 19 сати, у сали Основне школе "СтаниславС ремчевић"д очекатиЦ рнокосуи зК осјерића.

Тим "црвених" је још увек у формирању и још увек некомплетан. Додашњи тренер Мирко Рисовић преузео је мушку екипу, на његовом месту је Милован Турнић, па се, узевши у обзир и тешку финансијску ситуацију,у о војг одинои чекујеб орбаз ао пстанак.

Остали парови првог кола су: Зрењанин - Таково (Горњи Милановац), Јагодина - Клек, Јединство (Ужице) - Ваљево, Футог - Итон Срем (СремскаМ итровица)и Е кономац(Краљево)- Б еоград.

М. М.

ГИГА НИЈЕ ЗАБОРАВЉЕН

БИЦИКЛИЗАМ

Један је Бурђић

И У ОСМОЈ, последњој трци маунтин бајк Купа Србије, која је вожена прошле недеље у Сокобањи, тријумфовао је крагујевачки бициклиста Бојан Бурђић.

Бурђић је тако и ове сезоне потврдио своју доминацију у планинском бициклизму, која траје већ читаву деценију. Томе у прилог иде и податак да је победио у седам од осам такмичења, а онеко од осам такмичења је освојио.

Јана Јолковић из Цикломаније, била је најбоља у конкуренцији јуниорки, док је у категорији мастера, возача ветерана, постоје заузео трио из Крагујевца - Марко Вујић и Александар Марић из Радничког, и Зоран Живковић из Цицломаније.

С. М. С.

РВАЊЕ

Планирана победа

ДО ПРВЕ ЈЕСЕЊЕ победе рвачи Радничког стигли су у Валуеву, где су са 7:1 савладали новајлију у овом рангу такмичења, екипу Младости.

Била је то убедљива представа, у којој је цео тим Крагујевчана дао максимум и забележио планирану победу, важну за наставак такмичења и оспоравање титулу.

Ове суботе, у оквиру трећег кола Прве лиге, Раднички дочекује тим Витеза из Шапца. Меч је на програму у хали "Језеро", од 15 сати.

С. М. С.

КУГЛАЊЕ

Послепа узена ставак

ЗБОГ учешћа српских екипа на европским такмичењима, првенствено надметање куглаша је паузирано, а наставак се одвија у викенду.

Тако ће крагујевачки представник у Супер лиги, екипа Водовода, у оквиру четвртог кола гостовати екипи Ниш пута, док Пак промет, у такмичењу Прве лиге Србије групе Центар, игра против Бакура Бору.

С. М. С.

БОКС

Кренулај есен

ДОМАЋИН шестог, уводног јесењег кола Шумадијске лиге, у суботу је био Боксерски клуб Гоч из Врњачке Бање.

На турниру су наступили такмичари два крагујевачка клуба, Раднички и КГ, а биланс је половичан. У два меча боксери градских ривала укрстили су рукавице. Меч полутешке категорије добио је члан Радничког Стефан Јовановић савладавши Јовицу Лешњака, а реванширао се Стеван Крњић, победом над Себастијаном Анђелковићем у средњој категорији. Свој меч изгубио је члан Радничког Иван Поповић у полусредњој категорији.

Следећи „састанак“ клубова овог савеза је 19. октобра у Пријепољу.

М. М.

ФУТСАЛ

ЕКОНОМАЦ РОШАОУ Е ЛИТНУРУ НДУЛ ИГЕШ АМПИОНА

Чудозв аноД еС оуза

НАЈТЕЖЕ али и најслађе, понекад је комбинација за срећу. Тако би се у кратку могао описати овогодишњи наступ Економаца у Лиги шампиона, који је у последњим секундама одлучујуће утакмице за пролаз међу 16 најбољих екипа, постигао гол вредан пласмана у следећу рунду.

На семафору је било двадесетак секунди до краја, "студенти", свесни да их само победа у дуелу са искусним Италијанима, екипом Лупаренсеа, води даље, одлучили су се за тактику "играч уместо голмана". Само што су прешли центар, лопту, коју је водио голман Момчиловић, проследио је до Бразилца Данијела Де Соузе, а овај је искоса са леве стране распалио левицом у свом маниру, и на радост свих те вечери у хали "Језеро", затресао мрежу иза леђа изненађеног Мирелија. Радост, еуфорија, одушевљење, још неколико секунди у којима су Италијани на брзину покушали да евентуално нешто ураде и - крај. Епилог, Лупаренсе кући, Економац у наредну рунду.

Нису очекивали домаћи играчи да ће направити подвиг. Али, веровали су да то може да се деси. Иако су Италијани, који су у својим редовима имали одличне Рубена, Онорија, Маурисија, а пре

НА КРАЈУ - НЕВИЂЕНА РАДОСТ

свега двоструког стрелца Ђасона, били фаворити, крагујевачки састав је први повео преко Де Соузе у трећем минуту. Осам минута касније Ђасон је изједначио, да би исти играчи били главни актери и у наредна два минута, када је Де Соуза поново донео вођство свом тиму, а Ђасон увео сусрет у егал - 2:2.

У наставку одлична игра Италијана и неколико изузетних прилика, али све похвале и за одличног голмана Немању Момчиловића. На крају, ипак, све је испало како треба. Срећа је овога пута била на страни оних који су више желели по беду.

- Чудо. Право чудо десило се вечерас у хали "Језеро". Заиста честитам својим момцима који су показали да, иако имам знатно подмлађен састав ове сезоне, могу да се носе са најбољим европским кепима.

Ово је велики успех и једва чекамо жреб, а сасвим нам је свеједно кога ћемо добити - није крио радост после утакмице ни први човек крагујевачких "студената" Верољуб Дугалић.

Тако ће у наредну рунду такмичења, из квалификационе, пете групе, енглески Баку јунајтед који је забележио све три победе, савладавши и наш Економац са 4:1,

ВАТЕРПОЛО

ПАРТИЗАН-Р АДНИЧКИ 4:8

Промена да Бањицом

БЕОГРАД - Базен: "Бањица". Гледалаца: 900. Судије: Франуловић и Влашић (Хрватска). Играч више: Партизан 10 (3), Раднички 11 (2). Резултат и ефикасности: 1:0, 0:2, 2:3, 1:3.

ПАРТИЗАН: Османовић, Гилен 1, Асановић, Лазић 1, Суботић, Рејановић, Гојов, Јакшић 2, Манојловић, Танасковић, Стојановић, Радуловић, Бра кочевић, Радојевић.

РАДНИЧКИ: Радић, Трајковић 2, Појковић, Марковић 1, Миличић, Бојдановић, Ђирић 1, Тохол, Вуксановић 1, Дедовић, Ђук 2, Пејковић 1, Живковић, Јоксимовић.

ЈЕСТЕ да су оба тима знатно ослабљена у односу на прошлу сезону, али је, ипак, Раднички задржао примат у односу на београдски Партизан. То је показао и премијерни дуел Триглав регионалне лиге, групе "А", у коме су "црвени", гостујући у престоници, савладали "црно-беле" са у бедљивих 8:4.

А све је почело изузетно опрезно и - непрецизно. Прва четвртина окончана је минималним вођством домаћина, коме је то обезбедио

АТЛЕТИКА

ДРУГИ КРАГУЈЕВАЧКИ ПОЛУМАРАТОН

Даркоза сенио конкуренцију

У НАПЕТОМ финишу Другог крагујевачког полумаратона, на стази дугој 21 километар, славио је дугопругаш Радничког Дарко Живановић (1:12,56). Он је тако надмашио великог конкурента, Сашу Столића из лазаревачке Колубаре, за непуну секунду - тачније 93с тинтине.

Иначе, на недељној трци, која је окупила око 300 учесника, код женај епо бедилаС оњаС толић, и спредА неС уботић.

В. У. К.

Осјалир езулјашки:

У групи "А", где наступио и Раднички, првок олов авршеној еи обедатаПр иморја (Јагран Силити 16:4), ПОШК-а (Будва 11:8) и Младости (Браник 26:4), док је у групи "Б" исход бис ледећи: При морац -В ојводинаБ :6, Јагран(ХН) - М едвешчак 11:4, Морнар - Јуї 8:16, док је Црвена звезда билас лободна.

Никола Јакшић, да би до полувремена Крагујевчани, головима Филипа Трајковића и Александра Ђирића, прекренули скор и на одмор отишли са предношћу од 2:1.

У наставку су се распуцала оба тима. Ипак, после егала на 3:3, Раднички у пола минута финиша треће деонице постиже два гола, преко Срђана Вуксановића и Марка Ђука, те у одлучујућу деоницу улази смирено, са резултатом 5:3.

То је и утицало да последњих осам минута гости искористе да утврде победу, дуплиравши разлику о дносун аП артизан.

Јуче су "црвени" дочекали сплитски ПОШК, док у трећем колу, следеће среде, гостују Будви.

В. У. К.

ПРВА ФУТСАЛ ЛИГА

3. КОЛО: Економац - Мунгоси (одложено), Коперникус - Винтер спорт 6:5, Смедеро - Фонтана 7:2, САС - Калча 2:4, Нова Пазова - Врање 3:3, Бечеј - Нови Пазар 4:3.

Смедеро	3	3	0	0	12:5	9
Коперникус	3	2	1	0	15:12	7
Бечеј	3	2	0	1	7:10	6
Врање	3	1	1	1	8:8	4
Нова Пазова	3	1	1	1	7:8	4
Калча	3	2	0	1	10:4	3
Економац	1	1	0	0	4:0	3
САС	3	1	0	2	9:10	3
Винтер спорт	2	0	1	1	9:10	1
Мунгоси	2	0	1	1	5:6	1
Фонтана	3	0	1	2	6:15	1
Нови Пазар	3	0	0	3	9:13	0

4. КОЛО: Економац - Коперникус, Винтер спорт - Смедеро, Мунгоси - Врање, Фонтана - Бечеј, Нови Пазар - САС, Калча - Нова Пазова.

и српски првак, пре свега захваљујући победи над Лупаренсеом, који је, уз то, савладао и грчког првака, тим Атине, резултатом 3:1.

Ово ће, иначе, бити шесто узастопно учешће Крагујевчана у елитној рунди такмичења Лиге шампиона.

С. М. С.

Садд омаћасц ена

ПРВА препрека у овогодишњим амбицијама крагујевачког Економаца - Лига шампиона, је прескочена. "Студенти" иду у наредну рунду, па се сада окрену обавезама д омаћемта кмичењу.

Данас ће Економац тако одиграти заостали сусрет са Винтер спортом у Нишу, а за викенд гости тим из истог града, Коперникус.

У наредном периоду, Крагујевчани ће одрадити и заосталу утакмицу трећег кола, против земунских Мунгоса.

КОШАРКА

ПРВА ЛИГА - Ж

Креће првенство дама

ПОСЛЕ дуге паузе, овог викенда крећу кошаркашки окршаји дама у Првој женској лиги. Као и лане, елитни ранг чиниће 12 екипа. Поред крагујевачких тимова Шумадије и Радничког, то су: Вршац, Црвена звезда Радивој Кораћ и Партизан из Београда, новосадска Војводина, Врбас, Шабац, Бор, Спартаки зС уботицеи С рбобран.

На старту сезоне, у оквиру првог кола, кошаркашице Радничког састаће се са Војводином у Новом Саду, док ће екипа Шумадија, у суботу, у хали "Гордана Богојевић", угостити новајлију у овом рангу такмичења, екипу Бора.

С. М. С.

ГУЖВА НА СТАРТУ

ЖИВАНОВИЋ ВЛАДАО "СВОЈИМ" УЛИЦАМА